

„ Azért vagyunk a világon, valahol legyünk benne...

E világunkban csak benne legyünk, otthon is érezzük magunkat

Szülőföldünkön, hazánkban, s ne szaladjunk el annak múltjától, mert megszűnik nemzet lenni a nép amelyik nem vállalja ezt az örökséget,,...

Tamási Áron

RUDABÁNYAI BÓBITA ÓVODA

NÉPHAGYOMÁNYŐRZŐ ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSRE ÉPÜLŐ HELYI ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM

RUDABÁNYA 2013. augusztus 31.

TARTALOMJEGYZÉK

I. BEVEZETŐ.....	5
KÜLDETÉS NYILATKOZAT.....	7
II. AZ ÓVODA NEVELÉSI TERVE	
- GYERMEKKÉP.....	8
- ÓVODAKÉP.....	9
III. ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	
- ÉRZELMI, ERKÖLCSI ÉS KÖZÖSSÉGI NEVELÉS.....	13
- EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA.....	19
- ANYANYELVI NEVELÉS,ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS.....	26
- NÉPHAGYOMÁNYÓRZÉS, NÉPHAGYOMÁNYÁPLÁS, KÖRNYEZETI- NEVELÉS.....	29
IV. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI	
- JÁTÉK.....	31
- MOZGÁS.....	35
- MESÉLÉS, VERSELÉS.....	37
- ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉKOK,GYERMEKTÁNC	39
- RAJZOLÁS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA	42
- KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE.....	44
Környezetvédelem.....	47
- MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK.....	48
- A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS.....	49
V. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI	
- SZÜLŐ, GYERMEK, PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSE	53
- ÓVODA – ISKOLA KAPCSOLATA	55
- PEDAGÓGIAI SZAKSZOLGÁLAT	55
- GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLAT.....	55
- EGÉSZSÉGÜGYI SZERVEK	56
- MÚZEUM, KÖNYVTÁR, MŰVELŐDÉSI HÁZ	56
- ÓVODA ÉS FENNTARTÓ KAPCSOLATA.....	56

VI. A PROGRAM ERŐFORRÁSAI

- SZEMÉLYI FELTÉTELEK	56
-TÁRGYI FELTÉTELEK	58

VII. AZ INTÉZMÉNY SAJÁTOS FELADATAI

-KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK.....	60
-TEHETSÉGES GYERMEKEK.....	60
-SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK.....	61
-HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK.....	68

A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK, SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK.....	68
--	-----------

-NEMZETISÉGI NEVELÉS.....	71
-GYERMEKVÉDELEM AZ ÓVODÁBAN	74

VIII. AZ ÓVODÁBA ÉS ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI.....78

ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT.....	81
--------------------------------------	-----------

IX. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK.....82

A nevelőtestület tagjai: Kerekes Pálné, Hegedűsné Babik Zsuzsanna, Dr. Máté Bálinté, Nagyné Svidró Ildikó, Székelyhídi Jánosné, Sebestyén Mónika, Zima Lilla

Készült: Rudabánya, 2008. Június

Átdolgozásra került: 2010. május

Módosítás: 2013. augusztus 31.

TÖRVÉNYI MEGFELELÉS

Programunk a 363/ 2012. (XII.17.) számú Kormány rendelet értelmében az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján készült, magába foglalva a hazai és a helyi (városi) óvodai gyakorlatok eddigi tapasztalatait, eredményeit, szem előtt tartva a 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről és az 1993. évi LXXIX. közoktatási törvényt, valamint annak módosításait.

Ezen kívül az alábbi törvényeket, rendeleteket építettük be:

- Magyarország alaptörvénye (2011. április 25.)
- 229/ 2012. (VIII.28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény végrehajtásáról
- 2011. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelési törvényről szóló 2011. évi CXC. törv. módosításáról
- 20/ 2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési- oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/ 2012. (VIII: 28.) Kormány rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 30/ 2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések és az integrációs rendszerben részt vevő intézmények és az ezen intézményekben dolgozó pedagógusok 2012. évi támogatásáról
- 32/ 2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- 15/ 2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgáltató intézmények működéséről
- 17/ 2013. (III. 1.) EMMI rendelet a Nemzetiségi óvodai nevelésének irányelve
- 1997. tv. XXXI. törvény a gyermekek védelméről és jogairól
- 1992. Egyezmény a gyermekek jogairól Egyesült Nemzetek UNICEF
- 185/ 1999. (XII. 13.) Korm. rend. a pedagógus továbbképzésről, a pedagógus szakvizsgáról, a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/ 1997. (XII. 22.) Korm. rend. módosítása
- 1357/ 2011. (X. 28.) Kormányhatározat az építésügyi szabályozás ésszerűsítéséről és az ehhez kapcsolódó szabványok felülvizsgálatáról

Figyelembe vettük a helyi társadalmi elvárásokból felmerülő feladatokat, alkalmazva a már több éve is jól bevált, működő nevelési- fejlesztési gyakorlatokat, módokat, amelyeket helyi adottságaink lehetővé tesznek.

Óvodánk neve: Rudabányai Bóbita Óvoda

Címe: 3733 Rudabánya Petőfi S. u. 13.

I. BEVEZETŐ

Az 1996 évi LXII törvény - a közoktatásról szóló 1993 évi LXXIX törvény módosítása értelmében az óvodánk az "Óvodai nevelés Országos Alapprogramja " című dokumentum alapján nevelési programot készített.

A kormány 363/ 2012.(XII.17) rendelete alapján vizsgáltuk felül 2013-ban programunkat, mely az Óvodai nevelés országos alapprogramját tartalmazza mellékletében, meghatározva az óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja - a hazai óvodai neveléstörténet értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a magyar óvodai nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok, valamint a gyermekeket megillető jogok biztosítása érdekében a Magyar Köztársaság által aláírt nemzetközi szerződésben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

Ezen alapelvek szerint:

- a gyermeket, mint fejlődő személyiséget szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be.
- az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával, oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Mindenkor és minden helyzetben a gyermekek érdekeinek figyelembe vételével az óvoda inkluzív szemlélettel, gyermekközpontú nevelési attitűddel a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférés lehetőségét és a szabad játék elsődlegességét

Olyan saját helyi programot kívántunk készíteni, mely legmesszemenőbben figyelembe veszi az óvoda óvó-védő, szociális, valamint nevelő, személyiségfejlesztő funkcióit. A gyermekek egyéni szükségleteinek figyelembe vétele, a tudatosság, szervezethez való elvárás az óvoda dolgozóitól.

Napi nevelő munkánkban hangsúlyozottan kerül előtérbe a **néphagyomány ápolás**, és a **környezeti nevelés**, mely a programunk gerincét adja.

A helyi óvodai nevelési programunk megírásakor figyelembe vettük az eddig kialakult szokásainkat, meglévő értékeinket, a családi nevelést, a gyermeki személyiségfejlesztés legfőbb tevékenységét a JÁTÉKOT.

Meggyőződésünk, hogy az óvodás gyermeknek joga van ahhoz, hogy a nemzetét éltető hagyományokat megismerje, ezekről pozitív élményeket szerezzen, ezáltal követendő mintát kapjon. Ahhoz, hogy ezeket az értékeket megőrizzük a következő generációk számára, szükséges a tudatos hagyományörzés. A természet közelségéből fakadó élmények, az azokhoz kapcsolódó felelevenített szokások eljuttatják a gyermeket a hagyományok tiszteletéhez. Az életkori jellemzők a lelkes rácsodálkozás a jelenségekre a cselekvési vágy és kifejezési vágy mind felhasználható a tisztelet kialakításához.

A magyar nép kulturális értékeinek átadása, az alkotó harmonikus gyermeki személyiség kibontakozásának hatékony forrása.

A gyermek játéka ami örömet és boldogságérzetet ad jól ötvözhető a néphagyomány ápolással a környezet szeretetével és védelmével. Megjelenik az a környezet, amiben élünk, az adottságok, sajátosságok, melyek csak nálunk érvényesek és számunkra fontos értékek kerülnek megfogalmazásra.

A környezet adott, az értékek bennünk vannak. Kerestük azt a nevelési módot, amelyben a gyermek kényszer nélkül önmagához viszonyítva optimálisan fejlődhet. A mindennapi életre kívánjuk nevelni gyermekeinket, úgy érezzük, ezt csak családi érzelmi biztonságot nyújtó óvodai élet szervezésével biztosíthatjuk a gyermekeknek, ahol a személyiségük szabadon kibontakozhat. – Kerete a folyamatos napirend, mely biztosítja a rugalmasságot az egyéni, eltérő sajátosságok figyelembe vételét. Úgy gondoljuk, hogy a családi nevelés a részben osztott és a vegyes életkorú csoportokban hatékonyabban valósulhat meg.

Minden segítséget megadunk ahhoz, hogy a gyermek megismerje önmagát, lehetőségeit, korlátait. Arra törekszünk, hogy az óvodánkban biztosított tevékenységi formák által, testileg - szellemileg egészséges személyiséggé váljon, ezáltal legyen képes a zökkenőmentes iskolakezdesre.

A gyermek egészségét, harmonikus fejlődését, a családdal együttműködve a hagyományok, nevelési módszerek kölcsönös megismerésével, a tapasztalatok kicserélésével szeretnénk megvalósítani. Szeretnénk, hogy az óvodánkba járó gyermekek vidám, boldog, gondtalan gyermekéveket töltsenek el.

Az értékeket a természetszeretettel a szép iránti fogékonyságot a múlt értékeinek megbecsülését a gyermekszeretettel kaptuk a szüleinktől, nevelőinktől és mindazoktól akik valamiképpen hatottak ránk személyiségükkel, ezt szeretnénk mi is átadni.

Kitűzött céljaink csak szakmailag jól felkészült nevelőtestülettel valósíthatjuk meg, ezért törekszünk szaktudásunkat gyarapítani a korszerű pedagógiai módszerek megismerésével, és alkalmazásával. Minőségi munkát állandó önképzéssel és továbbképzéssel tudunk elérni, illetve szinten tartani.

Hisszük, hogy a mai társadalmi környezetben minden gyermeknek szüksége van arra, hogy képességeit a leoptimálisabb szinten alkalmazni tudja és képessége lassú fejlődése miatt későbbi életében ne kerüljön hátrányos helyzetbe.

Elkötelezettségünk megtartását csapatszellemünk erősítésével, a partnereinkkel való szoros és folyamatos együttműködés által kívánjuk megvalósítani.

„Azokért élünk, akiket szeretünk, akik igaznak tartanak. A jövőnek élünk a szépért a jóért, amit tehetünk...” /Széchenyi István/

KÜLDETÉSNYILATKOZAT.

Óvodáink 2007. szeptember 1-jétől a Gvadányi József Általános Iskola tagintézményeként a rudabányai Bóbita Tagóvoda és a felsőtelekesi Napsugár Tagóvodaként működött.

2013. 01. 01-től az Iskola fenntartója a Klebelsberg Intézményfenntartó központ lett, így a Rudabányai Bóbita Óvoda önállóan működővé vált.

2011. 09. 01.-től az eddig két különálló épületben működő óvodánk egy új, felújított épületbe költözött, mely az Európai Unió előírásainak megfelelő, akadálymentesített, a sajátos nevelési igényű gyermekek befogadására is alkalmas.

Feladatunk:

az óvoda korú gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése, személyiségük kibontakoztatása játékos cselekedtetés által.

Családias, szeretetteljes, derűs, nyugodt légkörben a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése, az egyéni képesség szerinti fejlesztés a legfontosabb feladatunk.

Hangsúlyt kap nevelési programunkban az esztétikus, természet közeli óvodai környezetben a természet szépségének / a hétköznapi csodák / felfedeztetése, helyi értékek megismertetése / Múzeum, műemlék templom, bányató /. A munkaalkalmakhoz és jeles napokhoz fűződő népszokások megszerettetése a mindennapokban, élményekben gazdag tevékenységeken keresztül.

Hiszünk abban, hogy a gyermekek személyiségének sokoldalú fejlesztése, a képességek kibontakoztatása a **játékban** a leghatékonyabb. Elfogadva a másságot, a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű gyermekek számára is egyenlő esélyeket próbálunk teremteni a sikeres iskolakezdéshez.

Törekszünk a nevelésünkben arra, hogy az óvodába járó gyermekek élményben gazdag éveket töltsenek el szeretetben, érzelmi biztonságban. A sokszínű programok szervezésével megalapozzuk és elősegítjük a gyermekek fejlődését a hátrányok csökkentését

Garanciák:

- Az óvoda szakmai sokszínűségének további megőrzése, sikeres megvalósítása a mindennapokban.

- Nyitott, szakmai megújulásra kész nevelőtestület, önképzések, továbbképzéseken való részvétel.

- Gyermekközpontú nevelés- egyéni bánásmód, szeretet, megértés, segítőkészség az óvoda dolgozói részéről, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyéni fejlesztése, az egyenlő hozzáférés biztosítása.

- Pozitív partnerkapcsolatok fenntartása.

- Aktív együttműködés a Néphagyományörző Óvodák Egyesületével, szaktanácsadókkal, iskolával, partnereinkkel.

- Az óvodapedagógusaink hivatásszeretete.

Nevelőtestületünk elkötelezett híve nevelési programunknak, igyekszik megfelelni a társadalmi és szakmai kihívásoknak. Folyamatos önképzéssel bővíti szakmai ismereteit. Nyitottak vagyunk a partneri elvárások iránt, szolgáltatásainkat a szakmaiság és a gyermekek mindenekfelett álló érdekét szolgáló szempontok határozzák meg.

II. AZ ÓVODA NEVELÉSI TERVE

GYERMEKKÉP

- Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.
- A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, biztosítva minden gyerek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, meglévő hátrányai csökkenjenek, és nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

(3632012. (XII. 17) kormányrendelet 1. mell.)

A gyermekeknek joga van a boldog gyermekkorra, amelyben

- kedvük, igényeik, elképzeléseik, vágyaik szerint játszhatnak
- kedvük, igényeik szerint mozoghatnak
- átélhetik a mesék, a versek szárnyaló világát
- átérezhetik a hagyományok üzenetét
- bábozhatnak, dramatizálhatnak
- nap mint nap változatos, színes élményeket szerezhetnek önmagukról, barátaikról, a segítő, befogadó, elfogadó felnőttek jelenlétéről, a közösségről, az őket körülvevő világról, a környezetről, a természet csodáiról, a számok, a mennyiségek birodalmáról
- játszva tanulhatnak egymástól és a felnőttektől
- kérdéseiket bátran, nyíltan megfogalmazhatják
- a megoldandó helyzeteknek számos megoldása lehetséges
- figyelembe veszik az egyenlő hozzáférés biztosításával a gyermekeket megillető jogokat
-

Minden óvodapedagógus olyan családias, derűs és érzelmekben gazdag légkör kialakítására törekszik, amely biztosítja a gyermekek testi, értelmi és közösségi fejlődését.

A nevelőtestület kiemelt figyelmet fordít a **tehetségek fejlesztésére, a hátrányok kompenzációjára**, a gyermekek érzelmi nevelésére, értelmi fejlesztésére, az egészséges életvitel, a környezettudatos magatartás megalapozására, a gyermekek harmonikus mozgásának fejlesztésére.

Gyermekeink számára olyan gyermekközpontú, szeretetteljes, és élmény gazdag gyermekkort szeretnénk biztosítani, ahol személyiségük szabadon kibontakozik. Jól érzik magukat a közösségekben, érzelmileg kiegyensúlyozottak, akik elfogadják a másságot, toleránsak, segítőkészek egymással szemben.

- Óvják, védjék a természetet, környezetüket.
 - Nyitottak, érdeklődők a természet szépségére, az új felfedezésére, a mindennapi csodák megismerése iránt, kötődnek településükhöz.
 - A játékban és a különböző tevékenységben egyre kitartóbbá, türelmesebbé válnak.
 - Fokozatosan kialakul szabály és feladattudatuk.
 - Betartják az alapvető udvariassági szabályokat, magatartás és viselkedéskultúrájuk koruknak megfelelő.
 - A hagyományápoló tevékenységek örömtelivé válnak számukra.
 - Az iskolai életmódhoz szükséges ismeretekkel, készségekkel, képességekkel rendelkeznek, kialakul környezettudatos szemléletük.
 - Jól kommunikálnak, érzelmeiket képesek kifejezni bátran, egészséges önbizalommal.
- A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermek nevelése keretében biztosítjuk a kisebbségi önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését.

„Minden gyerek egyszeri és megismételhetetlen csoda, a hozzá elvezető útnak is annak kell lennie.”

ÓVODAKÉP

Óvodai nevelésünk alapelve

- a gyermek személyiségét tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezze
- érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkört biztosítunk
- építünk a gyermek érzelmi belső motivációjára
- középpontba helyezzük a gyermek életszükségletéből fakadó játék iránti igényét, a fejlesztő hatásokat erre alapozzuk
- tág teret biztosítunk életkorából adódó nagyfokú mozgásigényének
- az óvodai és a családi nevelés összhangjára törekszünk
- különös figyelmet fordítunk a hátrányok csökkentésére
- az emberi értékek közvetítésére törekszünk

Az óvodánkban a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Az **óvodapedagógus** kulcsszereplő a nevelés folyamatában, jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétel, elfogadó, támogató attitűdje mintát jelent.

A jó pedagógusnak autonóm és tudatos személyiségnek kell lennie, mivel személyisége meghatározó a gyermek számára. Tudnia kell, hogy milyen fontos a nyitottság, az elfogadás, az empátia és a hitelesség.

Fontos, hogy minden gyermeknek megtalálja a számára legmegfelelőbb utat a fejlődéshez.

Az óvodás korú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.”

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszer és tárgyi környezete biztosítja a gyermekek fejlődésének legmegfelelőbb feltételeit. Így teremtődnek meg a következő életszakaszba, a kisiskolás korba való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az óvodai nevelés célja, hogy elősegítse a harmonikus fejlődést, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkentését, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vételével-ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is.

Törekednie kell a kisebbségek kultúrájának megismerésére és megismertetésére.

Szemléletben, alapelvekben, érték-ítéletben egységes testületben, pedagógiai szabadságával élni tudó óvodapedagógusokra van szükségünk.

A jó pedagógusnak rendelkeznie kell a neveléshez szükséges pedagógusi kompetenciákkal ismeretek (szakmai tudás) szintjén, készségek, képességek szintjén, viszonyulás (attitűd) szintjén:

- az esélyegyenlőség és az inkluzív pedagógia megteremtéséhez elengedhetetlen befogadó gondolkodással rendelkezzen
- az egyéni, differenciált bánásmód jellemezze nevelési gyakorlatát
- a gyermekeket differenciáltan, képességeinek megfelelően fejlessze
- legyen együttműködő a gyerekekkel, a szülőkkel, munkatársaival
- mindennapi munkájában legyen hangsúlyos az óvó-védő szerepkör, nyújtson stabil biztonságos légkört a gyerekeknek, rendelkezzen a szülőföldhöz kötődő pedagógus attitűddel
- legyen természetes igénye, életformája az állandó és élethosszig tartó tanulás, a szakmai kompetenciák erősítése, fejlesztése
- vegyen részt szakmai innovációban
- személyes megnyilvánulásaival képviselje a természettisztelő magatartást, a környezettudatos életvitelt

Pedagóguskép:

Óvodánkban a gyermeket derűs, nyugodt, szeretetteljes, biztonságérzetet adó légkör veszi körül. Élmény gazdag mindennapokat teremtünk számukra, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy **„Tisztellek téged, fontos vagy nekem, segítek neked, ha szükséged van a segítségemre.”** Bizalmi kapcsolat kialakítása során igyekszünk megismerni a gyermeket, elfogadva másságukat. Nevelésünk középpontjába a gyermek került a saját egyéniségével, különbözőségével, sokszínűségével. Az egy szintre hozás helyett a másság elfogadását, az egyéni képességeknek megfelelő fejlesztést tartjuk a gyermek szempontjából eredményesnek és hatékornak. A program megvalósításában a szeretet, a megértés, a türelem fontos helyet kap. Nevelőtestületünk egységes véleménye, hogy az óvónőnek kettős elvárásnak kell megfelelni:

- Empátiás, türelmes, gyermeket „tisztelő és okosan szerető” pedagógus voltát személyében hordozza

- Szakmai műveltségében az alapot a főiskola jelenti. A naprakészséget az önképzés, a továbbképzés, a gyakorlat hozza magával.

Az óvodáskor az iskolakészültség kialakulásának szakasza. A családi nevelést tiszteletben tartva azt szeretnénk elérni, hogy az óvodába járó gyermekek vidám, boldog, gondtalan éveket töltsenek óvodánkban.

Hegy Ildikó vezető pszichológus szavaival azonosulunk:

„Nem azért fog a gyermek iskolaéretté válni, ha te naponta iskolás jellegű munkát kívánsz tőle, hanem azért mert több éven keresztül különböző feladatokban, folyamatosan jártasságok, készségek kialakításában segítesz neki, a gyakorlások, tevékenységek során és ha szükséges, célzott fejlesztést végzünk egyes területeken pl.: figyelemkoncentráció, közvetlen emlékezet, formaészlelés, testséma, mozgáskoordináció, finommotorika stb.: JÁTÉKKAL, sok-sok játékos feladatokkal nem kényszerítve őket.”

Óvodánk partnereink felé nyitott, főleg a szülőkkel való együttműködésre alapoz. Előtérbe kerül a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek óvása-véde.

Nevelőtestületünk meggyőződése, hogy az óvodás gyermeknek joga van ahhoz, hogy a nemzetét éltető hagyományokat megismerje, ezekről pozitív élményeket szerezzen, ezáltal hiteles követendő mintát kapjon.

Hiszünk abban, hogy a 3-7 éves életkor érzelmileg és értelmileg fogékony időszak az ÉN alakulása szempontjából. A gyerekek érzelmi fogékonyságára és aktivitására alapozunk. A gyermek játéka, ami örömet és boldogságérzetet ad, jól ötvözhető a néphagyomány ápolásával, a környezet szeretetével, védelmével.

Programunkkal a helyi szükségleteket, az óvodába járó gyerekeket és a családokat kívánjuk szolgálni. Falusi gyerekeket nevelünk, akiknek a valósággal való kapcsolata sok lehetőséget nyújt fejlesztésükre. Tiszteletben tartjuk és kiegészítjük a családi nevelést, aktív közreműködésükkel a még meglévő hagyományokat erősítve, mindennapi életre neveljük óvodásainkat élethelyzetekben. Arra törekszünk, hogy óvodánkban a gyerekeket érzelmi biztonság, szeretet, harmónia vegye körül. Boldog gyermekkort teremtünk nekik családi otthonná alakítjuk környezetüket.

A J Á T É K a legfőbb tevékenységi forma, mely eszköz és módszer is az ismeretek bővítésében, személyiségük fejlesztésében.

Az óvodánk társadalmi háttere

Az óvodánkba járó gyermekek családi háttere vegyes összetételű az etnikai hovatartozás, a képzettség, a gyermekek száma, az anyagi viszonyok, a lakáshelyzet tekintetében.

A gyermekek óvodán kívül szerzett ismeretei, szokásrendszerük, neveltségi szintjük nagyon eltérő az óvodába kerülés pillanatában. Ebből következik, hogy a családi nevelés kiegészítéseként nagyon különböző elvárásoknak kell megfelelnünk.

Ezért a közösségi nevelés mellett az egyéni fejlesztésre nagy hangsúlyt kell helyezni. Minden gyermeknek meg kell adni azt az esélyt, hogy saját készségeihez, képességeihez viszonyítva, a neki legmegfelelőbb ütemben fejlődhessen. Olyan lehetőséget kell mindenki számára biztosítani, hogy „az óvodáskor végére elérje az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.”

A nevelési feltételek megszervezésében meghatározó e korosztály alapvető megnyilvánulási formája a **játék – mese**, az **érzelmi biztonság** szüksége, a **mozgás** és a **tevékenység** közbeni ismeretszerzés. Lehetőséget kell adni arra, hogy elegendő hely, idő, élmény és eszköz álljon a rendelkezésükre.

A néphagyomány éltetése és a környezeti nevelés kiemelt jelentőséggel bír nevelésünkben.

Óvodánkban a legfontosabb a **játszó gyermek tisztelete**, a **szabad játékhoz való jogának** elismerése, a **gyermek fejlődésébe vetett bizalom**.

Megismerési vágyának kielégítésével, az **őszinte szeretetteljes légkörben**, **testi-, lelki-, szellemi egészségben** felnövő gyerekből válhat **toleráns**, ugyanakkor **autonóm** felnőtt.

Ehhez elengedhetetlen a **családdal** való szoros együttműködés.

Biztosítani kell a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek multikulturális nevelésen alapuló integrációját, önazonosságának megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését.

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, és a sajátos nevelési igényű gyermekek számára az esélyegyenlőség megteremtése különös figyelmet igényel.

Alapvető célok és feladatok:

- Az óvodások nyugodt, élmény gazdag harmonikus fejlődésének elősegítése az életkori és egyéni sajátosságokat figyelembe véve.

- Sokoldalú képességfejlesztés segítségével a személyiség fejlődésének biztosítása, elősegítése.
- A néphagyomány értékének megismerése, ápolása örömteli tevékenységek szervezésével
- A természet szépségei iránt legyenek fogékonyak, védjék, óvják környezetüket.
- Érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása, mely segíti a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak fejlődését, együttérzés, segítőkészség, önfegyelem.
- Egészséges életmódra nevelés, a gyermek testi szükségleteinek kielégítése, az ehhez szükséges szokások magatartásformák kialakítása. A gyermek testi-, lelki-, szociális szükségleteinek kielégítése.
- Értelmi nevelés, a gyermekek értelmi képességeinek fejlesztése.
- Néphagyomány ápolás, a népi kultúránk értékeinek ápolása. Gyermekeink számára örömteli tevékenységek biztosítása. Az óvodapedagógusok néprajzi ismereteinek bővítése. -
- Emlékeztetek legyenek gyermekeink számára a népi életmódhoz kötődő jeles napok, ünnepek, helyi értékeink megismertetése, kötődjenek településünkhöz.
- Természet szépségeinek felfedeztetése, környezetvédelemre nevelés, közvetlen környezetükbe való eligazodás segítése.
- Befogadó, inkluzív szemlélettel a halmozottan hátrányos helyzetű illetve sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, fejlesztése, a különbözőséget elfogadó viselkedés és magatartás alakítása.

A differenciálás helyes szemlélete:

Elfogadjuk az egyéni eltéréseket, toleráljuk, de nem mondunk le a fejleszthetőségéről. A gyermeket figyeljük és hozzá igazítjuk a követelményeket (a gyenge pontokat nem hibaként értékeljük, hanem a lassabb fejlődés jeleként), sokszori ösztönzéssel, motiválással esélyt adunk a továbbfejlesztésre. A tévedéseket természetes jelenségnek tekintjük, segítjük a helyes megoldások felfedezésében, felismerésében. Aktivizáljuk, s nem lezárt megoldásokat közlünk, probléma megoldásra ösztönzünk. A gyermek egyéni fejlődési ütemére épülő fejlesztés összefügg a gyermekek motiválásával és aktivizálásával, amely az óvodapedagógustól sokféle, sokszintű megoldásokban való gondolkodást kíván meg.

III. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása
- az érzelmi az erkölcsi és a közösségnevelés
- az anyanyelv értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Minden gyermeknek joga van arra, hogy egyediségéhez optimálisan illeszkedő pedagógiai környezetben nevelkedjen, hogy a fejlődő személyiségnek szeretetteljes gondoskodásban legyen része, különleges védelmet kapjon és differenciált, egyéniségére szabott fejlesztésben részesüljön, miközben csökkennek hátrányai és elfogadó légkör veszi körül.

Óvodai nevelésünk célja

Óvodába lépéstől az iskolába lépéshez szükséges fejlettség eléréséig a gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségi ütemének szem előtt tartásával a **személyiség kibontakoztatása, sokoldalú fejlesztése.**

Az iskolai beilleszkedés közvetett elősegítése, testi, szociális és értelmi érettség kialakítása, az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzése.

ÉRZELMI, ERKÖLCSI ÉS A KÖZÖSSÉGI NEVELÉS

Az erkölcs, azaz a morál olyan szabályozók, minták együttese, amelyek az emberek magatartását, viselkedését, viszonyulását szabályozzák önmaga és környezete számára kedvező irányban, azaz: közös értékek felé mutatva. Az erkölcsi érzék kialakulása egyfajta szocializációs folyamat eredménye, amely egyúttal feltétele is a fejlett szocializált életmódnak.

A családok különböző értékrendet képviselve, különböző módon hatnak a gyerekekre.

Az óvodában úgy kell az együttélés szokásait kialakítani, azaz a normákat megalapozni, hogy eltérő, sokszor egymással ellentétes szemléletű családok nevelési értékrendjét kell figyelembe venni.

Nem cél tehát az eltérő értékek összemossa, egyesítése, nem cél az „egyformásítás”, de cél az együttműködés, a jó közérzet, a cselekvésre (játéokra) készítő légkör.

Ezért a szokásrendszer kialakítása, az azokhoz való alkalmazkodás az óvodai erkölcsi nevelés alapja.

Nagy a felelősségünk, főként, hogy az óvoda, mint elsődleges közösség adja a teljes szocializációs mintát (a családon kívül) a gyerekeknek.

Ebbe a színtérbe beleértendő a gyerekek, az óvodapedagógusok, a nevelést segítő egyéb felnőttek és a szülők egyaránt.

Az óvodás gyerek életkori sajátossága a magatartás érzelmi beállítottsága, vezéreltsége. A gyermek személyiségét érzelmei determinálják. Az óvodai nevelés során ezért elengedhetetlen, hogy a gyermekeket érzelmi biztonság, szeretetteljes, otthonos, derűs légkör vegye körül.

Az "én" fejlődésében a 3-7-8 éves szakasz kiemelt jelentőségű. Óvodai közösségben iskolakezdsre eljut a gyerek a kezdeményező, együttműködő, szociális magatartás, viselkedés szintjére.

Hagyományörzés sajátos teret nyújt a gyerek szocializálódásához. A játékban megjelenő hagyományápoló tevékenységekben gyakorolja az önkifejezés formáit, a társas érintkezés mintáit, a közös élmények hatására megérzi az Összetartozás erejét. Ha az óvónő szeretete átsegíti a gyermeket a kapcsolatfelvétel nehézségein, s mindezt melegséggel teli élményekkel, társaktól kapott elfogadó jelzések erősítik, a gyermekben létrejön az a biztonságérzet, ami a további szocializálódásnak az alapja.

A szociális tanulás legfőbb eszköze óvodáskorban az utánzás, a mintakövetés, a felnőtt majd a társmodell viselkedésének érzelmi indítatásból fakadó átvételé. Hagyományörző szemléletű nevelésünkben a gyermekek érzelmi, értelmi, fogékonyságára alapozunk. Az érdekes élményekkel a gyermek érzelmi életében meghatározó változásokat idéznek elő. A gyermekek figyelmét a mindennapok során igyekszünk felhívni a szűkebb és tágabb környezetükben lévő jó és szép dolgok észrevételére. Példamutatással „rácsoálkozunk” a dolgokra, természeti jelenségekre, emberi kapcsolatokra, hogy ők is képessé váljanak erre, mely a szülőföldhöz való kötődés alapja. A népi mondókák ritmikussága, az énekes játékok mozgáselemei a kapcsolatörző népdalok, a mesék varázslatos világa is sajátos érzelmi hatást hordoznak.

Cél:

- A gyermek helyes, pozitív "én" képének, pozitív erkölcsi ítélőképességének alakítása.
- A gyermek biztonságérzetének megalapozásával, az önbizalom, a szocializálódás elősegítése.
- Aktív érzékenység alapozása az emberi és természeti környezet hatásaira.
- Az együttéléshez szükséges készségek, jártasságok formálása.
- Pozitív érzelmi viszonyulásra törekvés az akaratilag életük és erkölcsi tulajdonságaik alakításában, tiszteletben tartva a gyermek egyéniségét.
- Nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, sajátos nevelési igényű, hátrányos-, és halmozottan hátrányos helyzetű, elhanyagolt, gyermekek esetében speciális fejlesztéssel az egyéni szükségleteknek megfelelő pedagógiai eljárások alkalmazásával, az egyenlő hozzáférés biztosításával valamint szükség esetén megfelelő szakemberek közreműködésével az esélyegyenlőség biztosítása, a fejlődés elősegítése.
- A kiemelkedő képességű gyermekek igényeit figyelembe vevő tevékenységek által történő személyiségkibontakoztatás.
- Mindenirányú nyitottság.
- Rendszeres tevékenységek biztosítása által a testi és szellemi fejlődés.

Az óvodapedagógus feladata:

- Teremtse meg a nyugodt, biztosságot adó derűs légkört a csoportjában.
- Az erkölcsi tulajdonságok, szociális készségek és képességek, kompetenciák fejlődéséhez, a szokások gyakorlásához szükséges tevékenységi és értékelési rendszer, interakciós kultúra biztosítása az értékrend megalapozása érdekében.
- Közös élményeken biztosítása a szocializáció, a közösségi élet megvalósulása érdekében. A társadalom értékrendje a csoportban érvényes normaként a csoporttagok közvetítésével épül be a gyermekek személyiségébe, alakítja, formálja magatartásukat. A gazdag és sokoldalú tapasztalatszerzés és a tanulás lehetővé teszi a gyermekek viselkedésmódjának alakulását. A gyakorlás hozzájárul az erkölcsi normák és tulajdonságok fejlődéséhez.
- Tegyen meg mindent a csoportszoba otthonos, barátságos berendezése érdekében olyan módon, hogy az a gyermekek életkorának testi – lelki szükségletének megfelelően.
- Legyen széleskörű ismerete az anya – gyermek illetve a gyermek és a család kapcsolatáról.
- Teremtse gyakori és változatos tapasztalási lehetőséget, amelyben megalapozódhatnak a társas együttlét, és az alapvető erkölcsi norma szabályai.
- Keltse fel a gyermekek igényét az egymás iránti kapcsolat felvételére.
- Szoktassa a gyermekeket a különbözőségek elfogadására.

- **Nevelje a gyermekeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.**
- Őszinte és természetes viselkedésmódjával nyújtson mintát. Viselkedésével, gesztusaival, mimikájával jelezze elvárásait a gyermekek felé.
- A gyermek dajka kapcsolatot is pozitív attitűd jellemezze.
- Az óvónő segítse a gyermekeket a szociális érzékenységük fejlődésében, erősítse öntudatukat, de engedjen kellő mértékű teret önérvényesítő törekvésüknek is.
- Az óvónő tartsa szem előtt a gyermekek egyéni különbözőségét, eltérő életkörülményeiket, neveltetésük különbözőségét. Ennek megfelelően érvényesítse az egyéni bánásmód elvét.
- Ösztönözze a gyermekeket a normák, szabályok betartására.
- Segítse elő, hogy minden gyermek kitűnjék valamiben, erősítse az egyes gyermek pozitív megnyilvánulását.
- Erősítse a gyermekek konfliktusmegoldó és kudarctűrő képességét.
- Közösen átélt élményeken keresztül erősítse az összetartozás élményét a csoportban.

Feladatok:

Érzelmi nevelés:

- a gyermek – felnőtt és a gyermek – gyermek kapcsolat fejlesztése az óvodapedagógus modell hatása és az érzelmi kötődés révén
- érzelmi átélés, az érzelmek kifejezése, az érzelmek feletti kontroll alakítása, erősítése
- a természeti környezet rendezése, szépítése
- a szülőföld, a hazaszeretet iránti szeretet alapjainak a lerakása a gyermek szűkebb és tágabb környezetének megismerésével.

Erkölcsei nevelés:

- szabályok, normák kialakítása, a társas együttélés, az önérvényesítés szabályainak megismerése, annak gyakorlása által
- erkölcsi normák alakítása: a jó, a rossz felismerése, az őszinteség, az igazmondás élethelyzetekben való megtapasztalásán keresztül, valamint az irodalmi élmények átélésén keresztül (mese)
- lokálpatriotizmus alapjainak a lerakása

Közösségi nevelés

- a különbözőségek tolerálása, elfogadása
- önismeret, önértékelés fejlesztése, a reális óvónői visszajelzések eredményeként
- a nemi identitás kialakulásának támogatása mellett, a tradicionális nemi szerepek határainak tágítása, a sztereotípiák merevségének oldása

A társas együttélés során kialakítandó viselkedésmódok (kompetenciák):

A bizalom, amely a felnőtt – gyermek, gyermek – gyermek kapcsolatban, a komfortérzés kialakításában meghatározó.

A szeretetteljes magatartás, mely meleg, barátságos, elfogadó, simogató légkört biztosít a gyermekcsoport valamennyi tagjának.

A tiszteletadás a felnőtt családtagokkal, az óvoda dolgozóival, vendégekkel és

csoporttársakkal szemben.

A figyelmesség, melynek során átéljük, és szokásukká válik a mások számára nyújtott örömszerzés képessége.

A segítségnyújtás, melynek során segítjük társaikat az önkiszolgálásba, kérésre segítenek a felnőtteknek.

A türelem, vágyaikat, elképzelésüket ne akarják azonnal érvényesíteni, késleltessék azt, várják ki a megfelelő pillanatot.

Kapcsolatok biztosítása, elősegítése.

A felnőtt-gyerek kapcsolat az alapja és háttere minden pedagógiai munkának. Az érzelmekre épülő szeretetteljes kapcsolat lehet az alapja az új megértésének, az élmények feldolgozásának, a szociális viselkedésminták, szabályok elfogadásának, a konfliktushelyzetek megoldásának. Igen fontos ezért az érzelmi támaszt nyújtó, a függőségi törekvéseket kielégítő meleg nevelői attitűd. Az óvónő és dajka személyisége modell értékével hat a csoportszerveződés folyamatára, serkentője a gyermekek egyéni fejlődésének. A gyermekek érzékenyen reagálnak az óvónő és dajka érzelmeire, viszonya egy-egy gyermekhez szándéka ellenére is hat a csoporton belüli kapcsolatokra, igyekezzenek minden gyermekhez szeretettel, megértéssel fordulni.

Szokás és normarendszer megalapozása:

A gyermekek érezzék meg, majd értsék meg, mit tartanak helyesnek, mit miért utasítanak el, mindezt fejezzék ki cselekvéseikben, szavaikban: Magatartásuk legyen határozott, ugyanakkor barátságos, szeretetteljes, őszinte. A gyermekekkel igazságosan és differenciáltan, egyéni sajátosságaihoz igazodva bánjanak a gyermeki jogok szem előtt tartásával. Követeléseikben vegyék figyelembe a gyermekek fejlettségét, törekvéseit, de tartsák szem előtt fejlesztésük feladatait is.

Alapvető követelmény, hogy az óvoda valamennyi dolgozójának magatartása, kommunikációja legyen határozott, következetes, szeretetteljes, őszinte, minden gyermek számára elfogadó és toleráns, tehát minta értékű.

Gyermek - gyermek közötti kapcsolat

Ahhoz, hogy a gyermek a csoport tagjának érezze magát, tapasztalnia kell, hogy őt számon tartják, hogy a csoportnak szüksége van rá. Ehhez az óvodai nevelés semmivel sem **pótolható szocializációs** színteret biztosít a **gyermekek számára**.

A gyermek-gyermek közötti kapcsolat az "én" fejlődéshez biztosítja a sokoldalúságot, az összehasonlítási lehetőségeket. A csoportközeg segíti, lerövidíti a tapasztalatszerzés útját, alkalmat ad a probléma többirányú megközelítésére, így rugalmas gondolkodásmódot alakít.

A szocializáció folyamatában figyelniük kell, hogy a gyermekek "én" tudata megerősödjék, én képe a különböző tevékenységek során és a kapcsolatokban differenciálódjék, egyetlen gyermek se tűnjön el észrevétlenül a csoportban. El kell érniük, hogy figyeljenek egymásra, legyenek képesek beleélni magukat más gyerek helyzetébe, ez elősegíti, hogy minden gyerek önálló, aktív személyként élje meg önmagát, hogy az "én" és a "másik" elkülönüljön. Így a gyermekek a csoportban nem-névtelen, hanem egyéni tulajdonságokkal rendelkező tagjai lesznek. Óvodánkban igyekszünk biztosítani a gyermekek önkifejező törekvéseihez szükséges eszközöket. Segíteniük kell az egymáshoz közeledő gyermekek tevékenységét, barátságok alakulását.

A konfliktusok kezelését önállóan oldják meg, beavatkozásra csak akkor kerüljön sor, ha veszélyben van a gyerek. Segítsük elő, hogy a különböző tevékenységek végzése közben együttműködve közösen oldjanak meg feladatokat. Tapasztalják meg, hogy közösen örömtelibb és

eredményesebb minden tevékenység.

Fontos, hogy a gyermek elfogadja társaiktól eltérő külsejét, viselkedését, különleges állapotát. Törekedjünk arra, hogy az óvodába, de másik csoportba tartozó gyerekek is érezzék, hogy összetartoznak ezt közös tevékenységek szervezésével érhetjük el. Néphagyományra épülő programunkban nagyon sok lehetőség adódik erre.

Értékek, normák közvetítése

A közösségi szokások kialakítása szükséges ahhoz, hogy a gyerekek beilleszkedjenek a közösségbe. Figyelnünk kell arra, hogy pozitív érzelmekhez kapcsolódjanak és lassan felismerjék a szokás értelmét és minél önállóbban alkalmazzák a gyermekek. Ezeket ismerje az óvónő (köszönés, kérés, segítségadás stb.) saját példaadásával adjon mintát a gyermekeknek az utánzásra. Akkor nevelünk hatékonyan, ha a szocializált viselkedés kialakítását alapvető feladatnak tekintjük. Meghatározzuk az együttélés szokásait, normáit, elősegítjük azokhoz való alkalmazkodást, melyet példamutatással és következetes betartással alakítunk.

A FEJLESZTÉS SZINTEREI

.- Beszoktatás, befogadás

.- Együttlét a mindennapokban

- Jeles napok, ünnepnapok.

Beszoktatás, befogadás

A befogadás időszakában a gyermekek élményeket szereznek az új környezetről, mely segíti a gyerekek beilleszkedését a csoportba. Ez az időszak az óvoda és a család kapcsolatában meghatározó. A befogadás időszakában az a célunk, hogy a gyermekeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék, óvodánkban évtizedek óta lehetőséget biztosítottunk a szülőknek, hogy a befogadás időszakában 1 -2 hetet délelőttönként együtt tölthettek gyermekükkel, a gyermekek egyéni igényeiktől, szociális fejlettségüktől függően. Ismerkednek az óvoda dolgozóival, a csoportszobával, a játékokkal, általában a szokásrendszerrel.

A gyermekek kedvenc játékaikat, tárgyakat, biztonságukat fokozó eszközöket magukkal hozhatják. Kedves báb segíti a kellemes közérzet és az érzelmi kötődés kialakítását. Fontos, hogy az óvónő az új gyermekek fogadására érzelmileg hangolja rá a csoportban lévő társakat. Lényeges, hogy az óvoda minden dolgozója elfogadó magatartást tanúsítson szülőkkel, gyermekekkel egyaránt. A befogadási időszakban szükség van mind a két óvónő jelenlétére, a gyermekek érdekében a munkarend is ehhez igazodik.

Együttlét a mindennapokban

A befogadás időszakában szerzett pozitív érzelmi benyomások segítik a gyerekeket a szocializálódás folyamatában. Az egyes gyermekeknél a szociális készség szintje függ a kommunikációs fejlettségétől. A gyermek a mindennapi együttjátszás és tevékenykedés során a "mintha" helyzetekben viselkedést gyakorol, tapasztalatokat szerez. A viselkedést megerősítő jelzések segítik a gyermeket a kommunikációban és abban, hogy megtanulja értékelni saját és mások cselekedeteit, megtalálja helyét a csoportban. A közösen átélt élmények erősítik az újraélés vágyát, újra együttműködésre serkentenek, ezáltal alkalmazkodó képességük és szociális készségük is fejlődik.

Jeles napok, ünnepnapok

Programunk tartalmából fakad, hogy az óvodai élet hagyományait a néphagyományörzés a népszokásörző és a természetvédő jeles napokkal gazdagítja. Egy-egy eseményt mindig izgalmas készülődés előz meg. Ez az ünnepre hangoló örömteli közös tevékenykedés a gyermek szociális viselkedésére maradandó hatást gyakorol. A közös készülődések, tervezgetések, a holnap öröme távlatot jelent a gyermekek számára. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek maguk is részt vegyenek a szervezésben, az esemény tartalmától függően a szülők is aktívan közreműködjenek.

Az ünnepek hagyományok négy témakörre épülnek:

- a gyermekek ünnepei (születésnap, névnap, anyák napja, gyermeknap, évváró)
- a társadalmi ünnepek, megemlékezés a bányásznapról, nyugdíjasok köszöntése, március 15.
- természettel kapcsolatos jeles napok, állatok, világnapja, takarítási világnap, víz napja, föld napja, madarak és fák napja, környezetvédelmi világnap
- néphagyománnyal összefüggő ünnepek /melléklet ÉVKÖR/

Az ünnep fényét emeli a feldíszített óvoda és az ünneplő ruhába öltözött gyermekek. A jó érzelmi előkészítés és az egyre fokozódó örömteli várakozás, maga az ünnepi együttlét, melynek hangulatát tovább fokozhatja a felnőtt közösség ajándéka (zene, báb stb.) A gyermekek megterhelő szorongással járó szerepeltetését elkerüljük. Az ünnepek csak a szülők együttműködő támogatásával érhetik el hatásukat.

A hátrányos, a halmozottan hátrányos helyzetű és az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekeknek fokozottan szükségük van, az empátiára, a féltő, gondoskodó szeretetre, hogy érezzék a nap minden percében, a velük foglalkozó óvodapedagógus elfogadta őket. Akit megismernek, elfogadnak, ahhoz végérvényesen ragaszkodnak, nemcsak a gyermekek, a szülők is. Fontos, hogy az óvodapedagógus mutasson példát, a gyermek mintegy leutánozza, magyarázat nélkül. Fontos a személyre szóló kapcsolat.

"A kisgyermekkel mindent elérhetünk személyes példa és tett által."

- Brunsvik Teréz-

Bizalom, tisztelet, példaadás, következetesség elengedhetetlen a cigánygyermekkel való nevelésben. A megkülönböztetéstől, szegregációtól mentesítsük a cigánygyermeket. Egy-egy biztató jó szóval, kedves mosollyal, humorral, hamar jó kapcsolatot teremthetünk..

Minden gyermekben van érték, amiben ő tehetséges, ezeket kell felszínre hozni, megerősíteni. Haladni kell akár kis lépésekben toleránsan a másság elfogadásával.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A kialakult szokások a gyermekek igényévé válnak.

A közös tevékenységekben aktívan részt vesznek.

Képesé válnak az együttéléshez szükséges erkölcsi normák betartására, a közösségi élet szabályainak az elfogadására.

Az együttműködés zavartalansága érdekében kölcsönös engedményekre is képesé válnak.

Tisztelettel viselkednek a felnőttekkel és társaikkal.

Örülnek a közösen átélt sikereknek, a közös élményeknek.

Kialakulnak baráti kapcsolataik.

Vállalják az adott tevékenység által megkívánt magatartásformát.

Felismerik a „jót”, a „rosszat”, őszinték, igazat mondanak.

Társaikkal szemben türelmesek, segítőkészek. Bizonyos határokon belül képesek elviselni a kudarcot.

AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA

A modern egészségnevelés fogalma követi az egészség modern fogalmának összetevőit, mely a következő:

Az egészség a testi (fizikai) , szellemi (pszichikus) és társas – társadalmi (szociális) jólét állapota, nem csupán a betegség hiánya.

Az egészséges életmód alakítása, az egészséges életmódra nevelés összetett folyamat. Az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű, magában foglalja:

- óvodánkban kialakítandó és rögzítendő szokásokat, melyek a gyermek testi szükségleteit veszik figyelembe (egészséges táplálkozás ,kulturált étkezés, testápolás, önállóság, pihenés, öltözködés, mozgás, szabad levegőn tartózkodás, stb.)
- a gyermekek lelki egészségét (érzelmi szükségleteit, érzelmek kifejezésének készségeit, az alkalmazkodás- örömkészség, énkép, ön- és társismeret, elfogadás, konfliktuskezelés készségeit)
- egészséges óvodai környezet kialakítását (épületben és udvaron egyaránt, balesetmentességet)
- környezetvédő- óvó szokásokat
- a napirend alakítását
- az óvodapedagógusok feladatait,
- minden munkatárstól elvártató példamutató magatartást
- az óvónő és a dajka gondozómunkáját és a gyermeki tevékenységet.

A napi életritmus, a rendszeres és megszokott időben végzett tevékenységek, a sok mozgás, ezek mind hozzájárulnak a gyermekek egészségének megőrzéséhez, jó közérzetük megteremtéséhez, az egészséges életvitel szokásrendszerének kialakításához.

Feladatok:

1.Egészséges életmód alakítása:

- a testi szükségletek magas szintű kielégítésével gyermekeink komfortérzetének biztosítása, ilyen irányú igényeinek felkeltése, a jó szokások kialakítása
- rendszeres mozgással, korszerű táplálkozással az egészséges életvitel megalapozása
- a természetes mozgások iránti igény megalapozása, a mozgás megszerettetése
- testi képességek, fizikai erőnlét, edzettség fejlesztése
- az életkorból adódó természetes kíváncsiságra építve, spontán és irányított tapasztalatszerzés

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermek életkori sajátosságainak, szükségleteinek figyelembe vételével a gyermekek gondozása, testi szükségleteinek kielégítése
- Az egészséges életvitel szokásrendszerének (tisztálkodás, étkezés, öltözködés, mozgás) megalapozása, alakítása.
- A gondozottság igényének a felkeltése.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, testi képességek fejlesztése
- Az egészség megőrzésére nevelés a szokások kialakításával

- A testápolás, étkezés, öltözködés, pihenés, betegségmegelőzés szokásrendszerének megalapozása, a szokások elmélyítése
- A környezet védelmének és megóvása ismereteinek, a környezettudatos magatartás megalapozásának biztosítása
- Szakemberek bevonása a speciális gondozó, prevenciós és korrekciós tevékenységek végzésébe, együttműködés szülővel, egészségügyi szolgálattal, a szűrővizsgálatok rendszerességének biztosítása.
- Az egészséges életmód elsajátításához szükséges tárgyi környezet biztosítása
- A gyermekeket körülvevő személyek megfelelő segítő attitűdje, mintaadó magatartása

Az egészséges életmód alakításához kapcsolódó gyermeki tevékenységek:

- Gondozottságuk érdekében mosakodnak, fésülködnek, megigazítják a ruhájukat.
- A WC-t több, majd kevesebb segítséggel használják.
- Időjárásnak megfelelően helyes sorrendben öltözködnek.
- Naponta levegőznek, ahol egyéni igényüknek megfelelően mozognak és játszanak. Mozgásformákat gyakorolnak, új mozgásformákat találnak ki.
- Szűkebb és tágabb környezetükben sétálnak, illetve kirándulnak.
- Egyéni szükségletüknek megfelelően pihennek.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Önállóan tisztálkodnak (mosakodnak, törülköznek, fésülködnek), önállóan használják a WC-t. Vigyáznak a WC, a mosdó rendjére, a tisztálkodási eszközöket a helyére teszik. Fújják az orrukat, tüsszentéskor, köhögéskor használják a zsebkendőt. Testi szükségletei kielégítését képes szándékosan is irányítani, ha kell késleltetni.
- Önkiszolgálásnál önállóan tevékenykednek, segítséget nyújtanak társaiknak és a felnőtteknek.
- Esztétikusan, kulturáltan étkeznek. önállóan, helyesen használják az evőeszközöket.
- Az időjárásnak és a környezeti hőmérsékletnek megfelelően öltöznek, vetkőznek. Ruházatukkal gondosan bánnak, cipőjüket bekötik, ruhájukat gombolják, cipzározzák.
- Ügyelnek környezetük rendjére, ruházatuk gondozottságára.
- Mozgásuk összerendezett, harmonikus finommozgásokra is képes.
- Edzettek és egészségesek.

A megvalósítás feladatai

- egészséges óvodai környezet kialakítása
- egészségre nevelés, gondozás
- betegségek megelőzése, egészségmegőrzés
- helyes életritmus biztosítása

A fejlesztés tartalma

Az óvodai környezet feltételei, jelentősen befolyásolják az egészséges életmód kialakulását, ezért gondoskodnunk kell a megfelelő tárgyi környezetről. A megfelelő tárgyi környezetet viszont úgy kell kialakítanunk, hogy a gyermekek egészségének védelme minden körülmények között biztosítva legyen.

Az óvoda épülete:

A helyiségek padló- és falburkolatai olyan anyagokból készültek, amelyek jól tisztíthatóak, fertőtleníthetőek és nem okoznak allergiás tüneteket. A csoportszobák falai világosak, pasztell színűek, nagy ablakkal, ami szolgálja a természetes fény besugárzását és a nap folyamán a

többszöri levegőcserét lehetővé teszi. Javasolt, párologtató beállítása, amely növeli a levegő páratartalmát.

- A berendezések a gyermekek méreteinek megfelelőek, könnyen tisztán tarthatók, természetes anyagból készültek (fa, nád, vessző). Elhelyezésükkel is ügyelünk a baleset-megelőzésre. A gyerekek által használt eszközök, játékok elérhető magasságú polcokon helyezkednek el. Aktívan vesznek részt a tisztántartásunkban, rendrakásban.

- Az öltöző helyiségek méretei megfelelőek. Minden gyereknek, jellel ellátott ruhatartó zsákja van. Az öltözőben található táblákon értesítjük, informáljuk a szülőket a napi tevékenységekről, szervezett távlati programokról, étrendről.

- A mosdóban a gyermek jellel ellátott törölközőjét, fésűjét könnyen megtalálja. A WC helyiségeket válaszfal és függöny határolja, tiszteletben tartva a gyerek személyiségjogait. A mosdók fölött tükrök és szappantartók vannak elhelyezve.

- Az étkezést az önkormányzat konyhájáról biztosítják. Olyan étrendet állítunk össze, amelyben megfelelő arányban van jelen a fehérje, növényi eredetű zsírok, szénhidrátok, ásványi anyagok, rostos anyagok. Új ízekkel is ismerkednek a gyermekek.

Az étkeztetéshez szükséges eszközöket folyamatosan pótoljuk, az esztétikus étkeztetés feltételeit megteremtettük, (fehér színű tányérok, kancsó, kenyérkosár stb.) Az önkiszolgáláshoz minden csoportban fából készült tálaló kocsik áll rendelkezésünkre.

Egészségre nevelés, gondozás

Cél: - Az egészséges életmódhoz szükséges szokásrendszer kialakítása, készségek alapozása.

Táplálkozás

A táplálkozás a növekedés és a fejlődés alapvető feltétele. A gyerekek az óvodában napi háromszori

étkezéssel, kellő összetételben és elosztásban a napi tápanyagszükséglet 65-70%-át kapják meg. Saját konyhánk van, az étlapot közösen állítjuk össze az egészséges táplálkozásnak, a gyerekek ízlésének megfelelően, zöldség feldolgozó napokat tartunk: A közös csemegézés formálja a gyerek szemléletét, a szülők figyelme is ráirányul a nyers zöldség és gyümölcsfogyasztás a rágás, fontosságára. Próbáljuk kiküszöbölni az indokolatlan édesség és cukorfogyasztást, pl. javasoljuk születésnapon, gyümölcs hozását.

Hagyományápolásunkban vonzó feladat az ünnepek hagyományos ételeinek elkészítése, fogyasztása, pl.: farsangi-fánk, karácsonyi mézeskalács, bejgli, mákos guba, cipósütés, (kukoricakása, fonott kalács)

Az étkezés óvodai feltételei önkiszolgálással és napos tevékenységekkel valósulnak meg. Fontos, az esztétikus terítés és a kultúrált étkezési szokások betartása. A megjelölt időkereten belül a gyermek az étkezés időpontját a tízórainál és az uzsonnánál maga választja meg, a déli étkezést is egyéni tempóban fejezi be.

Testápolás

A testápolást a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodásukat és a tisztaság iránti igényüket fejleszti. Az óvónő szükség szerint maga is közreműködik az ápolási szokások kialakításában, közben bensőséges kapcsolat alakul ki a gyerek és az óvónő között, ezek eleinte kapcsolatfelvételt szolgálnak később a tevékenység megtanulását segítik. Alkalmazkodunk a gyermek egyéni igényeihez, egyéni irányban befolyásoljuk az otthoni szokások alakulását. Utánzási hajlamuk lerövidíti a szokás-tanulás folyamatát (körömkefe használat, kéztörölés, fésűködés, WC-használat, orrtörölésre papír zsebkendőt használunk, mely a

gyerek által elérhető helyen van, használat után vécébe kerül.

A gyermekek a WC-t a nap bármely időszakában igényük szerint használják. Fontos a felnőtt állandó segítőkész jelenléte.

Öltözködés

Az öltözködés védekezés az időjárás hatásai ellen, de fejleszti a gyermek ízlését, önállóságát is. A gyermek ruházata a sokféle tevékenység gyakorlásához, az időjárás változásaihoz igazodó, kényelmes, könnyen fel és levehető legyen. Csereruha, cserecipő, tartalék fehérnemű, tornaruha, szabadidőruha a gyermekek számára a szülők által biztosított. A lúdtalp megelőzése érdekében nem javasoljuk a sarok nélküli cipőben járást.

Mozgás

A mozgás belső igény, élmény a gyermekek számára, amit felszabadultan, jókedvűen, örömmel végeznek. A gyermekek mozgásigénye egyénileg eltérő. Változatos tevékenységekkel biztosítjuk a mozgásigény kielégítését. Hagyományápolás által a mozgásanyagban helyet kapnak a népi sportjátékok, küzdőjátékok, dalos játékok és népi játékok is.

Edzés

A tornának, játékos mozgásoknak mind a teremben, mind a szabad levegőn eszközzel vagy eszköz nélkül spontán vagy szervezett formában minden nap lehetőséget biztosítunk.

Az egészségmegőrzés szempontjából fontos, hogy a gyermekek edzettek legyenek, ezért évszaknak és időjárásnak megfelelően sokat tartózkodunk a friss levegőn, ahol futkározhatnak, mozoghatnak, motorozhatnak.

A légfürdőzés a tornaruhában végzett testnevelés és a szabadban töltött minél több idő, hozzájárul a gyermekek egészségének, erőnlétének fokozásához. A jó levegő, a napfény, és a víz a gyermek egészségét segítik. Ősztől nyárig nagyon sok időt töltünk az udvaron a délelőtti, délutáni órákban egyaránt. A környezeti adottságokat kihasználva sokat sétálunk, kirándulunk.

Pihenés, alvás

A pihenés előtt mesével, énekkel altatunk. Halk andalító zene szól alvásidő alatt. Figyelünk a zaklatott, nyugtalan gyermekekre. Alvási szokásaikat tiszteletben tartjuk /apróbb tárgyak, kendők, játékok /. Megfelelő méretű ágyakon csendben pihenhettek a gyermekek. A helyiség folyamatos szellőzését biztosítjuk gyermekek otthonról hozott saját párnán jellel és névvel ellátott takaróval pihennek. A nem alvó, korán ébredő gyerekeknek lehetőséget nyújtunk a csendes tevékenységhez / rajzolás, mesekönyv nézegetés, szövés /.

Betegségmegelőzés, egészségmegőrzés:

Az óvoda házirendjében foglaltak alapján beteg, lázas hányós,hasmenéses gyermekeket a továbbfertőzés elkerülése érdekében az óvodába nem fogadhatunk! A járványos időszakban a játékok, használati tárgyak fokozottabb fertőtlenítése szükséges.

Egészségmegőrzés szokásainak kialakítása az edzés címszó alatt foglaltak alapján. Az ételmezésvezetővel, a házi orvossal egyeztetett étrend alapján, az előírásoknak megfelelően táplálkoznak a gyerekek. Ezen kívül minden hónapban vitaminnapot tartunk.(zöldség-gyümölcs saláták készítése közösen a gyerekekkel)

Az óvodai élet megszervezése

Napirend – Heti-rend

„ A gyermekek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5- 35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg” (363/ 2012. (XII. 17.) kormányrendelet 1. mell.)

A helyes életritmus megteremthető a folyamatossággal, amelyet a napirend rugalmassága jellemez. A folyamatos játék tevékenységben azonos időpontban és intervallumban ismétlődnek: az étkezések (reggeli, ebéd, uzsonna) a mindennapos testnevelés, mese, levegőzés, séta, kinti játék, a pihenés. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez. A játékba integrált képességfejlesztések során párhuzamosan végezhető differenciált tevékenykedtetés módszerét alkalmazzuk. **A foglalkozások tervezettek, fokozatos időtartamúak, gyakorlatiasak (tevékenykedtetők).** *A gyermekek egyéni szükségleteire szabott, tevékenységben megvalósuló felkészítése különösen az átlagostól eltérő, nehezen szocializálódó gyermekek számára jelenthet sikeresebb iskolakezdést, eredményesebb tanulmányokat.*

Minden tevékenységnél alapfeltétel a jó hangulat, oldott légkör, kellemes közérzet. Figyelünk arra, hogy egyéni testi szükségleteik kielégítést nyerjenek. Az évszakhoz igazodó napirendben, heti rendben az időkeretek rugalmasan alakíthatóak (pl. szabad levegőn való tartózkodás) az óvónők elképzelései alapján figyelembe véve a helyi szokásokat és igényeket. Az óvodai élet megszervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal (dajka, kisegítő személyzet).Az óvoda teljes nyitva tartása idején a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja, fejlődésük nyomon követését különböző dokumentumokban folyamatosan rögzítjük. Óvodai nevelésünk a fenntartó által jóváhagyott helyi nevelési program alapján történik.

Idő-keret	TEVÉKENYSÉGEK			
	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6 évesek	3-7 évesek
7-8.00 órától 12.00 óráig	<p>SZABAD JÁTÉK</p> <p>- Mozgásfejlesztés</p> <p>- Felajánlott, választható tevékenységek</p> <p>- Folyamatos vagy kötött tízóraiás</p> <p>JÁTÉK A SZABADBAN</p>	<p>SZABAD JÁTÉK</p> <p>Mozgásfejlesztés</p> <p>- Felajánlott, választható tevékenységek</p> <p>- Folyamatos vagy kötött tízóraiás</p> <p>JÁTÉK A SZABADBAN</p>	<p>SZABAD JÁTÉK</p> <p>- Mozgásfejlesztés</p> <p>- Választható kötelező v. kötelezően választható felajánlott tevékenységek</p> <p>- Folyamatos v. kötött tízóraiás</p> <p>JÁTÉK A SZABADBAN</p>	<p>SZABAD JÁTÉK</p> <p>- Mozgásfejlesztés</p> <p>- Választható kötelező v. kötelezően választható felajánlott tevékenységek</p> <p>- Folyamatos v. kötött tízóraiás</p> <p>JÁTÉK A SZABADBAN</p>
12.00 órától 15.00 óráig 15-16.30 -ig	<p>Ebéd (kötött formában előtte testápolás)</p> <p>PIHENÉS</p> <p>Uzsonnázás</p> <p>SZABAD JÁTÉK (Felajánlott tevékenység)</p> <p>JÁTÉK A SZABADBAN</p>	<p>Ebéd (kötött formában előtte testápolás)</p> <p>PIHENÉS</p> <p>Uzsonnázás</p> <p>SZABAD JÁTÉK (választható, felajánlott tevékenység)</p> <p>JÁTÉK A SZABADBAN</p>	<p>Ebéd (kötött formában előtte testápolás)</p> <p>PIHENÉS</p> <p>Uzsonnázás</p> <p>SZABAD JÁTÉK</p> <p>JÁTÉK A SZABADBAN</p>	<p>Ebéd (kötött formában előtte testápolás)</p> <p>PIHENÉS</p> <p>Uzsonnázás</p> <p>SZABAD JÁTÉK</p> <p>JÁTÉK A SZABADBAN</p>

Globális napirendi tábla

7 ⁰⁰ – 11 ⁵⁰	Gyülekezés, játék, szabadon választott tevékenység, tízórai, kezdeményezett tevékenységi formák:5-35 perces csoportos foglalkozások, differenciált tevékenységek,szabad játék gondozás, séta, megfigyelés. élményszerzés
11 ⁵⁰ – 12 ³⁰	Előkészület az ebédhez, ebéd, gondozás.
12 ³⁰ - 17 ⁰⁰	Előkészület a pihenésre, gondozás, mese, pihenés, uzsonna,szabad játék, kezdeményezett tevékenységi formák,.

Heti rend

Az óvónő meghatározott napra csak a szervezett/kötelező jellegű tevékenységeket helyezi el (torna, játékos mozgás). A többi tevékenység a hét bármely napján feladattól, aktualitástól függően, esetleg több napon át komplexen szervezhető.

Életkor	Szervezett/ Kötött tevékenység	Kezdeményezett tevékenységi formák
3-6/7 évesek	Torna, játékos mozgás, Mesélés a hét minden napján	Verselés – mesélés Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Külső világ tevékeny megismerése Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Az időkeretek az életkortól és egyéb tényezőtől függően rugalmasan változnak.

Kiemelt feladatunk a különböző, családi háttérből érkező gyermekek higiénés szokásainak alakítása – testápolás, tisztaságigény kialakítása / kézmosásnál szappan, körömkefe, WC használat utáni kézmosás, gondozási műveletek gyakorlása, sorrendiség /Személyes gondozottság igényének kialakítása. Igényszint alakítása önmagukkal szemben. Túlöltöztetés helyett-réteges öltözködés. Fontos a hátrányos, a halmozottan hátrányos helyzetű és a cigánygyermekek esetében, a mozgás és a pihenés összhangjának megteremtése, az életkornak megfelelő **helyes életritmus** kialakítása-**rendszeresség** megalapozása

ANYANYELVI, ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS

Anyanyelvi nevelés

Óvodai nevelésünk legfontosabb feladata az anyanyelv ápolása, fejlesztése, így valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

A beszéd az önkifejezés része, egyszerre cél és eszköz a társas kapcsolatok kialakításában. Az anyanyelvi nevelés átfogja az óvodai nevelőmunka valamennyi területét. Lehetőséget nyújt a gyermekek számára a sokoldalú és aktív ismeretszerzésre, miközben bővül a szókincsük és erősödik a társas kapcsolatrendszerük.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Olyan szeretetteljes és derűs légkört alakítson ki, amelyben a gyermekek bátran, gátlások nélkül nyilatkoznak meg.
- Szép kiejtéssel, nyelvtanilag helyesen beszéljen, beszéde követésre méltó legyen. Az óvónő beszéde legyen példaértékű.
- Tájékozódjon az óvodába kerülő gyermekek beszédfejlettségéről.
- A beszédfejlesztés érdekében ismerje meg a család anyanyelvi kultúráját. A szociokulturális háttér figyelembe vételére épülő differenciált készség és képességfejlesztés valósítson meg.
- Ismertesse meg a gyermekeket a kommunikáció nem verbális eszközeivel is.
- Kezdeményezzen beszélgetéseket naponta a gyermekekkel, "beszélgető-kör" létrehozásával, a természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a beszédfigyelem erősítése céljából.
- Valamennyi nevelési területhez kapcsolódva folyamatosan bővítse a gyermekek szókincsét.
- Biztosítson lehetőséget élményszerzésre, tapasztalatszerzésre, az ismeretek rendszerezésére.
- Fejlessze a gyermekek beszédhallását, emlékezetét az ezt szolgáló játékokkal.
- Az óvónő tartsa szem előtt, hogy az anyanyelvi nevelés az óvodai élet egészében kiemelt feladat.
- Éreztesse meg a nyelv kifejező erejét és szépségét.
- Kérdéseivel ösztönözze beszédre a gyermekeket.
- Az óvónő tapintattal kezelje a beszédhibával küszködő gyermekek felzárkóztatását.
- Ismerje fel a beszédhibákat. Súlyosabb esetekben irányítsa a gyermekeket logopédushoz.
- Törekedjen a szemléletességre, a képszerű kifejezések alkalmazására.
- Az óvónő tartsa szem előtt, hogy a mese az egyik beszédmód, amely valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegíti.
- Az óvónő vegye figyelembe, hogy a gyermekek csak jó légkörben „nyílnak meg”.
- Differenciált, egyéni bánásmód alkalmazásával segítse a nyelvileg fejletlen, illetve a kiemelkedően fejlett gyermekeket egyaránt.
- A nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint migráns gyermekek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában.

Gyermeki tevékenységek:

Igényeiket, szükségleteiket megfogalmazzák.

A gondozási feladatok közben figyelik és megértik az óvónő utasításait, közléseit.

Játék közben közlik egymással a gondolataikat, használják a párbeszéd fordulatait kifejezésre juttatják ötleteiket.

Az irányított ismeretszerzés folyamatában a gyermekek használják a megismert tárgyak, jelenségek, történések nevét, kifejezéseit.

Családi és egyéni élményeikről beszámolnak az óvónőnek, illetve társaiknak.

Anyanyelvi játékokat játszanak az óvónő irányításával.

Történeket találnak ki és mondanak el, miközben alkalmazzák az ismert nyelvi formákat.

A napi „beszélgető-kör” ideje alatt spontán megnyilvánulnak, ugyanakkor gyakorolják a beszédfigyelmet, gyakorolják az úgynevezett „társalgás” szabályait.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek egyéni fejlettségüknek megfelelően szívesen beszélnek saját cselekvésükről, a velük történt eseményekről. Ismerik a környezetükhöz tartozó tárgyak és megszokott tevékenységek nevét. Leggyakrabban kérdés, kérdés, felkiáltás formájában nyilatkoznak meg. Tárgyi és személyi környezetükkel kapcsolatos gondolataikat egyszerű mondatokkal fejezik ki. A magán- és mássalhangzók nagy részét tisztán ejtik, de előfordul az élettani beszédhiba is.
- Gondolataikat érthetően, összefüggően tudják kifejezni, közölni, mesélni, felsorolni. Bátran, gátlás nélkül beszélnek. Beszédük az elvont gondolkodás elemeit is tartalmazza. Használják a személyes névmásokat és személyragokat. Mondatalkotásuk tökéletesedik. Megjelenik az érzelmek szóbeli megfogalmazása. Társaik beszédére odafigyelnek és igénylik, hogy őket is figyelmesen meghallgassák. Alkalmazzák a párbeszéd jellegzetes fordulatait: a figyelemfelhívást, a köszönést, az udvariassági kifejezéseket.
- A gyermekek aktívan használják a tapasztalások során bővült szókincsüket. Türelmesen végighallgatják az óvónőt és társaikat, részt vesznek a társalgásban. Kifejezően, a témához kapcsolódóan kezdeményeznek beszélgetést. Elbeszélésük folyamatos, de még nem követi mindig a történések logikai és időbeli sorrendjét. Helyes mondat szerkezeteket alkotnak, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúllyal, hanglejtéssel, hangerővel és tempóval beszélnek. Képesek önállóan mesélni, drámajátékokat játszani. Tisztán ejtenek minden beszédhangot. Helyesen használják a névmásokat, a névutókat, a jelen és a múlt idejű igéket.
- A szokásörző tevékenységekhez fűződő kifejezések a gyakorlás során valódi tartalmat kapnak.
- A mesefordulatok kifejezései és a néphagyományokból átvett szavak átkerülnek a gyermek mindennapi szóhasználatába.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (értékelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás-alkotóképesség) fejlesztése.

- valamennyi értelmi képesség fejlesztése, különösen nagy figyelmet kell fordítani a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítására.

- a tervezetten szervezett tapasztalatok gyakorlatorientált megvalósítása a csoportos foglalkozásokon.

A fejlesztés tartalma

Az óvodai nevelésben a feladatok megoldása szerves egységben valósul meg. Nem külön képességeket fejlesztünk, hanem az egész értelmet a megismerés egész folyamatát, az egész embert. A fejlődésre döntő hatással van a nevelés- tanulás-tartalma, az ismeretanyag jellege, formája és módszerei. Kiinduló pontunk az óvodába érkező gyermekek értelmi fejlettségének megismerése. Az óvónő a játéktevékenységen keresztül megismeri a rábízott gyermekek egyéni sajátosságait. A megfigyelések alapul szolgálnak az egyéni fejlesztéshez. Azokat a gyermekeket, akiknél nem tapasztalunk belső szükségletből fakadó érdeklődést, alkotó tevékenységet, nem kezdeményeznek társas kapcsolatokat a **családdal** együttműködve alakítjuk ki a gyermekekhez igazodó módszereket, mellyel elindítjuk a fejlődés útján. A gyermek beszéd-és kommunikációs képessége elsődlegesen függ a családi szocializációtól, mely előnyös vagy hátrányos helyzetet teremt a gyermek számára a közösségben.

Óvodába lépéskor elsősorban a megismerő tevékenységet erősítjük, az ehhez szükséges képességeket fejlesztjük / érzékelés, figyelem, emlékezet, képzelet / manipulációs játékok, gyakorló játékok, helyszíni megfigyelések alkalmával sokrétű tapasztalatszerzés biztosításával.

Később a gondolkodás az ok - okozati összefüggések, a képzelet valóságnak megfelelő ellenőrzése irányába tolódik el. A gyermekben kialakítjuk azt a képességet, hogy a környező világ dolgaiban összefüggéseket keressen, meglássa a különbségeket, hasonlóságokat, következtetéseket vonjon le, mely a helyes gondolkodás feltétele is.

A helyes fogalmak kialakításához a tárgyak elemzése /analízis / és az egyes elemek összekapcsolása egészszé / szintézis / vezet. Az óvodás gyermek képes kiemelni a tárgyak jegyeit, ha jó a megfigyelőképessége. Segíti az elemző képességét, ha a gyakorlatokban megtapasztalhatja az adott tárgy vagy jelenség tulajdonságait. A gyermek gondolkodásának legfőbb mozgatója az érdeklődés fenntartása. Minél többet lát és tapasztal, annyival tágabb lesz érdeklődési köre, meglátja a problémákat és igyekszik azokat a maga erejéből megoldani. Ezáltal érdeklődésük, tudásvágyuk egyre nagyobb lesz.

A gyerek érzékszervén keresztül tapasztalat útján ismeri meg az őt körülvevő világot. A sikerélmények hatására, az emlékezeti bevésés erősebb lesz és újra átélésre ösztönzi a gyereket. Az érzelmi többlet fokozza értelmi fogékonyságát. Többszöri megfigyelés után tapasztalatait alkalmazni tudja, ezt beszédével megerősíti, beszédfejlődése ez által fokozatosan új irányt ad a gyermek gondolkodásának. A gyerek értelmi fejlődésének, fejlesztésének a feltétele a környezet nyújtotta érzelmi biztonság. Az érzelmi stabilitás, a felnőtt mintája, a motivációs helyzetek, a gyereket cselekvésre készítetik.

Különös hangsúlyt kell fektetnünk az ingerszegény környezetből kikerülő hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek értelmi képességeinek fejlesztésére speciális fejlesztő feladatokkal - melyeket egyénileg tervezünk, érzük el, hogy a gyermekek önmagukhoz képest fejlődést érjenek el. A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és, vagy cigánygyermekek korrekciós fejlesztése játékos tevékenység közben fokozatosan és tervszerűen történik

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Az észlelő funkciók épsége működőképessége feltétele az értelmi képességek fejlődésének.
- Kialakul tér- és időészlelésük.
- A dolgok közötti összefüggéseket, lényeges jegyeket képesek meglátni és kiemelni.
- Felismerik az ok-okozati összefüggéseket.

- Képesek a valóság és a képzelet világát megkülönböztetni.
 - Verbális emlékezete korának megfelelő.
 - Kialakul a problémamegoldó képességük.
 - Képesé válnak emlékképek felidézésére, újraalkotására.
 - Összefüggő beszédre képesek.
 - Képesek analitikus és szintetikus gondolkodásra.
- A gyermek oldott, nyugodt derűs környezetben anyanyelvét az egész nap folyamán gyakorolja.
 - Szabadon fejezi ki önmagát, közlési vágya érvényesül. Másokat is képes meghallgatni.
 - Élményeit képes elmondani, kifejezni mondatokban. Helyesen használja a nyelvtani kifejezésmódokat, a tapasztalatok során bővült szavakat ismeri, aktívan használja, bátran kérdez.
 - Figyelme, koncentráció készsége fejlődik, gondolkodása fogalmi szintre tevődik.
 - Beszédüket érzelmeik által kiválasztott természetes gesztus és mimika kíséri.
 - A gyakori mondókázás elvezeti a gyereket a beszéddallam, az anyanyelv megértéséhez.
 - Tud szemkontaktust teremteni és tartani.
 - A migráns kisgyermek is megérti az óvodai élethez szükséges kifejezéseket, és képes magát megértetni.

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű és/vagy cigánygyermekünk beszédükben csak a magyar nyelvet használják. A cigány családok egy része nyelvhasználati hátrányban van, melynek oka az egyszerűbb, szűkebb kódú nyelvhasználat. Ez gátja lehet az ismeretek elsajátításának. Beszéd és kommunikációs készség hiányosságai, szókinés fejletlensége, kiejtési hibák, rossz névelő használat, igekötők, határozószók, ragok helytelen használata, tetszés szerinti szórend, rendszertelen szóösszetételek, gyenge mondatszerkesztésük gátja lehet kommunikációs fejlődésüknek. Saját családjukban begyakorolt kommunikációs stílust hoz a gyermek az óvodába, mely sokszor ellentétben áll a helyes nyelvhasználattal.

Ezeket a hátrányokat **iskolakezdésig korrigálnunk kell!**

Ezért feltétlenül foglalkozni kell a beszédképesség egyénre szabott fejlesztésével, beszédhibák javításával. Nagyon fontos az óvodapedagógus, a dajka példaadó beszéde, megfelelő hangképzés, hangerő.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében együttműködünk a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel (363/2012.(XII. 17.) kormányrendelet 1. mell.)

Ösztönözzük a szülőket, hogy a gyermekeket vigyék el a fejlesztő foglalkozásokra.

NÉPHAGYOMÁNYŐRZÉS, HAGYOMÁNYÁPOLÁS, KÖRNYEZETI NEVELÉS

Óvodai nevelésünkben a néphagyományőrzés áll a középpontban, mely a mindennapok hagyományörző tevékenységében és jeles napok alkalmával jelenik meg. A népi kultúra azon elemeit építjük be, amely igazodik a gyermek életkori sajátosságaihoz és a mindennapi életét gazdagítják. Az egész nevelési folyamatot áthatja a népi hagyományok ápolása és a mindennapok gyakorlatában is jelen van.

Gyermekeink csak déd és nagyszüleiktől hallottak a régi életről, szokásokról, hagyományokról, ünnepekről. Ahhoz, hogy ezeket az értékeket megőrizzük a következő generáció számára szükséges

a tudatos hagyományörzés.

A természet közelségéből fakadó élmények az azokhoz kapcsolódó felelevenített szokások eljuttatják a gyermekeket a hagyomány tiszteléséhez.

Fontos a minél több, minél sokoldalúbb tapasztalatszerzés. "Kinyitni előttük a világ kapuját", sok - sok sétával, kirándulással tesszük minél színesebbé mindennapjaikat.

Ismeretszerzés közben szerepek, magatartási módok elsajátítására, a környezeti értékek felismerésére is mód nyílik anélkül, hogy a nemi sztereotípiákat erősítenénk. Természeti és társadalmi környezettel kapcsolatos szokások, az élet tisztelete, állat és növényvilág védelme, igény szint kialakulása a környezetükkel kapcsolatban / környezetesztétika /

Cél: A népi kultúra értékeinek megismertetése a gyermekekkel. A népi életmód megismertetése játékos tevékenységek szervezésével. A régmúlt idők eszközeinek és ezek használatának megismertetése

Feladat:

- Örömteli tevékenységek szervezésével ismerjék meg a hagyományokat, a népszokásokat, népi életmódot.
- A népi hagyományok gazdag zárházából értékek átadása: a gyermekek korához igazodó népdalok, mondókák, népzene, díszítő motívumok.
- Népi kismesterségekkel való ismerkedés, lehetőség szerint ezek gyakorlása.
- Népszokásörző és természetóvó jeles napok szokásainak megismerése. A gyermekek számára legyenek ezek a napok emlékeztetők.
- Az óvodapedagógusok ismereteinek bővítése a néphagyomány-ápolás terén.
- Helyi értékeink, természeti szépségeink megismertetése a gyermekekkel.
- Környezetvédelmi szemlélet alapozása.
- A természeti és társadalmi környezet megfigyelése, pozitív élmények biztosítása – tapasztalatszerzés.

Fejlesztés tartalma:

A népi kultúra ápolása, a hagyományörzés elsősorban az óvodapedagógusok feladata. Az óvodapedagógus építse be az óvodai nevelésbe mindazon értékeket, amelyeket a könyvek megőriztek, vagy a flórklor az óvodások számára megőrzésre érdemesnek tart. Az óvodapedagógus teremtse meg azt a miliót amelybe az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves részeként van jelen a hagyományápolás. Így a modern világgal ötvöződve tovább él népünk kulturális gyökere, s a mai gyermekek is megismerhetik szépségét és értékét. Olyan óvodapedagógust igényel programunk, aki ragaszkodik népünk múltjához és képes azzal azonosulni. Tudja a népszokások eredetét, ismeri azok lényegét, hiedelemvilágát és jelentéseit. Számos népi játékot, népmesét, népdalt, mondókát ismer, jártasságot szerez a kézművességben. Nagyon fontos lakóhelyünk

hagyományának átörökítése. A hagyományörzés úgy marad fenn, ha családtól- családig, gyermektől- gyermekig, óvodapedagógustól-óvodapedagógusig, szájról- szájra terjed.

IV. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

A JÁTÉK

A játék az óvodás gyermek legjellemzőbb tevékenysége, az iskola előtti kor legfejlesztőbb alaptevékenysége, nevelési eszköz, módszer, szervezeti keret. A játék a gyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszan, tartósan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie szabad játék formájában. A gyermekek egész napját átszövi, ebben zajlik le tapasztalataik, ismereteik, élményeik feldolgozása. Utánozza a körülötte levő felnőtteket, eseményeket, helyzeteket. Társakra talál és közösen végezhető tevékenységekbe fog.

Élményforrás és egyben lehetőséget biztosít az élmények feldolgozására. Segíti az én tudat fejlődését és a szocializációt. Önismeretet fejleszt, **tanulási lehetőséget** biztosít, így válik a pszichikumot, kreativitást fejlesztő és erősítő élményt adó tevékenységgé.

A játék életszükséglet, mely leginkább biztosítja az óvodás korú gyermek harmonikus fejlődését.

A játék a személyiségfejlesztés legfőbb eszköze, általa fejlődik, tökéletesedik a gyermek mozgása, tériszlelése, kézügyessége, önállósága, kitartása, helyzetfelismerő képessége, értelmi képességei.

A "mintha" helyzet gazdagítja a gyermek képzeletét, fantáziáját, sokféle tapasztalatot szerez a tárgyak tulajdonságairól, képessé válik a dolgok jegyeinek / hasonlóság, különbség / kiemelésére, jelenségek összefüggéseinek és a cselekvések egymásutánosságának felfedezésére.

A játék során átélt érzelmek szintén hatással vannak az egyénre.

Formálódik erkölcsi ítéletalkotásuk, megtanulnak alapvető viselkedési szabályokat. Társaival szemben toleránsak, alakul szabálytudatuk, morális ítélet-rendszerük, önmagával és másokkal szemben is nő a kezdeményező és kritikai készségük.

A közös játék során tapasztalatokat szereznek a társas kapcsolatokról. Alakulnak a játék-hagyományok, amelyek a "mi-tudat" létrejöttét erősítik, így a játék a közösség fejlesztésének alapvető eszköze. A játékot kísérő érzelmek közlési vágyat ébresztenek, a gyermek beszédkedve fokozódik. A beszédkedv ösztönzi a nyelvi kommunikációs készség fejlődését.

A játék és a hagyományörzés kapcsolata:

Régen a gyermekek nevelése több generáció együttéléséből adódóan nem csak a szülők feladata volt. A nagyszülők, a saját gyermekkorukban játszott játékok továbbadásával nemcsak szórakoztatták, tanították unokáikat, hanem egyben lehetővé tették ezeknek a játékoknak a fennmaradását, a hagyomány továbbélését.

A régen feledésbe merült, vagy a mai generáció számára ismeretlen játékok, népszokások, néphagyományok, hagyományörző tevékenységek, játékeszközök készítése felelevenítésre kerülnek. Ezzel színesedik, gazdagodik a gyermek élete, bővül a nevelés eszköztára. Ez a komplex hatásrendszer, nyugodt játéklétkörben kiegyensúlyozott derűs, óvónői viszonyulással érhető el.

Cél:

A szabad játék elsődlegességének biztosítása, pedagógiai és pszichológiai szakértelemmel való támogatása indirekt irányítási módszerekkel az óvodás korú gyermekek optimális személyiségfejlődésének biztosítása érdekében.

Feladat:

- Élménynyújtás és tapasztalatszerzés biztosítása különböző játékformákhoz, - gyakorló játékhöz, szimbolikus szerepjátékhöz, konstrukciós játékhöz és szabályjátékhöz.
- A gyermek fejlődésének nyomon követése megfigyeléssel.
- A játék feltételeinek megteremtése, megfelelő légkör, hely, idő, eszközök.
- Az óvónő pozitív viszonyulása a gyerek játékához, indirekt irányítás.
- A fejlődést elősegítő játékfajtákhoz eszközök biztosítása.

A játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja az életben is előforduló szituációkat az őt érő élményeket. Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, problémamegoldásra, kiélheti szorongásait, problémáit és újra élheti élményeit.

Nevelőtestületünk által elfogadott játékra vonatkozó szokásrendszer:

- Az óvodánkban fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

-A gyermekeknek módjukban áll kiválasztani a számukra legvonzóbb játéktevékenységet, módjukban áll nézelődni, válogatni.

- Elmélyülhetnek a választott tevékenységben, kijátszhatja pozitív és negatív érzelmeit.

- Minden gyermek szabadon választhat társakat a játékhoz.

-A játékeszközöket szabadon használhatja, a játszók dönthetnek arról, hogy mikor és kinek adják át a náluk lévő játékot.

-A játékban az óvónő sok esetben a játszótárs szerepét tölti be, együtt működik vagy indirekt módon segít, de csak annyit amennyit a játék helyzet vagy a gyermekek igénye megkíván.

- Az óvónő a gyermekek segítségével állandó és ideiglenes játszóhelyeket, kuckókat alakít ki, ügyel arra, hogy a játszó csoportok ne zavarják egymást.

- Egymás testi épségének veszélyeztetése esetén az óvónő beavatkozik, akadályoz.

- Játékelrakás, rendrakás a gyermekek bevonásával történik

A játék lehet a gyermek szabad játéka és lehet az óvónő által kezdeményezett játék. Eltérés az óvónő szerepében található:

a. Szabad játék

Amikor az óvónő biztosítja a gyermekek számára az önállóságot, szabadságot a

- játéktevékenység kiválasztásában

- játékeszközök megválasztásában

- társak megválasztásában

- gyermeki játékelgondolás megvalósulásában

- játszóhely megválasztásában és kialakításában

A szabad játék folyamatosságának érdekében az óvónő hagyjon elegendő időt a játék befejezésére

az elmélyült játékot ne zavarja meg más tevékenység felkínálásával és adjon lehetőséget a játék későbbi folytatására.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét.

b. Kezdeményezett játék, tapasztalatszerzés a játékban.

Amikor az óvónő pedagógiai szándékkal teremt olyan helyzetet, melyben a gyermekek egyéni érdeklődési körének, egyéni fejlettségének ismeretében ajánl fel játéktevékenységet. Ennek a külső készítésnek akkor van helye, ha a gyermekek érdekében történik, mégpedig úgy, hogy azok elősegítik sajátos fejlődését, és találkoznak igényeivel.

A gyermekeknek itt is lehetősége van a játéktevékenység megválasztására, ezért tartsuk tiszteletben választását- jogában áll nem élni a felkínált játéklehetőséggel!

Alkotó pedagógiai légkörben biztosítsuk az önállóságot és önmegvalósítást számára.

A játék célja a gyermekek képességeinek, kompetenciájának fejlesztése, figyelembe véve aktuális állapotát.

A gyermekek fejlődését elősegítő játékfajták

-GYAKORLÓJÁTÉK

-SZEREPJÁTÉK

-ÉPÍTŐ ÉS KONSTRUKCIÓS JÁTÉKOK

-BARKÁCSOLÁS, NÉPI JÁTÉKOK

-DRAMATIZÁLÁS, NÉPSZOKÁSŐRZŐ DRAMATIKUS JÁTÉKOK

-BÁBOZÁS

-SZABÁLYJÁTÉKOK

Kiemelt jelentőségű a játék az eltérő fejlettségű gyermekek fejlesztésében.

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és, vagy cigánygyerekek - mint minden gyermek - fejlesztésének leghatásosabb eszköze a játék. Itt alakulnak a játéktevékenység, valamint a társas kapcsolatok szokásai. Kiemelt feladatunk:

- Egymás testkörzetének, játéktevékenységének, játékeszközének, játék körzetének tiszteletben tartása.
- Társas kapcsolatok szokásai: udvariasság, segítőkészség, alkalmazkodó készség, empátia, bizalom, a másik elfogadása, „máság” elfogadása.

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és vagy etnikumhoz tartozó gyermekeket fogadó óvodákban is különösen fontos a játék, hiszen felszabadítja a gyermekeket a megterheléstől, a pszichés feszültségektől. A tudattalan konfliktusokat "kijátssza" magából, pozitív érzelmi töltést ad. Óvodába lépéstől ismerkedjenek a játékszerekkel, használatukkal. Gyakorlójáték fontossága: ismerkedés a játékszerekkel.

A gyermek játéka tükrözi otthoni tevékenységét, élményét, A szerepjátékukban tükröződik, hogy a családi munkamegosztás aktív tagjai a gyerekek, pld.: etetik a kisebbeket, sepregetnek, boltba mennek, fát vágnak.

Úgy gondoljuk, hogy ezt az "élet közelebb" játékot használhatjuk fel a személyiségfejlesztésében, a többi gyermek élményanyagával, verbális készségeinek fejlettségével kiegészítve. A szerepjátékok körében addig nem ismert játéktémákhoz élményt biztosítunk, tapasztalatszerzésre adunk lehetőséget, élményszerző sétákat, kirándulásokat szervezünk, /fodrász, posta, vásár, varroda, stb... Az óvónővel való közvetlen játék megindítja a gyermek érdeklődését egy tágabb ismeretkör iránt, majd megalapozza az önálló és kitartó tevékenységet.

Gyakorlójáték fontossága: ismerkedés a játékszerekkel, eszközökkel. Szerepjáték: közben fejlődik képzeletük, szervezőkészségük, élménynyújtás fontossága ismerethiány miatt. Építő konstruáló játék során fejlődik kreativitásuk, megfigyelőképességük, képzeletük. Az összerakást igénylő eszközök segítik a finommotorika fejlődését, szem-kéz koordinációt, tapasztalja a rész-egész viszonyát, megtanul tervezni, szerkeszteni. A játékban az alkotás öröme, az "én csináltam" tapasztalata biztonságot nyújt a saját képességeiről, megnöveli a biztonságérzetüket. Szabálytudatuk labilis, a szabály hézagossága ismerete, illetve a lényegének meg nem értése miatt. Játék közben megértik a szabályok betartásának fontosságát, és tapasztalatokat gyűjtenek arról, hogy mindenkinek van erős és gyengébb oldala, hogy mindenki lehet valamiben sikeres.

Feladataink: ismerjék meg az óvoda játékszokásait, a szabályokat, legyenek képesek nyugodtan játszani, a gyermekeket a játékeszközök elrakására és megbecsülésére nevelni, a fejlesztés egyéni ütemének megtervezése, minél több élményhez juttatni a gyerekeket, hogy szerepjátékaik gazdagabbak legyenek,

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek képesek több napon keresztül is elmélyülni ugyanabban a tevékenységben
- A környezetükben megfigyelt, tapasztalt jelenségeket képesek feldolgozni és újraalkotni.
- Önállóan kezdeményeznek szerepjátékokat, magabiztosak a szerepek eljátszásában.
- Alkalmazkodni tudnak egymáshoz a játékhelyzetekben.
- Szabályjátékokat önállóan is kezdeményeznek, betartják a szabályokat, alkalmazkodnak azokhoz.
- Képesek problémahelyzeteket megoldani.
- Egyszerűbb eszközöket önállóan készítenek, melyet felhasználnak játékukban.
- Kedves meséjüket önállóan is bábozzák, dramatizálják.
- Viselkedésükben tükröződnek a kialakult szokások, szabályok
- Kitartás, és a késleltetés képességük erősödik

MOZGÁS

Az óvodáskorú gyermekek legtermészetesebb megnyilatkozási formája a mozgás, amely jelentős szerepet tölt be fejlődésükben. A mozgás adta lehetőségek által gazdagodnak tapasztalataik, alakul testsémájuk, térbeli tájékozódásuk fejlődik. Hozzájárul az egészséges életvitel kialakulásához.

A gyermeknek joga van ahhoz, hogy mozgásigényének megfelelően annyit mozoghasson, amennyire szüksége van. Mozcásigénye minden gyermeknek eltérő. Nem korlátozható bizonyos napirendi időpontokra a kielégítésük, hanem az igény jelentkezéséhez igazítandó.

Célunk:

Minden gyermek az egyéni képességének, ügyességének megfelelően bátran, gátlások nélkül mozogjon és találjon ki mozgásformákat.

A kedvvel végzett mozgás nyújtson élményt és serkentse a gyermekeket további mozgásra.

A természetes nagymozgások fejlesztése mellett hangsúlyt helyezünk a gyermekek szem - kéz, szem – láb koordinációja fejlődésének segítésére, a gömbérbék fejlesztésére játékos gyakorlatokon keresztül.

A finommotorika fejlesztése, mozgáskoordináció fejlesztése eszközök használatával.

A természetes mozgásigény megőrzése, kielégítése és fejlesztése.

Testi képességek, fizikai erőnlét, állóképesség, kitartás fejlesztése, a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése.

A helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásának megalapozása.

A gondozás, az egészséges életmódra nevelés hatásainak felerősítése

A fejlesztés tartalma

A mozgásos tevékenység így épül fel:

- kötetlen, úgynevezett szabad mozgásra épülő
- irányított, minden gyermek számára kötelező mozgás

A kötelező rész felépül: a természetes mozgásokból, a játékos mozgásokból, a szabályjátékokból illetve a prevenciós gyakorlatokból. (láb és tartásjavító gyakorlatok)

A napi tevékenységhez igazodó időpontban rendszeresen játszanak különféle mozgásos szabályjátékokat, kooperatív mozgásos játékokat, melynek színtere: az udvar.

Az egészséges életmódra nevelés része: a mindennapi mozgásos játék, amely tervezett illetve spontán mozgásokból, mozgáselemekből áll. Gyakori és ajánlatos a tornaeszközök használata, amelyek hozzájárulnak az egyéni képességek fejlesztéséhez.

Az óvodapedagógus feladata:

- Az óvónő alakítson ki elég helyet – amely biztonságot is nyújt – a mozgáshoz.
- Valamennyi gyermek számára változatos, differenciált, párhuzamosan végezhető lehetőségeket biztosítson a mindennapos mozgásra.
- Biztosítson mind a teremben, mind a szabadban kellő számú eszközt.
- Az óvodáskorú gyermek biológiai és pszichikai fejlettségét figyelembe véve, (mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség) a fokozatosság elvének betartásával szervezze meg mind a kötetlen, mind a kötött mozgás feladatait.
- Alakítsa ki a gyermekekben a biztonságos mozgás végzése közben betartandó legalapvetőbb szabályokat.
- Tegye örömforrássá a gyermekek számára a mozgásformák gyakorlását.
- Az eszközök kiválasztásakor, vegye figyelembe a gyermekek fejlettségi szintjét.

- Tervezzen, szervezzen és vezessen korszerű, fejlődésközpontú, egészségorientált testnevelési szemlélettel foglalkozásokat.
- Ismerje a modern óvodai és iskolai testnevelés/mozgásfejlesztés alapelveit, és tudja alkalmazni azokat.
- Sajátítsák el a relaxáció alapvető technikáit, mint a feszültség szabályozás lehetőségét, továbbá a néptáncok hatásait a gyermekek testi-lelki és szellemi egészsége érdekében.
- Ismerjék meg a gyermekek motivációs rendszerét erősítő technikákat, és bővíljen tudásuk a differenciált tevékenység szervezés módszereivel kapcsolatban, különösen a fejlődésközpontú mozgásos játékok terén.
- Tudatosan tervezze a fejlesztési feladatokat, fejlessze a gyermekek térbeli tájékozódási képességét, valamint személyiségük akarati tényezőit, egyéni szükségleteiket és képességeiket figyelembe véve.
- Biztosítsa a kötött és kötetlen mozgás során a jó hangulatot.
- Segítse elő a társakkal végzett együttmozgás tapasztalatainak gazdagításával a gyermek én-határainak, a másik észlelésének, az önfegyelem, alkalmazkodás, kooperáció képességének fejlődését.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén

A gyermekek teste arányosan fejlett, terhelhető és teherbíró. Mozgásuk összerendezett, a tanult mozgásformák kivitelezése esztétikus. Képesek a mozgáskombináció végrehajtására. Fejlődik a térbeli tájékozódó képességük. Ismerik testrészeiket, kialakult az oldalúságuk. Sor- és váltóversenyeket játszanak, a szabályokat betartják, a kudarcot tűrik. Kialakul a mozgás iránti igényük, a mozgás szeretete. Nő szervezetük ellenálló képessége.

A mozgásfejlesztés szinterei:

1, A szabadon választott mozgás:

Melyet a gyermekjátékként él meg, melyhez felhasználhat minden eszközt, természet adta lehetőséget, érdeklődésének és fejlettségének megfelelően. A különböző életkorú és fejlettségű gyerekek számára egyaránt lehetséges, hogy a szervezett testnevelésen kívül is játszassanak testnevelési mozgásos játékokat. A rendszeres nevelőmunka hatására kialakulnak a kedvelt mozgásos játékok, melyet maguk is kezdeményeznek, sőt meg is nevezik.

A természetes nagymozgások fejlesztését kívánjuk segíteni, szem - kéz, szem - láb koordináció és az egyensúlyérzék fejlesztése, a finom motorika, az észlelési folyamat, a keresztcsatornák fejlesztése a gyermekek fejlettségi fokának megfelelően differenciálva.

2, Mindennapos testnevelés:

Lehetőségei:

- szabad mozgások az udvaron és a csoportszobában
- zenés, mozgásos percek, melyek utánzásra épülnek (gimnasztikai elemekkel)
- kocogás, futás
- mozgásos szabályjátékok, eszközös kézi szerez játékok

3, Testnevelési foglalkozás:

Heti 1 alkalmat jelent kötelező szervezeti keretben. A kötelezőség természetesen nem jelenthet kényszert a gyermek számára. Időtartama kb. 35-45 perc, felépítésében megjelenik: járás-futás gyakorlatok játékos formában, gimnasztikai gyakorlatok utánzó formában, kézi szerez gyakorlatok és tornaszereken való természetes mozgások irányított mozgásos játékok, testedző játékok formájában.

Programunkból adódóan előtérbe kerültek a népi játékok, mozgásos ügyességi játékok /ugrókötelezés, ugróiskola, kakasviadal, adj király katonát stb. /, és a jeles napokhoz kapcsolódó verseny és ügyességi játékok pld.:

- Pünkösdi királyválasztás, erőpróba.
- Szüreti kirándulás: tolvaj megbüntetése játékos mozgás elvégzésével.
- Gyermeknapi akadályverseny: szülők gyerekek együtt versengenek.

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos és vagy cigánygyermek fejlesztésénél elsődlegesek és meghatározóak alakítás-formaállandóság fejlesztése, formaalakítás mozgással különböző alakzatok végigmozgása, körmozgás. Kinesztetikus mozgásérzékelés fejlesztése, behunyt szemmel bizonyos mozgások végzése. Elengedhetetlen a TŰKÖR a csoportszobában, ahol egész testképüket mozgásukat, a társakhoz, tárgyakhoz való viszonyukat figyelhetik meg, tapasztalhatják.

A különböző ügyességi játékok szabálytudatukat is növeli, pozitív élményt nyújt és újabb mozgásra, mozgásorra készíteti őket. Mozgás során fejlődnek a pszichikai, testi, értelmi és szociális képességeik - a testi képességek fejlődésén túl - szokásukká válik az egészségesebb életmód is.

MESELÉS , VERSELÉS

Helye a nevelés folyamatában

Az irodalmi nevelés szorosan összefonódik az anyanyelvi neveléssel az óvodai élet egészét áthatja. A mesék, versek, az anyanyelv eszközei, melyeknek szókészlete gazdagítja a gyermek szókincsét, segítik a világ megismerését. A népmeséknek erkölcsi tartalma van, de emellett hozzásegítenek a gátlások oldásához, képzelet erősödéséhez. Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. Minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet. A beszoktatási időszakban a dúdolók, ringatók, altatók az óvónő - gyerek kapcsolatát nagymértékben erősítik és a gyermek biztonságérzetét is megalapozzák. Hagyományápoló tevékenységek közben, élmények nyújtása során a gyermekek szókincsének gazdagítása a népi kultúra tárházából történik.

Cél:

- Az irodalom iránti, érdeklődés felkeltése és az anyanyelv szépségének, kifejezőerejének megismerése.
- Népi kultúra ápolása, hagyományörzés.
- A szellemi szükségleteik kielégítése mellett a kommunikációs készségük fejlesztése, közlési vágyuk növelése. Irodalmi nevelésünk igazán akkor ér célra, ha a gyermek befogadóból előadóvá válik.
- Önkifejezés a gyermek saját vers és mese alkotásával

Feladat:

- A gyermek irodalomhoz fűződő pozitív viszonyának kialakítása.
- Élménynyújtás mindennap.
- Drámajátékok, dramatikus játékok segítségével irodalmi művek feldolgozása.
- A bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges eszközök, díszletek, kiegészítők önálló elkészítése.
- A gyermekek saját vers és mesealkotásának ösztönzése, annak mozgással és -, vagy ábrázolással történő kifejezése.
- Az óvodapedagógus személyes példáján keresztül sajátítsa el a gyermek a mese és versmondás lényeges elemeit (a testbeszéd, a tekintettartás, verbális emlékezet).
- Igényes irodalmi alkotások összeállítása, főként a népköltészet tárházából.
- A hagyományápoló tevékenységek során szókincsük gazdagítása.

A fejlesztés tartalma:

A mese, vers ősi forrása az anyanyelvi nevelésnek, régi értékeket, hagyományokat, szokásokat közvetít a gyermekeknek. A közösen átélt élmények, örömök elszakíthatatlan szálakkal kötik össze az óvodapedagógust és a gyermekeket egymással és anyanyelvükkel. Spontán helyzetekben és tevékenységek közben verselünk és mondókázunk. Egy mesét több napon keresztül hallgatnak a gyerekek. Ezáltal a mese fordulatai, a cselekmény mondanivalója minden gyermek számára érthetővé válik, elősegíti a bábozás és dramatizálás létrejöttét. Fontosnak tartjuk, hogy az óvónő helyesen beszélje a magyar nyelvet, pontosan, egyértelműen fogalmazzon. A metakommunikáció eszközeivel kísérfje a mesélést, közvetítse a mesékben rejlő üzenetet. Teremtse meg a hangulatos mesehallgatáshoz szükséges feltételeket. Rendkívül fontosnak tartjuk a szülők szemléletének formálását a semmivel sem helyettesíthető, bensőséges kapcsolatot feltételező és alakító mesélés iránt. Ehhez folyamatosan ajánljuk a népi, klasszikus és kortárs irodalmi műveket, amelyből magunk is szívesen válogatunk. A könyvek nézegetése is élményt nyújt a gyermekeknek, képolvasás képességének kialakulását elősegíti. A játékidő tartalmasabbá tételére, a mindennapi tevékenységek színesítésére jól szolgálnak a lírai népköltészeti alkotások: mondókák, ujjSOROLÓK, altatók, rövid versek, mesék, kitalált történetek, simogatók, tapsoltatók, lovagoltatók stb. növényekhez, állatokhoz kapcsolódó ritmusos szövegek. A mese közel áll a gyerekekhez, hiszen bele tudják élni magukat a szereplők helyzetébe. A mesékből a gyermekek megismerik a mágikus, csodákkal és átváltozásokkal teli világot, ráébred ok- okozati összefüggésekre, pozitív és negatív erkölcsi tulajdonságokra, furfangra.. A mese kiválasztásánál a gyermek fejlettségét figyelembe véve a rövid állatmeséktől jut el a hosszabb fordulatú meséken át a tündérmesékhez. A verseket, népi mondókákat, rímusokat mozgással kísérik, mely gyakorlással jól rögzül, szívesen tanulják ezeket. Az irodalmi élmény nyújtásához használt eszközök felkeltik érdeklődését, fokozzák figyelmé tartósságát és önkéntelenül aktivitásra készítetik a HH, HHH és vagy cigánygyerekeket is. Az anyag kiválasztásánál domináns a népmese, népi mondókák, verses mesék. A népmesékben sok olyan elemet találunk, amelyek a cigány hagyományokban is megtalálhatók. Pld: varázsló, sárkány, ördög, táltos, ló, így közel tudnak kerülni az érzelmi világukhoz. Cigánygyermekünk beszédükben csak a magyar nyelvet használják. Az alacsony iskolai végzettségű és a cigány családok egy része nyelvhasználati hátrányban van, melynek oka az egyszerűbb szűkebb kódú nyelvhasználat. Ez gátja lehet az ismeretek elsajátításának. Beszéd és kommunikációs készség hiányosságai, szókincs fejletlensége, kiejtési hibák, rossz névelő használat, igekötők, határozószók, ragok helytelen használata, tetszés szerinti szórend, szavak összeillesztése rendszertelen, mondat szerkesztésük gyenge. Saját családjukban begyakorolt kommunikációs stílust hoz a gyermek az óvodába, mely sokszor ellentétben áll a mindennapi nyelvhasználattal. Foglalkozni kell a beszéd-készség fejlesztésével, beszédhibák javításával, mely logopédus bevonásával helyben megoldott. Nagyon fontos az óvodapedagógus, a dajka példaadó beszéde, megfelelő hangképzés, hangerő.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek szívesen és türelmesen hallgatják a meséket.
- A mese szófordulatait beépítik játékaikba.
- Kezdeményeznek önállóan bábozást, dramatizálást a hallott irodalmi alkotások felhasználásával
- Mindennapi beszédüket az irodalomban hallott kifejezésekkel, színesítik, anyanyelvüket egész nap folyamán gyakorolják.
- Türelmesen hallgatják a felnőtt vagy társaik mondanivalóját.
- Képesek önállóan is elmondani mondókákat, verseket, meséket, történeteket.
- Figyelmé, koncentráció-készsége fejlődik, gondolkodása fogalmi szintre tevődik.

- Beszédüket, gesztus és mimika kíséri

ÉNEK- ZENE, ÉNEKES JÁTÉKOK, GYERMEKTÁNC

Helye a nevelési folyamatban

Az óvodai ének - zenei nevelés szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez, az évszakokhoz, népszokásokhoz, mozgáshoz, az óvodai élethez.

A zene hatása olyan emberformáló erő, amely kihat egész személyiségére.

Az értékes zene fogékonnyá teszi az embert a **szép befogadására**, formálja ízlését és emberi magatartását.

A mondókák, népi játékok, a népdalok hozzátartoznak az emberek mindennapjaihoz, érzelmeiket, örömeiket, bánatukat is ekképpen fejezik ki.

Programunk a néphagyományokra építve alakítja ki zenei nevelését, juttatja a gyerekeket sajátos élményekhez, teszi gazdagabbá érzelmi, zenei, esztétikai világukat.

Cél:

Kodály Zoltán "zenét művelő, zenét élvező és érző magyar közösség kiművelése, amely kisgyermekkorban kezdődik."

A zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadására való képesség megalapozása.

Megszerettetni a gyermekekkel a szép tiszta éneklést, az énekes játékokat. Fejleszteni a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, játékos zenei alkotókedvét, mozgáskultúráját. Zenei kreativitás fejlesztése, önkifejezés újabb csatornáinak megnyitása.

Feladat:

- A zenei nevelés alapvető feltételeinek megteremtése.
- A gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, élménynyújtása.
- A gyermekek hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének, mozgáskultúrájának, önkifejezésének fejlesztése.
- Énekes népszokások megismertetése.
- Óvodai életünk szerves részét képezze a közös mondókázás, a közös dalok és- örömteli játékok.
- A gyermekek életkorának és képességeinek megfelelő mondóka és dalanyag kiválasztása.
- A zenehallgatás az óvoda napi életéhez, a gyermekek spontán megnyilvánulásához kapcsolódó hangulatfokozás, dal és zeneanyag igényes tervezése.
- Hangszerek megismertetése, használata.
- Kommunikációs kompetenciák kiteljesítése a zenei és beszédhallás fejlesztése.

A fejlesztés tartalma

A zenei nevelés lehetőségeit az egész nap folyamán ki kell használnunk a gyermek óvodába lépésének pillanatától az eltávozásig. A jó zenei légkör átszövi az egész napot, pozitív érzelmi állapotba juttatja a gyermeket. Énekeljünk, dúdoljunk, hangulatkeltés, vagy a gyermek érzelmi állapotának megváltoztatása céljából. Az óvónő hangja, hangszíne, hangereje, egész viselkedésmódja minta a gyermek számára. Biztosítson megfelelő feltételeket az énekes játékokhoz - teret, eszközöket /fejdíszek, szoknyák, botok, ritmushangszerek stb. /

Az énekelgetés a személyes kapcsolat, az énekes játék a legjobb módszer a gyermekek (zenei érdeklődésének felkeltésére). Azok a gyerekek dúdolgatnak énekelgetnek szívesen, ahol az óvónő is dalos kedvű és szeret a szavakkal, dallamokkal játszani. Zenei élményeket szerezhetnek a gyermekek játék közben, spontán, kötött és kötetlen keretű szervezett foglalkozásokon. A környezet hangjainak megfigyelése, felismerése, az éneklés a zenélés felkelti a gyermek zenei érdeklődését, formálja zenei ízlését esztétikai fogékonyságát.

A fejlesztés eszközei:

- Népi mondókák.
- Pentaton karakterű, 6 hang terjedelmű népi dalos-játékok.
- Zenehallgatás dalanyaga / hangulatokat, érzelmeket közvetítenek, mintát nyújtanak.
- Énekes népszokások.
- Készségfejlesztés zenei elemei.
- Az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek népi kultúrájához tartozó zenei anyag választása, előadása.
- A multikulturális értékek beépítése a zenei anyagba.

Mondókák: ölbeli cirógatók, altatók, csiklandozók, tapsoltatók, ujj és tenyérjátékok, lovagoltatók, csúfolók, kiszámolók, páros fordulók stb.

Dalos játékok: állathívogatók, naphívogatók, esővárók, sípkészítők, játékra hívogatók, leánykérők, kifordulás játékok, ludas játékok, kapus játékok, küzdő játékok, sportjátékot, csúfolók.

Hangszerekkel való ismerkedés örömet jelent a gyerekek számára, mely szerepet játszik a zenei készség fejlesztésében is. Lehetőség nyílik a **népi hangszerek** megismerésére, készítésére is, ilyenek: pld. köcsögduda, doromb, citera, hegedű, lopótök duda, dob, levélsíp, nádsíp, fűzfásíp, furulya.

A gyerekek által önállóan elkészíthető pld. dióhéj pengető, kukorica hegedű stb.

Hagyományápoló programunkban fokozatosan építünk népi gyermekjátékokra, mondókákra, dalokra, néptáncra népszokásokból adódó egyéb zenei anyagra. A gyermekjátékokban előforduló egyszerű táncos mozgások, változatos játékmozdulatok és térformák kényszer nélkül fejlesztik a gyerekek ritmusérzékét, mozgását, előkészítik a későbbi néptánc tanulást.

Zenehallgatás anyaga: az óvónő igényes válogatását tükrözi. Az anyagot népdalok és műdalok alkotják élő előadásban.

Az óvodában játszható énekes népszokások

Azok az énekes népszokások fordulhatnak elő, amelyek megfelelnek a gyermekek életkori sajátosságainak, azaz nagyrészt játékos elemeket tanalmoznak. Kapcsolódnak az évszakok változásaihoz, az évente visszatérő naptári ünnepekhez. Nem a szereplés, hanem a játék és az összetartozás öröme az ami indokolja ezeknek az énekes népszokásoknak az éltetését az óvodában.

A képességfejlesztés zenei elemei

- Éneklési készség fejlesztése / tiszta éneklés, a gyermekhang ápolása.
- Zenei hallás fejlesztése / magas és mélyhang különbsége, halk - hangos közötti különbség, hangszínek felismertetése, a belső hallás fejlesztése /.
- Ritmusérzék fejlesztése/ az egyenletes lüktetés, az egyenlete lüktetés és a ritmus összekapcsolása, tempóérzékelés, mozgáskultúra fejlesztése, gyermekhangszerek alkalmazása /.
- Zenei formaérzék fejlesztése / motívumhangsúly kiemelése mozgással, dallammotívumok, ritmusmotívumok kiemelése különböző módon.
- Zenei hallásfejlesztés / a környezetben fellelhető zörejek, hangok megfigyelése, megkülönböztetése, a természet hangjai, emberi - állati hangok, hangszerek hangjai.

Fejlesztés tartalma:

A zenei nevelés megkívánja, hogy az óvónő szeressen és tisztán tudjon énekelni, rendelkezzen hangszeres tudással, biztosítsa a feltételeket a mozgásos játékokhoz.

Fontos az igényes dalanyag kiválasztása, mely a gyerekek életkori sajátosságainak megfelelően évszakhoz, hagyományhoz kapcsolódnak. Biztosítjuk, hogy a gyerekek mindennap lehetőséget kapjanak a zenei tevékenységek gyakorlására. Segítjük a gyerekek önmegvalósítását, önállóságát, kreativitását, képzeletének és fantáziájának fejlődését.

A tanult mondókák, dalok, mozgáselemek gyakorlása mellett segítjük az egyéni improvizációs megnyilvánulásokat szövegben, dalban ritmikus mozgásban. A gyerekekkel való ismerkedés során, a személyes kontaktus kialakításában az új környezet elfogadtatásában segítséget nyújt az éneklés. A mindennapos éneklés kapcsolódhat spontán játékhelyzetekhez, kezdeményezheti a gyerek vagy az óvónő.

Fontos az óvónő **módszertani kulturáltsága és naprakészsége, a dalanyag igényes válogatása.**

A zenében, mozgásban feloldódó, önmagát kifejező, **boldog gyermek** látványa a legnagyobb öröm, mely **célunk és eredményünk** egyaránt. A természetben, erdőn, mezőn kezdeményezett dalos játékok élmény telivé, színesebbé válnak

A cigánygyerekekre jellemző a zenei érdeklődés, hiszen aktívan benne élnek. A zenei nevelés terén több sikerélményhez jutnak. Örömmel vesznek részt dalos játékokban. Nemcsak az óvodában tanult dalokat kedvelik, hanem a cigány folklórt is. Spontán kezdeményeznek táncokat. A mondókák, dalok nagy része mozgással is eljátszható. Ez segítséget ad a mozgáskoordinációhoz, egyensúlyérzékhez, térészleléshez, az egymásra figyeléshez, valamint a gyermek és az óvónő közötti érzelmi kötődés megszilárdításában. Ezen keresztül az óvodában megismertetjük a gyermekekkel a multikulturális értékeket.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek önként, belülről fakadó késztetésként énekelnek. Egyszerű dallammotívumokat, mondókákat a magyar beszéd ritmusa szerint mondogatják. Ismert dalok egyes motívumait fölismerik.

Dallamfelismerést, ritmusvisszaadást változatos formában alkalmazzák. Hangos - halkéneklést, gyors - lassú tempó érzékelését, felelgetős játékot, magas - mély éneklés közötti különbséget egyedül is képesek érzékeltetni.

Belső hallásuk kifejlett dallambújtatásra, természethez kapcsolódó hangok utánzására, hangszínek megkülönböztetésére, hangszerek hangjának felismerésére képesek. Megérik a zenei motívumok hosszát, azt mozgásban és térben szemléltetik.

Egyöntetűen körben járnak, szép testtartással és kézfogással is. Egyszerű láncos mozgások elemeit, ismerik / dobbantás, koppantás, páros forgó, kilépés stb. /

Változatos térplasztikák kialakítására képesek. Dalokhoz egyszerű játékokat, mozgásokat kitalálnak. Élőzenét, népi dalokat, mūdalokat figyelmesen hallgatják, örömet jelent számukra a zene. Multikulturális zenei anyag beépül tudás rendszerükbe.

RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA

Helye a nevelési folyamatban

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka különböző fajtái, műalkotásokkal való ismerkedés fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermekek külső világról szerzett tapasztalatai és az őket ért környezeti hatások különbözőek.

Vizuális érzékelésük, esztétikai érzékük, képi gondolkodásuk, fantáziájuk is eltérő, az esztétikai érzékenység, a szép iránti nyitottság a vizuális esztétikai élmények befogadásának elősegítése a nevelésben komplexen foglal helyet a belső képek gazdagításában.

Ezen képességek alakulásának, fejlődésének érdekében fontos a környező valóság megfigyelése a természet szépségeinek felfedeztetése, észrevetése.

Cél:

- A gyermekek élmény és fantáziavilágának, képi szabad önkifejezéséhez a lehetőségek biztosítása, a helyes ceruzafogás elsajátíttatása
- Népművészeti értékek megismertetése.
- Alakuljanak a gyermekekben az alkotáshoz, a kreativitáshoz szükséges készségek.
- legyenek fogékonyak a múlt és a jelen értékei iránt.
- Fejlődjön esztétikai érzékük és váljanak képessé a művészi értékek meglátására és befogadására.
- Finommotorika fejlesztése.
- Aktív és passzív szókincs fejlesztése a vizuális tevékenység közepette.

Feladat:

- A látó érzékelő rendszer keresztcsatornák térpercepció testséma fejlesztése.
- Alaklátás és formaállandóság fejlesztése.
- Nagy és kis mozgások finommotorika kialakítása.
- Manuális érzékelés, szín észlelés fejlesztése.
- Szem fixációs működésének erősítése.
- Feltételek biztosítása: tapasztalat, élmény, lehetőség, eszközök.
- Technikai ismeretek elsajátítása.
- Ismerkedés hagyományos népi játékokkal, ezek készítésével, népi mesterségekkel, technikáival, eszközeivel.
- Saját formanyelv, alkotó önkifejezés fejlődésének elősegítése.

A fejlesztés tartalma Az óvodás gyermek a környezet spontán vizuális ingerei, a szervezett tevékenységek hatására egyaránt fejlődik, tapasztalatokkal gazdagodik képi világa. A tárgyi világról egyre pontosabb ismereteket szerez, majd sokrétű ábrázoló tevékenysége során mindegyiket újra alkotja.

A megfelelő vizuális önkifejezés kiteljesedéséhez szükség van a test séma, test fogalom minél pontosabb kialakulására, a kinezetikus észlelés és a térpercepció fejlődésére.

Mindezek tudatos fejlesztéséhez sokféle ötletes-játékot választhatunk, s - mivel az óvodai élet korai szakaszában az ábrázoló tevékenység szervesen beépül a játékba - szinte észrevétlenül "a szabad" játék közben bármikor elővehetjük, segíthetjük a gyermekek ez irányú fejlődését.

Minden csoportban rendelkezésükre állnak különféle eszközök, amelyeket szabadon használhatnak. A hét minden napján, az udvaron is gyakorolhatják a gyerekek a következő tevékenységeket: agyagozás, rajzolás, nyomtatás, festés, kézimunka, varrás, nyírás, ragasztás stb.

A különböző technikákat a fokozatosság elvének figyelembevételével ismertetjük meg a gyerekekkel.

Az eszközökkel kapcsolatos ismeretek elsajátítása történhet egyénileg vagy csoportosan is. A tanulás folyamata egyénre szabott. Gyakran alkalmazzuk a mikro csoportos tevékenykedtetést is. A különböző anyagok beszerzésében a hagyományörző technikák megismerésében a szülők, családok segítségére is számítunk.

Tevékenységi formák:

Agyagozás, gipszmunkák készítése festése, rajzolás, nyomtatás, festés, kézimunka, varrás, nyírás, ragasztás

Barkácsolás, szövés, fonás, nemezelés

Népi játékok készítése: csutkababa, csuhébaba, rongybaba

Népi hangszerek: fűzfa síp, nádi hegedű

Ünnepek, jeles napok előtti készülődések során a gyermekek szívesen vesznek részt az ünnephez kapcsolódó jelképek elkészítésében: szüreti koszorú, adventi koszorú, mézeskalácssütés, karácsonyfadíszek készítése, farsangi maszkok álarcok, szalmabáb készítése, tojásdíszítés, májusfa díszítése szalagokkal, pünkösdi koszorú készítése stb. Nemcsak a jeles napi előkészületekben, hanem a mindennapi tevékenységekben is fontos szerepet kapnak a természetes anyagok:

- Termékek; kukorica, makk, gesztenye, csuhé.
- Növények: nád, gyékény, szalma, vessző, sás galagonya, kökény, szárított virágok.
- Állati eredetűek: gyapjú,, toll, méhviasz, bőr, stb.
- Egyéb anyagok: textilek, fonalak, spárgák, vásznak, parafa, homok, csiga kagyló stb.

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és vagy cigány gyermekek, /mint minden gyermek/ alkotás közben gazdagodnak, fejlődnek manuálisan, érzékszerveik funkcióit tekintve, valamint gondolataikban és érzelmeikben. Ugyanakkor edződik akaratuk, kitartásuk.

Fontosnak tartjuk manuális képességeik fejlesztését, a görcsös, merev kézmozgás finomítását. Biztosítani kell a sokoldalú tevékenységhez szükséges anyagokat, eszközöket. Minél változatosabb technikák alkalmazásával lehetőséget adni az önkifejezésre és miközben átéljük az alkotás örömét, buzdítani kell őket, hogy be is fejezzék a munkát. Ez sikerélményt ad, Önbizalmuk erősödik és újabb alkotásra serkent. Ösztönző, motiváló környezetben örömmel tevékenykednek. Közben finommotoros készségük, képzeletük, ábrázolási készségük fejlődik. Mindenképpen előtérbe kell helyezni az eszközök pontos, balesetmentes használatát. Az eltérő kultúra, élményvilág sajátos színhasználatukban is megmutatkozik.

Fejlődés várható jellemzői

- A vizuális technikák gyakorlása során átélt sikerélmény újabb alkotásra ösztönzi, formálódik alkotó képzelete, ábrázolókézsége, önkifejezési módja.

- Fejlődik finommotoros készsége.
- Képesek élményeiket, tapasztalataikat, vizuálisan megjeleníteni.
- A rendelkezésükre álló tér alakításában ötletesek, célszerűek.
- Emberábrázolásuk részletező.

- Tevékenységük kitartó, egymás munkáit értékelik.
- Kollektív munka elkészítésében együttes, alkotásban, egyre gyakrabban részt vesznek.
- Játékaikhoz játékeszközöket konstruálnak.
- A balról - jobbra haladás a díszítőmunkák - szín, forma, mennyiségi - ritmus tartásával nem okoz problémát.
- Díszítő jellegű feladatokat szívesen oldanak meg.

A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

Helye a nevelési folyamatban

A külső világ megismerésének elsődleges forrása, maga a természet és a társadalmi valóság, a gyermeket körülvevő szűkebb és tágabb világ, amelynek vannak általános jellemzői, de jelentősebb eltérésekkel tapasztalhatja meg a gyermek mindezt, a település, a táj jellegétől függően.

Minden gyermekben megvan a cselekvési vágy és a világ megismerésének igénye, csak annak kibontakoztatását kell elősegíteni.

A világ megismerése elsősorban észlelésen alapszik. Az észlelés az érzékelések bonyolult összessége. A környezet megismerése áthatja a gyermek életét, lehetősége nyílik, hogy maga fedezze fel a dolgok tulajdonságainak összefüggéseit és önállóan szerzett ismereteit környezetében alkalmazza.

Ezért fontos, hogy a gyermekek minél több tapasztalatot szerezzenek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből az életkoruknak megfelelő szinten. Ez azért szükséges, hogy a gyermekek teljes biztonsággal tájékozódjanak és igazodjanak el környezetükben.

Ismerjék meg a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a család és a tárgyi kultúra értékeit és tanulják meg ezek szeretetét és védelmét.

Tapasztalataikra, élményeikre támaszkodva kell új ismereteket nyújtani illetve a meglévőket mélyíteni, rendezni. Eközben építhetünk a gyermekek spontán érdeklődésére kíváncsiságára, érzelmeire, megismerési vágyaira.

Cél:

A közvetlen és tágabb környezet a természeti és épített környezet felfedeztetése közben a természethez közel kerülő, azt megismerni akaró és szerető gyermek nevelése. Az élő és élettelen világ megismertetése, megszerettetése.

A természeti, emberi és tárgyi világ értékeit védő, pozitív érzelmi viszony alapozása.

A környezet megszerettetése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli tér- és síkbeli szemléletének alakítása és tevékenységeikben való alkalmazása.

- Minél több problémahelyzet teremtése, a logikus gondolkodás megalapozása
- A tevékenység és a megerősítés hatására sikerélményhez juttatás

- Matematikai érdeklődés felkeltése

- A minket körülvevő világ mennyiségi formai kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztalása

Feladat:

- Természeti és társadalmi környezet megfigyelése, pozitív élmények biztosítása - tapasztalatok szerzése - helyi lehetőségek feldolgozása..
- ünnepélyek formájában közvetítse az egyetemes nemzeti kultúra értékeit, hagyományait.
- Néphagyományok ápolása, népszokások felelevenítése

- Környezetvédelmi szemlélet alapozása. Takarékoskodás a vízzel, árammal, papírral, hulladékkezelés, szelektálás.
- A 3 - 6 - 8 éves korban aktuális élményszerzés biztosítása.
- Csoportszobában növények ültetése, gondozása, fejlődésének megfigyelésével természeti ismeretek szerzése.
- Kiránduláson, séták során az élő és élettelen környezet megismerése
- Természeti kincseink, helyi értékeink megbecsülése
- A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során.
- A gyermekek matematikai érdeklődéseinek felkeltése, összefüggések felismertetése, megtapasztalása.
- Pozitív viszony kialakítása a problémahelyzetek megoldásához, a logikus gondolkodás megalapozása. - segítse elő a gyermek önálló döntési képességeinek fejlődését és önálló véleményalkotását, ez jelenjen meg a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában .

A fejlesztés tartalma:

- Természeti és társadalmi környezet megfigyelése, tapasztalatok szerzése ezek megbecsülése, ezekhez a magatartási formák, szokások alakítása
- Óvoda és környékével való ismerkedés, óvodai dolgozók munkája.
- Rendelkezzen önmagára vonatkozó konkrét ismeretekkel.
- A család összetartozása, ismerkedés a felnőttek munkájával.
- Látogatások a környezetünkben lévő, orvosi rendelőbe, szolgáltató üzletekbe intézményekbe, állomásra, könyvtárba, múzeumba, műemlékként nyilvántartott 600 éves református templomba, ezek megtekintésén szívesen vegyen részt
- Ilyen vagyok: tudják megnevezni az emberi testrészeket, ismerjék az érzékszerveket és funkciójukat.
- Gyakorolják a helyes gyalogos közlekedést. Ismerjék a közlekedési eszközöket - természetes környezetben figyelhessék meg. Viselkedési formák gyakorlása.
- Növény és állatvilág megfigyelése természetes környezetben - fejlődésük, életmódjuk gondozásuk
- Az évszak változásainak megfigyelése - időjárás változás- megfigyelése során hófok, halmazállapot összefüggések, fagyás – olvadás.
- Színismeret – színárnyalatai.
- Kisebb nagyobb időegységek: évszak, év, hónap, nap, napszakok.
- Folyamatos hagyományápoló munka, környezetvédelmi jeles napok: Föld, Állatok, Víz, Madarak és fák napja, Környezetvédelmi világnap stb.

Az ember és a természet szoros kapcsolatban áll a hagyománnyal. Ezt a kapcsolatot a következő tevékenységek őrzik, erősítik:

- **Az évszakok változásából** fakadó időjárás megfigyelő tapasztalatszerzések egy-egy jeles naphoz kapcsolódó természeti jelenségek.
- **Az időjárás változásaiból** fakadó, a hagyományos népi életmódot utánzó környezet átalakító munkálatok / növénygondozás, ültetés, palántanevelés /.
- Termések, gyógynövények - gyűjtése az óvoda udvarán és környékén. **Szüretelések** családoknál, befőzések.
- Télen a madarokról való gondoskodás.
- Jeles napok előtti készülődés.
- A rendszeres környezetmegismerő séták, **táj megismerő kirándulások - szervezett megfigyelések.**

A népszokások többsége a naptári évhez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet sorsfordulóihoz és az egyházi ünnepekhez fűződik.

Közülük jeles napoknak nevezzük azokat az évente visszatérő naptári ünnepeket, amelyet az egyes közösségek megünnepelnek, számon tartanak.

Az egyes névnapok ezáltal váltak jeles napokká, hogy hozzájuk:

- Időjóslo megfigyelések.
- Valamilyen munkafolyamatok elvégzésének időszerűsége esedékessé vált A jeles napok az őszi, a téli, a tavaszi és a nyári napforduló köré csoportosultak.(Lásd az évkörben).

A természeti és társadalmi környezet megismerése a gyermekekhez érzelmileg közelálló, megtapasztalható, élményeket nyújtó legyen. Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, amelybe a gyerek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan biztosítjuk a változatos tevékenységeket. A hagyományok ápolása közben történő együttjátszás, együttműködés, tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát. Maga az ünnep külsőségeivel együtt sem lehet erőltetett, betanított forma, hanem vidám hangulatú, felszabadult együttlét kell hogy legyen .Nevelőtestületünk a tanév elején dönt arról, milyen egyéb jeles napokat kívánnak megünnepelni és milyen formában.

A külső világ tevékeny mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése

A matematikai tapasztalatszerzés a természetes környezetben a legeredményesebb. Jól fejleszti a gondolatok tevékenységgel, szóval történő kifejezését. Először passzív szókinccsé válik, később azonban egy részük beépül a beszédükbe. A közös feladat közös élményt jelent a gyermekek számára, miközben az egyéni feladatmegoldás egyéni sikert biztosít, mely növeli a feladatvállalás kedvet, segíti az önkontroll kialakítását.

Az óvodában minden szituációban, tevékenységben adottak a lehetőségek a matematikai, tapasztalatok szerzésére.

A manipulációs tevékenységekhez a gyermekek számára rendelkezésre állnak azok az eszközök, amelyekkel egyénileg is tevékenykedhetnek, ill. az óvónő közreműködésével részképességeik fejleszthetők.

Az egyéni, mikro csoportos foglalkoztatás alkalmával az óvodapedagógus differenciáltabban foglalkozhat a gyerekekkel. Kis csoportokban dolgozva maximálisan figyelembe tudjuk venni az egyes gyermekek munkatempóját is.

A hátrányos helyzetű, és /vagy cigánygyermekek matematikai nevelésében célunk, hogy kompetenciáikat fejlesszük.

Az otthoni környezet hátrányai ezen a területen a legszembetűnőbbek. Ezért az ismeretek bővítésénél a gyermekek kíváncsiságára, érdeklődésére építve próbáljuk tapasztalataikat a matematikai összefüggések szemszögéből is megfigyeltetni. Valamennyi megismerési folyamat közben nagy hangsúlyt fektetünk a vizuális és akusztikus percepció fejlesztésére.

Matematikai játékokkal a felfedezés az egyéni megoldás sikeréhez juttatjuk el a gyermekeket.

A fejlődés várható jellemzői

- Tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását.
- Tudják saját születési helyüket, és idejüket.

- Tudják óvodájuk nevét.
 - Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségükben, felismerik a napszakokat.
 - A gyerekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltatókat, üzleteket.
 - Ismerik a háziállatokat, madarakat, bogarakat.
 - Ismerik környezetük növényeit és azok gondozását.
 - Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában, ismerik a közlekedési eszközöket.
 - Ismerik az alapvető viselkedés szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, és megóvásához szükségesek.
 - Ismerik, és megnevezik a környezetük színeit, a sötét, és világos árnyalatait.
 - Ismernek néhány jellegzetes hagyományt, jeles napot, a hozzájuk kapcsolódó szokásokat.
 - Logikus gondolkodása, logikai következtetései megfelelőek
 - Jól ismert tulajdonságok szerint válogatást, összehasonlítást, sorba rendezést végeznek.
 - Értik és helyesen használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatos kifejezéseket, / több, kevesebb, ugyanannyi, egy, semmi / nulla /, rövidebb, hosszabb, stb. /.
 - Számfogalma 10-es számkörben mozog
 - Ismeri az irányokat és helyesen értelmezi feladatvégzés során. Jobbra-balra, előre-hátra, fent- lent
 - helyesen használja a névutókat (alá, fölé, közé, stb.)
 - Felismeri a sorba rendezés logikáját, azt képes jól folytatni legalább 3 elemszámmal
 - Az alapvető formákat felismeri, azonosítja: kör, négyzet, téglalap háromszög
 - Képes részekből egészet kirakni.
- _ Azonosságokat, különbségeket képes felismerni, megfogalmazni

Környezetvédelem

A gyermekek érzelmi kötődésen keresztül jutnak el a környezetük megbecsüléséhez és védelméhez. Fontos nevelési feladat, hogy a gyermekek óvják - védjék az élő környezetet, ne rongálják, hanem gondozzák, gondoskodjanak az életfeltételek biztosításáról.

A környezetvédelemre nevelés nem csupán a gyermekek kizárólagos feladata. Az óvoda minden dolgozójától, sőt a szülőktől is meg kell kívánni a példamutatást. Fontos, hogy már a kisgyermeknek felhívjuk a figyelmét az emberi alkotásokra, az öt körülvevő világra. Mutassunk rá arra, hogy mi mindent alkotott az ember. Tanulják meg értékelni, megbecsülni mások munkáját.

Hagyományápoló munkánkban még a családokban fellelhető tárgyi értékek / köcsög, korsó, szóttos, vasaló, mángorló stb. / összegyűjtése, védelme, ápolása. A külső világ megismerési folyamatában a gyerek cselekvése, érzelmein keresztül szerzi környezetéből az ismereteket.

Munka jellegű tevékenységek

A munka az önként és szabadon választott aktív tevékenység, melynek kézzelfogható, valódi eredménye van. Ez az eredmény vagy a gyermek vagy a csoport számára fontos, mivel segíti a különböző feltételek megteremtését, illetve továbbfejleszti a már meglévő feltételrendszert. Az óvodáskorú gyermek számára kezdetben a munka játék. Egy - egy tevékenységet nem az eredményért végez, hanem magáért a tevékenységért, a tevékenység közben átélt érzésekért, a sikerért.

A fejlődés egy bizonyos pontján megjelenik az eredményességre való törekvés, mint ösztönző erő a saját és mások elismerése. Jó érzéssel tölti el és további cselekvésre motiválja, mikor rájön, hogy egyre több mindenre képes egyedül másoktól függetlenül, aki képes feladatot és felelősséget vállalni önmagáért és másokért. Az óvodapedagógusoktól elvárja, hogy konkrét, reális vagyis a gyermekeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést kapjon.

A néphagyományörző életmód tevékenységei gazdagítják a gyermek cselekvési lehetőségeit. A gyermek utánzási vágyából fakad, hogy a környezetében látott felnőtt munkacselekvéseket játékban utánozza.

A munka közben megfigyeléseket végeznek, cselekvés közben tapasztalatokat szereznek környezetükről. Minden munkatevékenység újabb tapasztalatok forrását jelenti. A kedvvel végzett munka hatására alakul ki a munkavégzés készsége és szokása. Az óvodában a munka elsősorban a közösségért végzett tevékenység, melyben alakulnak a társas kapcsolatok.

Fontos nevelési eszköz, elősegíti a gyermekekben a munka játéktól eltérő jellegének felismerését. A munkavégzés eredményeképpen létrejövő esztétikumok észrevetetése a gyermek ízlésvilágát formálja és fejleszti esztétikai alkotó képességét is.

Cél:

- A gyermeki személyiség, attitűdök formálása, fejlesztése.
- A munkavégzéshez szükséges készségek, képességek, kompetenciák alakítása
- Kognitív síkon: pontosan értsék meg mit várunk el tőlük, sajátítsák el az eszközök célszerű használatát, alakuljon ki összpontosítási képességük, munkaszervezési készségük.
- Érzelmi- akarati síkon: alakuljon ki önállóságuk, önértékelésük, önbizalmuk, kitartásuk.
- Szociális-társas síkon: alakuljon ki felelősségérzetük, feladattudatuk, kommunikációjuk.
- Társas kapcsolatok kialakulásának elősegítése szocializáció.
- Kötelezettségvállalás, munkafegyelem alakítása.
- Az elvégzett munka megbecsülése értékelése.
- Társak által végzett munka tisztelete.
- Jártasságok szerzése az eszközök használatban.
- Munkamegosztásra nevelés, együttműködésre ösztönzés.

Feladat:

- Feltételek megteremtése, eszközök biztosítása.
- Az óvónői példamutatás, segítségnyújtás, baleset megelőzés.
- Éljk át a sikerélményt.
- Munkához való pozitív viszony kialakítása.
- Differenciálás elvének érvényesítése.
- A munka értékelése legyen folyamatos, konkrét reális a gyermekhez mérten fejlesztő hatású.

A fejlesztés tartalma

A gyerekek számára az életkorukhoz, erejükhöz mért munkalehetőséget teremtünk. Lehetőségekhez képest kapnak tartalmilag gazdag, változatos feladatokat. A gyermekek saját személyük illetve a csoport érdekében maguk végezhetnek minden olyan munkát, melyre egészségük károsodása nélkül képesek. Mindezekhez eszközöket biztosítunk, melyek könnyen kezelhetők, gyermekméretűek, és ne okozzanak balesetet. Megteremtjük a munkához szükséges nyugodt, kiegyensúlyozott légkört. Önálló munkavégzésre adunk módot, hogy a gyerekek a szükséges készségeket elsajátítsák, gyakorolják. A közvetlen segítség a gyerekek önállóságának és a munka elvégzéséhez szükséges ismereteinek, készségeinek fejlesztésében nyilvánul meg.

Napirendünk kialakításakor megfelelő időt biztosítunk a gyermekeknek, hogy a különböző feladatokat egyéni tempójuknak megfelelően végezhessék. Az óvónő és a dajka példát mutat a gyermekeknek a pontos és kitartó örömteli munkavégzésre.

Munkafajták - munka jellegű tevékenységek

a, Mindennapi élettel kapcsolatos munkák:

b, Évszakhoz, jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódó alkalmoszerű munkák

A gyermekek életkoruknak megfelelően a szemlélődéstől a konkrét munkáig terjedő folyamatban szabadon választhat.

Minden esetben figyelembe vesszük a gyermekek fejlettségi szintjét, teherbírását a kisebb gyermekek önállósulási törekvéseit. A kisebbeket kezdetben a cselekvés vonzza, az eszköz inspirálja a munkára, míg a nagyobbak tudatosan végzik feladatukat.

A közösségi kohéziót erősíti az együttműködés élménye mely pozitívan befolyásolja a baráti kapcsolatok alakulását is. A felnőtt pozitív megerősítései a tevékenységek folyamán a gyermekeket mindig újabb és újabb munkatevékenységek elvégzésére ösztönzi

A hatékony munkára nevelés a személyiségfejlesztés fontos-eszköze, ezért a HH, HHH és/ vagy cigánygyermek fejlesztő nevelésében is hangsúlyt kap. A gyermekek motiváltsága kedvező alap a munkavégzés folyamatainak, munkaszokások elmélyítésének. A felnőttek és egymás munkájának megbecsülésére tiszteletben tartására neveljük a gyerekeket.

A fejlődés várható jellemzői:

- A gyermekek képesek szükségleteiknek megfelelően ellátni magukat.(öltözködés, önkiszolgálás)
- Az alkalmoszerű tevékenységeket szívesen látják el.
- Önként vállalnak megbízatásokat.
- Segítséget nyújtanak kisebb társaiknak.
- Szívesen segítenek az óvoda rendjének, tisztaságának fenntartásában.
- A munkavégzéshez szükséges szerszámok használatát ismerik.
- Minden területen segítenek, ahol erre szükség van.

A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

A tanulás egyenlő a tapasztalatszerzéssel, mely a pszichikus képesség-struktúrákon keresztül sok-sok mozgással és játékkal alakítható.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja

A tanulás nem önálló tevékenységformaként jelenik meg, a spontán és sajátosan szervezett tanulás az egész nap folyamán jelen van. Alapját az érzékelés, észlelés útján szerzett tapasztalat képezi. Biztosítja a felfedezés lehetőségét, erősíti a kreativitását.

A tanulási folyamatban figyelembe vesszük a gyermek életkori sajátosságai mellett a mindenkori fejlettségi szintjét az esetleges fejlődésbeli lemaradásokat, ez alapján készíthetjük el az egyénre kiszabott feladatokat.

Az óvodás korú gyermek életkori sajátosságából adódó kíváncsiság, a tevékenykedési és utánzási vágy a gyermekeket aktivitásra készíti. A fejlesztéshez jó alap a gyermek érzelmi fogékonysága. Ezek az összetevők egy olyan önkéntelen tanulási helyzeteket teremtenek, melyben a gyermek ismerete bővíthető. A gyermekek saját cselekvései eredményeként a változásokat megtanulják szavakkal is kifejezni, ezzel a gondolkodás és a beszéd tudatossá válik, mely értelmi képességek fejlesztésének fontos eszköze.

Cél:

- Az alap készségek, képességek fejlesztése
- Az ismeretek adekvát alkalmazására, felhasználására felkészítés, a gyermek kompetenciáinak alakítása
- Sokoldalú tevékenység közben fejleszteni az értelmi képességeket.
- Tanuláshoz való pozitív viszony kialakítása, az ismeretlen iránti érdeklődési kedv fenntartása, a tanulni vágyás megalapozása
- Kompetenciák kialakítása

Feladat:

- A tanulás feltételeinek megteremtése.
- A tanulás megszervezése – tervezés.
- A tanulás irányítása.
- Egyéni tanulási utak támogatása.

A fejlesztés tartalma:

A nyugodt tanulás feltételeit az óvónőnek kell kialakítania. A tanulás hatékonyságát elősegíti a szeretetteljes, előítélet mentes légkör, amelyben tiszteletben tartjuk az elmélyülten játszó gyermeket, annak szándékát és döntési jogát.

Elfogadjuk másságukat. Az egyes tevékenységeket igyekszünk mindig egy meghatározott helyhez kötni. Ezek is a gyermekek biztonságérzetét és a rendszerességet erősítik.

A fejlesztő tevékenységeket megközelítőleg azonos időben szervezzük. Emellett mindig kihasználjuk a spontán helyzeteket, a gyermekek figyelmét az érdekes és aktuális témára irányítjuk, így ismeretük folyamatosan gyarapszik. A tanuláshoz ismeretnyújtáshoz sokféle eszközt használunk.

A készen vásárolt szemléltető manipulációs eszközök mellett nagyon sok " házilag" készített eszközökből válogathatunk. Eszköztárunkat folyamatosan bővítjük. Lehetőség szerint a természetes anyagok felhasználására törekszünk. Programunk tervezéséhez a néphagyomány megismerése szolgál alapul. A népi kultúra napjainkban megérdemelten újra hangsúlyt kap, felfedezése a gyermekek számára sok örömet rejt magában. A természeti környezet és népi kultúra szépségeinek felfedezése, tapasztalatszerzésre, újabb ismeretek megszerzésére, és alkotásra készíti a gyermekeket. A népszokásokon keresztül a gyermekek újra és újra átélnek az összetartozás örömét, megismerik a régmúlt idők életét. Ízelítőt kapnak a népi mesterségek, kézműves munkák tárházából.

Tervezőmunkánk során számba vesszük a várható természeti változásokat az ehhez kapcsolódó tevékenységformákat, népszokásokat, jeles napokat. A tanulás tervezése havonkénti felosztásban történik. Egy-egy téma többször is feldolgozásra kerül. Ez lehetővé teszi az ismeretanyagok elmélyítését és a különböző készségek hatékony elsajátítását. Az ismeretek újra feldolgozása más-más módon, többféle eszközzel történik.

A tanulás szervezése, irányítása:

- az utánzásos minta-és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a cselekvéses tanulás, a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- a gyakorlati probléma és feladatmegoldás,
- az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, egyéni, fejlesztő értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Folyamatosan figyelünk arra, hogy minden nap minden gyermek vegyen részt valamilyen fejlesztő tevékenységben. Velük szembe követelménynek tartjuk, hogy feladataikat befejezzék, az önfegyelemre épülő szándékos figyelem, kitartás, feladattudat, feladattartás erősítése érdekében. Mindezt az előbbieken megfogalmazottak szerint **nem iskolai módszerek** alkalmazásával kívánjuk elérni. Arra törekszünk, hogy minél több sikerélményhez juthassanak a gyermekek, ezért egyéni fejlődési, érési ütem figyelembe vétele a tevékenységek felkínálása során adottságaikat is figyelembe véve (differenciálás). A sikerélmény minden gyermeknél motivál, újabbnál-újabb feladatok elvégzésére serkent, **személyre szabottan, pozitív értékeléssel segítjük a gyermek személyiségének kibontakozását.**

Spontán játékos helyzetek kihasználása, a gyermeki kérdésekre épülő ismeretátadás lehetőségének kiaknázása amelyet leginkább szem előtt tartunk.

A gyermekek fejlődését folyamatosan figyelemmel kísérjük, megfigyeljük. A kimeneti mérés eredménye alapján elkészítjük a gyermekek pedagógiai jellemzését a fejlettségéről.

Részképesség- lemaradás, illetve egyéb potenciális tanulási zavar időbeni kiszűrése, jelzés a megfelelő szakembereknek és a tagintézmény vezetőnek.

Az ingerszegény környezetből jövő HH, HHH részére a tanulás terén speciális feladatokat tervezünk fejlettségének megfelelően egyéni és mikro csoportos formában.

A játékot, mint a személyiségfejlesztés legfőbb eszközét előtérbe helyezzük.

A családi nevelés hiányosságait a gyermekek hiányzó ismereteiket illetve lemaradásukat akkor tudnánk igazán kiküszöbölni, ha a HH, HHH gyermekek szülei és vagy cigányszülők már 3 évesen beíratnák gyermeküket az óvodába, ezért az óvodai fejlesztő program keretében erre külön törekszünk.

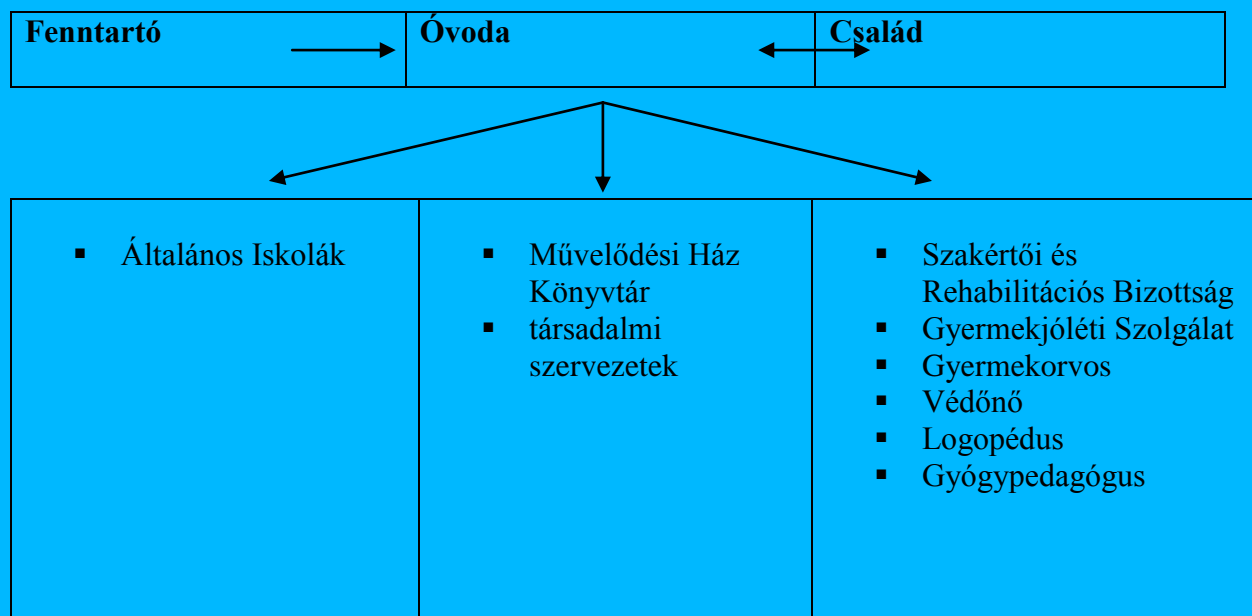
A fejlődés várható jellemzői:

- A gyermekek érdeklődőek, bátran kérdeznek
- Szívesen vesznek részt a tervezett és szervezett, kezdeményezett, irányított játékokban, tevékenységekben
- A tanuláshoz szükséges kompetenciák koruknak megfelelően fejlettek
- A részképesség- és tanulási zavaros gyermekek időben megfelelő szakemberhez kerülnek

- A tehetséges gyermekek is megtalálják a kiemelkedő képességüknek megfelelő tevékenysége
- Képesek azonosulni az óvónő által meghatározott feladattal.
- Kialakul bennük az igény , hogy a feladatokat sikerrel oldják meg.
- Kialakul a tanuláshoz való pozitív viszonyuk.
- Kitartókká válnak, az elkezdett feladatokat befejezik.
- Szándékos figyelmük tartóssá válik.
- Az együttélési szabályokat önmagukra és társaikra nézve is betartják.
- Türelmesek egymás iránt, figyelmesek, segítenek egymásnak.
- Alakul önellenőrző és önértékelő képességük.
- Rendelkeznak az iskolai tanuláshoz szükséges ismeretekkel, készségekkel, képességekkel, önfegyelemmel.

V. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

.EGYÜTTMŰKÖDÉS

családdal való kapcsolat,

- szülői közösségekkel együttműködés,
- együttműködés az óvodai-egészségügyi szakszolgálattal (orvossal, védőnővel)
- fenntartóval való kapcsolattartás
- társadalmi (kisebbségi) szervezetekkel való kapcsolat,

Alapelveinkkel összhangban, saját nevelési céljainkat és feladatainkat a családi nevelés kiegészítéseként terveztük meg, mert tiszteljük, hogy a gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Szeretnénk gyermekeink fejlesztését a szülők együttműködésével megvalósítani, melynek alapja a kölcsönös bizalom és tisztelet.

SZÜLŐ-, GYERMEK-, PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSE

Óvoda – család- szülői közösségek

Cél:

Együttműködő, bizalomra épülő partneri kapcsolat kialakítása a hatékony nevelés érdekében. Óvodánkban arra törekszünk, hogy a szülők megaláztatására a családi nevelést kiegészítve gondozzuk, ápoljuk, védjük, szocializáljuk, neveljük és fejlesszük a gyermeket. Az óvodai nevelés nem lehet eredményes családi megerősítés nélkül, elengedhetetlen az összhangban történő nevelés.

- Elvünk, hogy a jó kapcsolat semmi mással nem pótolható.
- Igyekszünk az együttműködés formáit körültekintően megszervezni, mely az információk áramlását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit hivatott közvetíteni.
- Célunk, hogy emberi magatartásunkban, szakmai felkészültségünkben egyaránt példamutatóak legyünk.
- Az együttműködés alapelvei:
 - Kölcsönös nevelőtársi viszony, mely minden előítéllettől mentes, kölcsönös bizalom,
 - Az óvodapedagógus irányító és modell szerepe,
 - A családi hagyományok és értékek megőrzése,
 - Az óvoda működésének és nevelési programjának megismertetése
 - A családi nevelés segítése, egyéni igények figyelembe vétele.

Az együttműködés formái:

- célok tisztázása, egyeztetése, azonos követelményrendszer kialakítása
- a fejlődés közös értékelése
- pedagógus, más fejlesztő szakember tanácsa, módszertani segítségnyújtása
- közös programok szervezése
- szülői értekezlet
- egyéni konzultáció
- családlátogatás
- tanácsadás

A Szülői Szervezet (SZSZ) figyelemmel kíséri az óvodában folyó nevelőmunka eredményességét, a gyermeki jogok érvényesülését, gyakorolja törvényes jogait az óvodai nevelőmunkával kapcsolatban, segít az óvoda és családi nevelés összhangjának megteremtésében.

A szülőkkal való kapcsolattartás elvei:

1. A 3T elve (**Türelem+Tolerancia+Titoktartás**)
2. Ismerjük el a szülők elsődleges szerepét
3. Ismerjük meg a kölcsönös elvárásokat
4. A család erősségeire építünk
5. Juttassuk kifejezésre elismerésünket
6. Legyünk tekintettel a szülői igényekre
7. Tegyük érdekessé a szülői értekezletet

8. Időben adjunk reális, de tapintatos információkat
9. Segítsük megoldani a szülői nevelés problémáit
10. Tétélezzük fel a legjobbat a szülőről, erősítsd szerepét

A kapcsolattartás formái:

Családlátogatás célja,

- hogy az óvodapedagógus megismerje a gyermeket közvetlen környezetében, felmérje helyét a családban, tájékozódjon a család nevelési elveiről, szokásairól . Az első családlátogatás új gyermek érkezésekor, még óvodába lépés előtt,(a problémás gyermeknél szükség szerint visszatérő látogatás). Minden gyermeket látogasson meg az óvónő az óvodás évek alatt. A tapasztalatokat a személyiségdossierben rögzítjük. Családlátogatásra a szülővel történő előzetes egyeztetés után kerül sor

Beszoktatás, befogadás

- a gyermek beilleszkedésének segítése. Azért van erre szükség, mert minden esetben számára ismeretlen új környezettel, emberekkel, az óvodai élet szokásaival ismerkedik meg. A beszoktatás a későbbi közösségi életet is meghatározhatja, a biztonságot nyújtó, nyugodt, szeretetteljes, családias légkör megtapasztalásával, vagy ennek ellenkezőjével.

A beszoktatás, befogadás formái:

- nevelési év megkezdése előtt ismerkedés
 - anyás beszoktatás
 - folyamatos beszoktatás
- **Szülői értekezlet , beszélgető körök szervezése, fogadóórák**
 - **Előre egyeztetett időpontban betekintést nyerhetnek az óvodai nevelésbe, mindennapjainkba.**
 - **Bizonyos rendezvényeket, ünnepélyeket a szülőkkel közösen szervezünk, melyeken ők is részt vehetnek.**
 - **Az SZMK segít az óvoda- család kapcsolattartásában, melyben az óvónők, és a vezető hozzáállása meghatározó.**
 - **Igény- és elégedettségi vizsgálatok kétévente.**

Az együttműködést gazdagító tevékenységek:

- Közös programok a családnál: szüret, gyümölcszedés.
- Munkadélutánok: ajándékkészítés, Mihály- napi vásárra portékák.
- Ünnepi előkészületekbe való aktív részvétel (Karácsony, Húsvét, gyermeknap).
- Közös családi sportnapok.
- Farsang a kultúrházban.
- A környezet szépítésére tervezett munkálatok.
- Kirándulások, a község értékeinek és szépségeinek megismerése. Gyalogtúrák a természetbe.

Alapvető, hogy a HH, HHH gyermekek és/vagy cigány gyermekek szüleivel is kialakítsuk az őszinteségen alapuló, a segítőkész emberi hangnemet, a kölcsönös bizalmat. A cigánycsalád szokás- és értékrendje különböző lehet. Ha bevonjuk őket az óvodai életbe, modellt nyújtunk nekik gyermekük nevelésével kapcsolatosan, az a szülő gyermekét szívesen , természetes módon küldi, hozza az óvodába, nem kell meggyőzni.

ÓVODA-ISKOLA KAPCSOLATA

Kapcsolatunkat környezetünk adottságai meghatározzák. Megismertetjük az alsós nevelőkkel óvodai nevelésünk feladatait, nevelési elveinket.

Cél: Közös érdekünk, hogy az átmenet ne okozzon gondot az óvodásoknak, ezért szükséges a folyamatos kapcsolattartás

Feladat: IPR óvoda iskola-átmenet programterv alapján.

Formái:

- A nagycsoportos korú gyerekek ellátogatnak az iskolába, az óvónővel, megismerik leendő tanítónőjüket, valamilyen közös tevékenységben is részt vehetnek.
- Az óvónők is ellátogatnak az első osztályba még év elején megfigyelik a gyerekek beilleszkedését.
- Iskolai szervezésű programokon való részvétel 5-6-7 éves gyermekekkel, óvoda iskola átmenet programterv alapján.
- Egymás munkájának megismerése kölcsönös hospitálással
- Szakmai tapasztalatsere, a gyermek fejlődésének nyomon követése.
- A szakvélemény alapján, ha szükséges kapjon 1 év felmentést az iskolába lépés alól. / a szakvéleményt erősítse meg az igazgató is /

PEDAGÓGIAI SZAKSZOLGÁLAT

Cél: Szakmai kapcsolattartás

Feladat: Rendszeres kapcsolattartással az óvodai nevelés segítése

Formái:

- Szükség szerint igénybe vesszük a szolgáltatásaikat.
- Mivel óvodánkban nincs logopédus a beszédjavításra szoruló gyerekeket a Szakszolgálat logopédusa foglalkoztatja.
 - Problémás gyerekeket pszichológiai vizsgálatra küldjük / beilleszkedési, magatartási, viselkedési zavarokkal küzdő, intellektuálisan visszamaradott gyerek stb. /.
 - Iskolaérettségi vizsgálatot kérünk olyan esetekben, ha a gyerek fejlettségi szintje miatt eltérő tantervű osztályba látjuk biztosítottnak a fejlesztését, ill. fejlődését.
 - Tanköteles korú – részképesség hiányosságokkal küzdő – tanulási zavar, veszélyeztetett gyermekek vizsgálatának kérelme a beiskolázáshoz illetve sajátos nevelési igényűvé nyilvánításához.
 - A Szakszolgálat által szervezett továbbképzéseken való részvétel.

GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLAT

Községünkben sok a szociálisan hátrányos helyzetű, ingerszegény körülmények között élő és HHH gyermek, ezért a folyamatos kapcsolattartás nélkülözhetetlen nevelési feladataink megvalósításában.

Cél: speciális segítséget igénylő gyerekek és családok komplex gondozása, a szociokulturális ártalmak enyhítése. Az óvodai nevelésben részt vevő gyerekek felvételére javaslatot tesz /ha a gyerek halmozottan hátrányos helyzetű és a gyermek kora 5 évet még nem éri el/.

Feladat Jelzőrendszerként működünk, veszélyeztetettség észlelése esetén. A gyermek hét nap igazolatlan hiányzása esetén jelzőlap küldése.

A HHH és/vagy a cigány gyermekeknél előtérbe kerül a gyermekek minél korábbi be óvodázása.

EGÉSZSÉGÜGYI SZERVEK: védőnő, orvos, családgondozó

A gyermekek egészséges fejlődésének folyamatos vizsgálatát, ellenőrzését az óvoda orvosa, védőnője, fogorvosa látja el.

A kapcsolattartás formái:

- Évente egy alkalommal minden csoportban orvosi vizsgálat elvégzése, az egészségügyi problémákkal küzdő gyermekek szakorvosi rendelésre történő beutalása.
- Nagycsoportokban látás,- hallásvizsgálat.
- Évente egy alkalommal fogászati szűrés.

MÚZEUM, KÖNYVTÁR, MŰVELŐDÉSI HÁZ

Cél: Kognitív nevelés, lokálpatriotizmusra nevelés

Feladat: Rendszeres kapcsolattartás az együttműködési megállapodásnak megfelelően.

Formái:

Látogatások az Érc- és Ásványbányászati Múzeumba, ahol megismerkednek a bányász életmód hagyományaival, használati tárgyakkal és bútorokkal. Az élettelen környezet szépségeinek megcsodálása a Földvári Aladár kiállító teremben. Megismerkednek a könyvtárral, irodalmi élmények nyújtása, mesehallgatás, könyvek nézegetése a helyszínen. Havonta a Művelődési Házba bábelőadásokat, kiállításokat tekintünk meg. Ha fellendül a kulturális élet a gyerekek igényeinek megfelelően részt veszünk rendezvényeiken.

Az óvoda és a fenntartó kapcsolata

Cél: A kapcsolat lehetőségeinek folyamatos felülvizsgálatával az intézményfenntartóval, illetve annak munkatársaival való eredményes és hatékony együttműködés.

A képviselő-testület felé meghatározott időszakokban beszámolunk az óvodai életről, az ott folyó nevelőmunkáról. Alkalmanként meghívjuk őket óvodánkba, hogy betekinthessenek mindennapjainkba, a gyermeknevelés és személyiségfejlesztés folyamatáról tapasztalatokat szerezzenek. Nevelési céljaink és feladataink megvalósításához anyagi lehetőségeikhez képest támogatják az óvoda tárgyi és személyi feltételének javítását, a működési feltételeket biztosítják az éves költségvetésben.

VI. A PROGRAM ERŐFORRÁSAI AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

Személyi feltételek

A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, oktatása.

A köznevelés közszolgálat, az óvodapedagógus közfeladatot lát el, munkája közszolgálat. (2011. évi CXCV. törvény 1. § (2).)

Az óvoda teljes nyitva tartása alatt felsőfokú szakirányú végzettségű óvodapedagógus foglalkozik a gyerekekkel, a **nevelőmunka kulcsszereplője**. Személye minta a nevelésben. Értékfelfogása erősen hat a gyermekekre. Éppen ezért nem mindegy, hogy milyen értékeket közvetít, s azokat milyen tudatosan képviseli.

Elvárásaink az óvodapedagógus felé:

- segítő, támogató, elfogadó, attitűd
- vidám, felszabadult nevelési légkör létrehozásának képessége,
- differenciált nevelés iránti elkötelezettség
- jó empátiás képesség,
- gyermek és családcentrikusság,
- környezettudatos szemlélet,
- csapatjátékos magatartás,
- kreativitás,
- a művészetek és a néphagyomány értékeinek közvetítése,

Az óvodapedagógus legyen képes énekével, mesemondásával, bábozásával, alkotásaival esztétikai élményekhez juttatni a gyermekeket. Fejlesztésükhöz alkalmazzon egyéni módszereket, egyéni fejlesztési programokat úgy, hogy a gyermekek pozitív énképe és önbizalma kialakulhasson.

Az óvodapedagógusoknak legyen igénye az önművelésre, az innovációra, a körülményekhez mérten teremtsen lehetőséget a szakmai tájékozottságának, szaktudásának fejlesztéséhez. Használja ki a szakmai egyesület által nyújtott fejlődési lehetőségeket. A személyiségvonásaiban jelenjen meg a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, tetteiben legyen érezhető a hitelesség, tapintat, és az empátia. A különböző szociokulturális háttérű családokból érkezők iránt megnyilvánuló szeretet, elfogadás. Rendelkeznie kell az együttműködés, egymásra figyelés képességével a mindennapok során, hogy példát nyújtson.

Egy gyermekcsoport életét két óvodapedagógus irányítja a dajka aktív közreműködésével. Az óvodapedagógusi párok tudjanak együtt tervezni, tudjanak összehangoltan, feladatokat megosztva dolgozni. Legyenek képesek pedagógiai elveiket, nevelési gyakorlatukat egyeztetni.

Az óvodapedagógusok gondoskodjanak a közös tervek elkészítéséről, a gyermekek képességének felméréséről, az egyéni fejlesztések biztosításáról, az eredmények rögzítéséről. A szülőket mindezekről folyamatosan tájékoztassuk!

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulni az óvodai nevelés eredményességéhez.

Az óvodapedagógus irányításával **a dajka kiemelt szerepet kap a nevelés teljes folyamatában.**

Az óvodapedagógusok, a közösség tagjaként valamennyien vállaljanak felelősséget a közösen kitűzött célok és feladatok megvalósításáért. A szakmai munkában, munkatársi kapcsolatban, döntéshozatal előtt őszinte, nyílt véleménnyel segítsék a gyermekek érdekét legjobban szolgáló megoldás kialakítását.

Az óvodavezető feladata: a nevelőtestület vezetése, koordinálja, irányítja, ellenőrzi az óvodában folyó pedagógiai, tanügy-igazgatási, minőségirányítási feladatokat. Kapcsolatot tart a fenntartóval, a bázisintézménnyel, tagintézményekkel, érdekképviseleti szervekkel, szakmai szervezetekkel, nevelési tanácsadóval, pedagógiai szakszolgálatokkal.

A Pedagógiai Szakszolgáltató Központ alkalmazásában álló logopédus és fejlesztő pedagógus, gyógy testnevelő heti egy alkalommal foglalkozik a rászoruló gyermekekkel. Óvodánkban a HHH gyermekek integrált nevelését segítő IPR működtetéséhez minden óvodapedagógus továbbképzésen vett részt. Megvalósítjuk az etnikai nevelés feladatait.

Óvodánk személyi feltételei, a nevelőtestület jellemzői

Nevelési programunk megvalósítását felsőfokú, illetve főiskolai végzettséggel rendelkező óvodapedagógusok végzik. Nagy szakmai tapasztalattal rendelkeznek.

Szakmai tudásunk fejlesztése, karbantartása érdekében élünk az önképzés, illetve a szervezett továbbképzés keretében nyújtott lehetőségekkel. A képzési irányultság a nevelési programunknak megfelelően történik.

A szakmai munkaközösség működése a nevelőtestület önképzésének módja. Szerveződése önkéntes alapon történik, vezetőjét az intézmény vezetője bízza meg.

Cél: a szakmai tapasztalatok átadása, módszertani eljárások közzététele.

Építő jellegű véleményekkel, tanácsokkal csiszoljuk egymás gyakorlati munkáját.

A nevelést segítők

Az óvodánk munkatársi közösségének tagjaira jellemző a gyermekszerepet, a gyermekek védelme, óvása, elfogadása.

Fontos az összehangolt munka a dajkákkal. Folyamatos tájékoztatásukra megfelelő időt biztosítunk.

A dajkák is ismerik a nevelési programban lefektetett alapelveket, tisztázzuk szerepüket az integrációs folyamatokban, világossá, egyértelművé tesszük, hogy a nevelés folyamán mi az Ő kompetenciájuk. A folyamatos párbeszéddel, személyes példaadással elősegítjük elfogadó, befogadó, segítő beállítódásukat, mely pozitívan járul hozzá a gyermek – dajka kapcsolathoz.

Az óvónő és a dajka kapcsolata az óvónő irányításával egymást kiegészítő, szakmai alapokon álló kollegiális viszony. Egymás segítségével alakul ki a munkamegosztás a mindennapi működés során.

Kapcsolatunk a nevelést segítő szakemberekkel egymást segítő, támogató, erősítő, a folyamatos párbeszéden alapuló, a gyermekek személyiségfejlesztését szolgáló viszony.

Az óvodánk munkarendje

A pedagógusok heti teljes munkaidejük nyolcvan százalékát, azaz a kötött munkaidőt, (heti 32 órát) a gyermekekkel való közvetlen, a teljes óvodai életet magában foglaló, a gyermekekkel való foglalkozásra fordítják. A munkaidő további felhasználását a pedagógus maga jogosult felhasználni. Az óvodapedagógusaink hetes váltásban dolgoznak. Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel óvónő foglalkozik.

A nevelőmunkát segítő alkalmazottak heti 40 órában látják el a munkaköri feladataikat, heti váltásban.

Tárgyi feltételek:

2011. 09. 01.-től a két különálló épületben működő óvodánk egy új, felújított épületbe költözött, melynek finanszírozása az "Új Magyarország fejlesztési terv, regionális fejlesztési alap" pályázaton nyert összeg felhasználásából és önkormányzati pénzügyi hozzájárulásból valósult meg.

Négy, vegyes életkorú gyermekekből álló csoportot működtetünk.

A Rudabányai Bóbita Óvoda új épülete rendelkezik 4 csoportszobával, 4 gyermeköltözővel, 2 gyermekmosdó helyiséggel, melegítő konyhával, betegszobával, elkülönítővel, nevelői-, vezetői

szobával, takarítónői öltözővel, tornaszobával, raktárhelyiséggel, mozgáskorlátozott mosdóval, 3 felnőtt mosdóval.

Az épület az Európai Unió előírásoknak megfelelően akadálymentesített, a sajátos nevelési igényű gyermekek befogadására alkalmas.

Két gyermekcsoporthoz tartozik egy öltöző és egy mosdó. A csoportszobák megfelelő méretűek, világosak, berendezésük szín- és formavilága derűt és kiegyensúlyozottságot áraszt. A berendezési tárgyak, eszközök a gyermekek méretéhez igazodnak, kényelmesek és biztonságosak.

Nagy gondot fordítunk arra, hogy minél több természetes anyagból készült berendezési tárgy vegye körül gyermekeinket.

Az udvar alapterülete aránylag kicsi, rendezése folyamatosan történik.

Az intézmény tárgyi felszereltsége jónak mondható, évente bővül a fejlesztő eszközök állománya főként az IPR (Integrációs Pedagógiai Rendszer) működtetésére kapott pályázati összegből. Ez nagyon nagy segítség a gyermekek fejlesztésében, a hátrányok enyhítésében, az esélyteremtésben és az önkormányzati pénzügyi hozzájárulás mértékét csökkenti (pl.: karácsonyi játékok, írószerek, papíráruk, mozgásfejlesztő eszközök stb.)

A csoportok beköltözéskor új öltözőszekrényeket, fektetőket, udvari- és tornaszobai mozgásfejlesztő eszközöket, szőnyeget kaptak.

A Rudabányai Óvodákért Oktatási és Művelődési alapítvány évente hozzájárul az eszközkészlet bővítéséhez.

Az óvoda tárgyi felszereltségének folyamatos bővítését, cseréjét továbbra is fontosnak tartom pályázati és egyéb források felkutatásával.

A karbantartási, felújítási munkálatokban, az udvarrendezésben a Non- Profit Kft segítségét vesszük igénybe.

A kollégákkal arra törekszünk, hogy széppé, otthonossá, gyermekközpontúvá tegyük az óvodánkat.

Óvodában rendelkezésünkre állnak az alábbi eszközök

A 11/ 1994(VI.8)MKM rendelet 7.sz. melléklete a nevelési-oktatási intézmények(óvoda) minimális eszközeiről és felszereléseiről szóló rendelet alapján az óvoda felszereltsége megfelelő. Annak folyamatos karbantartása, az elhasználódott eszközök pótlása szükséges. Eszközállományunk:

- Bábtartók, paraván, esztétikus mesekönyvek stb.
- Hangszerek: furulya, metallofon, dob, ritmusbot, csörgő, triangulum, cintányér, kisebb- nagyobb csengő, népi hangszerek, hangsíp vagy hangvilla, csengősor, csörgődob, doromb, sípok, kasztanyetta
- Alkotó sarok, képalakításhoz különböző méretű rajzlapok, színes papírok, ragasztók, cikk- cakk ollók, tompa hegyű ollók, festékek, színes ceruzák, zsírkréták, pasztellkréták, filctollak, viaszkréták, fonalak, madzagok, nemez, körmöcske, szövőkeretek, különböző anyagok, agyag, mintázó eszközök, eszköztárló lehetőségek, a gyermeki munkának kialakított polcok.
- Plasztikai munkákhoz: agyag, gyurma, fadarabok, termések, magok, kavicsok, szövőkeretek, fonalak, a népi kismesterségek gyakorlásához szükséges anyagok pl. nemez.
- TV, videokamera, fényképezőgép, videó- és magnófelvételek lejátszási lehetőség: a gyermek önmegismeréséhez, zenei élményközvetítéséhez, vadállatok életének megismertetéséhez, az óvoda ünnepeinek többszöri megtekintéséhez.
- Esztétikus polc a természet kincseinek gyűjteményével
- Hagyományörző munkákhoz „mini-múzeum” néhány régi használati tárgy, dísz tárgy, terítők kiállítása.
- Különböző kézi szerek a zenés- mozgásos percekhez, pl: labda, babzsák, kisebb- nagyobb karika,

rövidebb- hosszabb szalag, bot, különböző színű kendők

- Szakkönyvek közül elsősorban a programhoz felhasznált irodalom jegyzéket ajánljuk, amit még gazdagíthatunk más módszertani kiadvánnyal.

- Az óvoda színvilágának megkomponálása. Ehhez szükséges festékek, textíliák, díszek beszerzése.

- Esztétikus babasarok, fabútorok, fonott székek, természetes anyagokból készült eszközök.

Óvodai udvarunkat esztétikus fajátékokkal fejlesztettük.

VII. AZ INTÉZMÉNY SAJÁTOS FELADATAI

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek

A modern genetika azt az álláspontot képviseli, hogy az ember képessége, teljesítménye a gének által meghatározott adottság, amelyet döntően befolyásolnak a környezeti hatások. A gének megadják a tól-ig határt, de hogy ezen belül ki mivé alakul, azt a edukáció, azaz a nevelés dönti el!

1. öröklés
2. környezet
3. nevelés

A tehetséges gyermek

Az óvodapedagógus feladata a tehetséggondozásban

A zenei, matematikai, bizonyos mozgásbeli tehetség már az óvodáskorban is megjelenhet. Az óvodáskor **alapozó korszaknak** tekinthető bizonyos értelemben a tehetségnevelésben azzal, hogy a tehetség-ígéretet fejlesztése válik feladattá.

Elsősorban megfelelő **érzelmi kötődést** kell biztosítani a gyerekek számára azzal, hogy törődünk velük, s engedjük őket játszani, miközben támogatjuk fejlődésüket.

Semmiképpen nem különíthetjük el a tehetséges gyermeket a társaitól.

A sajátos nevelési igényű gyermek.

Az a gyermek sajátos nevelési igényű, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság esetén halmozottan fogyatékos vagy a pszichés fejlődés zavarai miatt a tanulási folyamatban tartósan akadályozott (pl. dyslexia).

Az óvodapedagógus feladata a sajátos nevelési igényű gyermekkel kapcsolatban.

Társadalmilag elfogadottan az integráció lényege, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek beilleszkednek ép társaik közé. A funkcionális integráció esetében az együttnevelés az együttfejlesztés minden foglalkozásra kiterjed, megjelenik az inklúzió (befogadás) fogalma. A teljes integráció- inklúzió akkor valósul meg, ha a sajátos nevelési igényű gyermek minden idejét együtt tölti ép társaival is.

Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésének feltételei:

- Az országos szakértői és rehabilitációs bizottság véleménye alapján integrált nevelésben részesülhet (szakértői papírja van)
- az intézmény Alapító Okirata tartalmazza az SNI-s gyermekek integrált nevelésének biztosítását
- személyi feltételek (gyógypedagógus, terapeuta stb.) sérülés specifikusan
- Gyógypedagógus irányításával az integrált nevelés rendszerének kialakítása az óvodai nevelés időkeretein belül (fejlesztési terv, ellenőrzés, értékelés)
- Finanszírozás – tárgyi feltételek, (normatív támogatás, pályázati összeg)
- Sajátos neveléshez szükséges feltételek megteremtése az intézményben

Cél

- A sajátos nevelési igényű gyermekek alkalmazkodó képességének, akaraterejének, önállóságának, együttműködésének érzelmi életének fejlesztése, integrált óvodai csoportok keretén belül.
- A gyermekben rejlő tanulási potenciálok kihasználásával a problémamegoldó képességre nevelés.
- A sérült, illetve lassabban fejlődő funkciók lehető legkorábbi és leghatékonyabb fejlesztése, a gyermekek életminőségének javítása.
- A sérült funkciók pozitív irányba történő fejlesztése, a sikeres, kudarcától mentes iskolai pályafutás kezdése érdekében

Feladat

- Olyan komplex (orvosi, pszichológiai, gyógypedagógiai) szakvélemények áttekintése, melyek segítségével megismerhetjük a sérülés mértékét, struktúráját, amelyek alapján tervezzük a specifikus fejlesztést.
- A sajátos nevelési igényből eredő speciális fejlesztő tevékenységek megszervezése (mozgásterápia, vizuális-, akusztikus-, taktilis észlelés, értelmi képességek fejlesztése, beszéd- és nyelvi képesség fejlesztése, megismerő folyamatok kialakítása, önállóság, szokások elsajátításának gyakoroltatása).
- A napi életritmusba a speciális tevékenységek beépítése, melyek a sérültek felzárkóztatását segítik elő.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés-specifikus fejlesztése, illetve a képességeket- és készségeket befolyásoló pszichikus funkciók fejlesztése, szakemberek segítségével.
- Speciális módszerek, terápiás eljárások, technikák szakszerű megválasztása és azok alkalmazásával a kognitív képességek fejlesztése.
- Differenciált, a szükségletekhez igazodó segítségnyújtással képességfejlesztés, a hiányosan működő képességek kialakítása, fejlesztése, esetleg korrekciója valamennyi területen.
- Egyénre szabott fejlesztőprogramok készítése a sérült gyermekek részére, a szakvélemény alapján.
- Interperszonáliskapcsolatok alakítása.
- Olyan modell nyújtása, amely pozitív irányba befolyásolja a sérült gyermekek fejlődését.
- Mindezekkel a harmonikus személyiségfejlődés elősegítése

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgás-szervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció.

A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe.

A jelentősen eltérő kóreredet – végtagredukciós fejlődési rendellenességek és szerzett végtaghiányok; petyhüdt bénulást okozó kórformák; a korai agykárosodás utáni mozgás rendellenességek; egyéb, maradandó mozgásállapot-változást, mozgáskorlátozottságot okozó kórformák; a halmozott sérüléssel járó különböző kórformák – és károsodás miatt a mozgáskorlátozottság egyénileg is sok eltérést mutat.

Kiemelt feladat

- a mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése,
- a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása,
- a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése,
- az életkornak megfelelő tapasztalatszerzés biztosítása,
- a megtanult mozgás alkalmazására nevelés,
- biztosítani a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és életteret (az ehhez szükséges akadálymentes környezetet, sajátos technikai eszközöket, például lejtő, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét
- kognitív funkciókat, különböző észlelési területeket, a figyelmet, emlékezetet, téri tájékozódást stb. fejlesztése.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció és terápia feladatokat, valamint a mozgásnevelést az óvodai foglalkozások körébe építjük be.

A fejlesztés, nevelés során az óvodai nevelés valamennyi területét figyelembe vesszük.

Mozgásfejlesztés

- Az életkori sajátosságoknak megfelelő tartási és mozgási funkciók segítése, a hely- és helyzetváltoztatás és a manipuláció javítása a nagy- és finommozgások célirányos fejlesztésével, az írás megalapozását célzó egyéb fejlesztésekkel.
- Hangsúlyt kap a különböző önellátást, önkiszolgálást, helyváltoztatást segítő-támogató eszközök szükség szerinti használatának kialakítása.

Önellátás, önkiszolgálás fejlesztése

- A meglévő funkcióknak, a család igényeinek megfelelően és velük együttműködve az önellátási funkciók fejlesztése, az életkornak megfelelő mindennapos tevékenykedtetés.
- A sérülés függvényében az egészségüggyel való kapcsolattartásra, pl. inkontinencia kérdésének megoldásában.

Játéktevékenység

- Szükség esetén a játékhoz használt tér átalakítására, a játéktevékenység egészének, esetleg egyes részeinek adaptálására.
- Az egyes tevékenységek során a mozgáskorlátozott gyermek aktív szerepe, bekapcsolódása.

Nyelvi fejlesztés

- A gyermek bevonása minden nyelvi és kommunikációs képesség fejlesztését célzó tevékenységbe, szükség esetén sajátos fejlesztési célok kitűzése, esetleg a logopédussal való együttműködés.

Éneklés, zenei nevelés

- Artikulációs problémák, légzésproblémák kezelése, eszközhasználat segítése.
- Az ének – zene pozitív hatásának kihasználása (pl. a test ellazulásának segítése).
- Társas cselekvéssel a ritmus- és tempóérzékelés fejlesztése.
- Speciális testhelyzet felvétele, eszközök, hangszerek használata.

Rajzolás, kézügyesség fejlesztése

- A kézfunkciót és a manipulatív tevékenységek segítését célzó megfelelő testhelyzet megtalálása, a kóros izomfokozódások, együttmozgások leépítése
- A finom motorika és grafomotoros képességek célirányos fejlesztése.

Látássérült gyermek

A látássérült gyermekek a nevelés szempontjából lehetnek: vakok, alig látók és gyengén látók. A speciális, gyermekekre szabott pedagógiai program meghatározója a látásélesség mellett: a látássérülés kóros tényezője, a látássérülés bekövetkeztének időpontja, és a látássérüléshez esetleg csatlakozó egyéb fogyatékoság, rendellenesség.

Kiemelt feladat

A gyermek segítése

- a közös játékban,
- a közösséghez való alkalmazkodásban,
- a viselkedési formák megtanulásában és gyakorlásában,
- a közösség előtti szereplésben.

Kiemelt

- az önkiszolgálás megtanítása,
- a tárgyak és helyük megismertetése,
- a rendszeretet,
- a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztán tartása.

Figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel az adott szembetegségre.

A gyengén látó gyermekek

(vízus: 10%-os látásteljesítménytől 33%-ig) főleg látásuk útján tájékozódnak a világban, de az ép látásúakhoz képest sokkal közelebről, kisebb térben tudják azt használni. Nevelésük speciális optikai eszközök segítségével a vizuális megismerés útján történik, de jelentős szerep jut a nevelésben a többi, elsősorban a hallási és tapintási analízátor kompenzatív működésének is.

Kiemelten fontos a testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, az ehhez szükséges környezet (pl. dönthető asztallap, egyéni megvilágítás) biztosítása.

A gyengén látó gyermek fejlesztésének kiemelt területei

A környezet vizuális megismertetése.

Területei

Látásnevelés

- a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben.

A nagymozgás fejlesztése

- mozgáskoordináció, mozgásbiztonság.

Térbeli tájékozódás

- a látás felhasználásával.

A finommozgás fejlesztése

- a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése.

A látás-mozgáskoordináció fejlesztése

- finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt.

Az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése

-A hallási figyelem és megkülönböztető képesség segíti a tájékozódást, tanulást.

-A tapintás által szerezhető információk kiegészítik a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismereteket.

A **hallássérült** kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében

- a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása,

- szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrend-szerek használata,

- a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe

Fejlesztésük stratégiája

- beszédértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével.

- Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van (többségi óvoda, szükség esetén logopédiai csoport).

- Teljesítményüket döntően befolyásolja intellektusuk, esetleges – a pszichés fejlődés zavara miatti – beszéd-, nyelvtanulási akadályozottságuk valamint a családi háttér, a fogadó intézmény integrációs szintje a speciális pedagógiai megsegítés.

Enyhén értelmi fogyatékos gyermek

- Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztése intézményünkben a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés során valósul meg.

- A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél.

- Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodunk a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

- Intézményünkben – a magas csoportlétszámok miatt – elsősorban az értelmileg enyhe fokban sérült gyermekeket tudjuk fogadni.

- Az Ő esetükben az ép gyermekekkel közösen történő együttnevelést tudjuk felvállalni az óvodában. A spontán tanulást, a társakkal történő együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítjük elő, számtalan élmény és minta biztosításával, amit a gyermekek a kortárskapcsolatok során élhetnek meg.

A fejlesztés célja

A tankötelezettségi-kor elérésére a megfelelő iskolakészültség biztosítása, amellyel a tanulmányokat normál általános iskolában, a tanulásban akadályozottak tanterve szerint kezdheti meg a gyermek.

Feladat

- a gyermek szükségletei szerint folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről történő gondoskodás,
- a fejlesztés során a gyermek aktuális igényének megfelelő ismeretek, tevékenységformák, módszerek, szervezeti keretek biztosítása,
- a téri tájékozódás, a finommotorika, a figyelemkoncentráció, a kommunikáció, a szociális alkalmazkodás fejlesztése.

***Beszéd fogyatékos gyermek:* nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban**

Beszéd fogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít.

A nyelvfejlődési és beszédzavarok megnyilvánulásai

- az anyanyelvi fejlettség alacsony szintje,
- a beszédértés és észlelés nehézsége,
- kifejezőkészség nehézsége (szegényes szókinccs, grammatikai fejletlenség),
- a beszéd-szerveződés nehézsége (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlansága),
- a beszéd-szervi működés gyengesége,
- a beszédhangok tiszta ejtésének hiánya,
- az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességzavar (fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális észlelés, verbális emlékezet zavarai),
- a verbális tanulás lassú fejlődése.

A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak részképesség zavarok:

- diszlexia,
- diszgráfia,
- diszkalkulia veszélyeztetettség,
- magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését

A fejlesztés célja

- A beszéd fogyatékos gyermekek sokoldalú, prevenciós fejlesztése.
- A kommunikációs szándék tudatos megvalósítására nevelés

Feladat

- tudatos és tervszerű fejlesztés, a beszéd állapotának felmérésétől a terápiás terv meghatározásán át a tudatos módszerválasztáson túl a komplexitás és a folyamatkövetés megvalósítása,
- módszerek célszerű alkalmazása az életkor, a pszichikai sajátosságok, a beállítódás, az értelmi képesség, a beszédhiba típusának és súlyosságának, a korrekció adott szakaszának figyelembevételével,
- a kineztiázis, a hallási, a látási, a beszédmozgási benyomások egymást erősítő fejlesztése,
- a gyermek motiválása beszédhibájának leküzdésére,
- anyanyelvi nevelés a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuo motoros koordinációs készség fejlesztése,
- speciális terápiák alkalmazása, szakemberek segítségével.

Kiemelt feladat

- Az ismeretszerzés biztosítása sokoldalú tapasztalatszerzéssel, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel.
- Az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat
 - az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása,
 - az értelmi fejlesztés,
 - a mozgás és észlelési funkciók,
 - valamint a vizuo motoros koordinációs készség javítása,
 - az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában

A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatjuk, a gyermek fejlesztése a szülőkkel való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg.

A beszédhibás gyermekek terápiás ellátását a Kazincbarcikai Pedagógiai Szakszolgálat logopédusával közösen végezzük, valamint a csoportokban alkalmazott zene-, báb-és drámaterápiával.

Azoknál a beszéd fogyatékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszéd fogyatékosághoz a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés zavara társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló fogyatékoság módszereinek kombinációjával valósítjuk meg.

Autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmus a szociális, kognitív és kommunikációs készségek fejlődésének minőségi zavara, amely a személyiségfejlődésnek egészét átható, úgynevezett pervazív zavar.

Cél

- A szocializációs készségek fejlesztése.
- A kommunikációs készségek fejlesztése.

Feladat

- Tárgyi, személyi állandóság biztosítása.
- Megfelelő idő biztosítása a tevékenységek végzésre.
- Viselkedési szabályok, helyes viselkedési minták, énkép, önismeret, érzelmek kifejezése, önkontroll tanítása.
- A kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápiája

Fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartás-szabályozás zavarral) küzdő gyermek

- A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi.
- Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat.
- Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak.
- Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet.

A fejlesztés célja

- Az egyénre jellemző pozitív tulajdonságokra építve a személyiség komplex fejlesztése
- A kóros viselkedés kialakulásának megelőzése
- Alapvető kognitív készségek, képességek alakítása

Feladat

- A szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával.
- A szülővel együttműködve a „különbözőség” korai felismerése, diagnosztizáltatása (amennyiben a probléma az óvodában realizálódik).
- A teljesítménykudarcokra épülő másodlagos zavarok, in adaptív viselkedés kialakulásának megelőzése.
- Megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségeket.
- Egyénre szabott, egyéni ütemben történő fejlesztés kidolgozás, komplex kezelés biztosítása a gyermek fejlődése érdekében.
- A gyermekek alkalmazkodó képességének, önállóságának, együttműködésének fejlesztése
- A gyermekek egyenetlen fejlődéséből adódó teljesítménykülönbségek felismerése, differenciált tevékenységek esetenként felzárkóztatás és tehetséggondozás együttes alkalmazása.
- A szülő-pedagógus partneri viszony kiépítése érdekében a szülők felkészítése, segítése

Tárgyi feltételek

A tárgyi feltételek biztosítása az eszköznorma előírásai szerint történik

- nagyméretű tükör,
- egyéni fejlesztéshez logopédiai tükör,
- mozgásfejlesztést segítő eszközök (Bobath labdák, hengerek, Ayres, Wesco eszközök),
- finommotorika fejlesztését segítő játékok, eszközök, anyagok.

Az integrált nevelés során elvárt eredmény

- Az integrált nevelés eredményeként a sérült gyermekek váljanak képessé a közösségbe való beilleszkedésre, iskolába lépésre
- Olyan szemléletformálás, mely a felnőttek és a gyermekek körében egyaránt biztosítja a „másság” elfogadását, tolerálását.

A hátrányos helyzetű gyermekek

- A hátrányos helyzet kifejezés olyan társadalmi helyzetet jelent, amelyben valaki valakihez képest „hátrányban” van, valamiben elmarad. Pedagógiai megközelítésben minden olyan esetben hátrányosnak tekinthető egy gyermek helyzete, amikor az számára a szokásosnál és átlagosnál nehezebb körülményeket idéz elő a személyiségfejlődésében, eredményei elérésében, életminőségében. Ebben a megközelítésben hátrányos helyzetű lehet egy gyermek akkor is, ha jó anyagi körülmények között él, ha városban lakik, ha nincsen sok testvére, stb. Másokhoz képest nehezebb az iskolai helyzete annak a gyermeknek, aki:
 - nyelvi-, kulturális- vagy etnikai- kisebbséghez tartozik, illetve külföldi állampolgár,
 - hiszen az otthon beszélt nyelv eltérhet az iskola nyelvétől, szocializációja, a családi kultúra, a szokások az óvoda által képviselt kultúrától, szokásoktól.
-
- **Az óvodapedagógus feladata a hátrányos helyzetű gyermekekkel kapcsolatban**
- A gyermek megszületésekor részese lesz egy folyamatnak, amelynek során „belenő”, beletagozódik abba a kultúrába, amelyben világra jön, amely körülveszi, amely hatással van rá.
- Ez az ún. szocializációs folyamat. A szocializáció egész életen át tart: szocializáció folyik a családban, az óvodában.
- Ahhoz, hogy a pedagógus segíteni tudjon a gyermeknek a hátrányok leküzdésében, ismernie kell azt, hogy a gyermek miként szocializálódott. **Különös figyelemre, törődésre van szükségük** azoknak a gyermekeknek, akiket hátrányos helyzetű meghatározással illetnek.
- A társadalomnak, így az óvodának is felelőssége van abban, hogy a legszegényebbek, a kulturális körülményeikben korlátozottak csoportjába tartozóknak a lehető legtöbb segítséget megadja ahhoz, hogy helyzetükön javítsanak.

A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK, SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

A 20/ 2012.(VIII: 31.) EMMI rendelet 173§-a szabályozza az óvodai fejlesztő program megszervezésének előírásait.

Az óvoda a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató programot szervez (óvodai fejlesztő program)

Cél

- Megfelelő minőségű és időtartamú óvodai nevelés biztosítása a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű (továbbiakban: HH/HHH) gyermekek részére.
- Az intézményen belül a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének érvényesítése.
- A gyermekek differenciált fejlesztése egyéni képességeik figyelembe vételével.
- Gyermekközpontú, családoorientált szemlélet kialakítása.

Feladat

- A HH/HHH gyermekek városon belüli teljes körű be óvodázásával biztosítani az esélyegyenlőséget.
- A HH/HHH gyermekek egyenlő elosztásával biztosítani intézményi- és csoport szinten a szegregációmentességet.
- Egyéni, differenciált készség- és képességfejlesztés, egyénre tervezetten, a gyermek fejlődését folyamatosan nyomon követve.
- Hatékony együttműködés kialakítása a szülőkkel, valamint az óvodán kívüli szervezetekkel.

Szervezési feladatok Feladat	Felelős
A HHH gyermekek óvodai beíratásának támogatása (a teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása)	munkaközösség
Integrációt elősegítő csoportalakítás (csoportonként a HHH gyermekek arányos elosztása)	óvodavezető
Az igazolatlan hiányzások minimalizálása	óvodapedagógusok a saját csoportjukban
A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitva tartás kialakítása	Intézményvezető

Nevelőtestület együttműködése

- Rendszeres team munka valamennyi munkatárs részvételével
- Esetmegbeszélések
- Hospitálások

Személyi feltételek

- óvodapedagógusok
- gyermekvédelmi felelős
- fejlesztőpedagógus
- logopédus
- gyógy testnevelő
- dajka.

A tárgyi feltételek biztosítása az eszköznorma előírásai szerint történik.

- egyéni fejlesztéshez képességfejlesztő játékok,
- vizuális eszközök,
- vizuális tábla,
- mozgásfejlesztést segítő eszközök (labdák, hengerek, Ayres, Wesco eszközök,)
- finommotorika fejlesztését segítő játékok, eszközök, anyagok.

Pedagógiai munkánk kiemelt területei

- Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés készítése (részletes anamnézis) lehetőleg család-látogatás alkalmával

Egészséges életmódra nevelés

- egészségtudat kialakítása,
- táplálkozási szokások alakítása,
- mozgásra nevelés

Érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés

- az intézményes nevelésbe való illeszkedés elősegítése,
- bizalom-, elfogadás-, együttműködés érvényesítése

Kommunikációs nevelés

- szókincs-,
- nyelvi kifejezőképesség-,
- beszédértés-,
- beszédészlelés fejlesztése

Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése

Korszerű óvodapedagógiai módszerek alkalmazása

- kompetencia alapú óvodai nevelés (mozgás, zene, dráma, stb. felhasználása),
- környezettudatos magatartás alakítása pozitív minta alapján,
- differenciálás,
- kooperatív tanulási technikák
- egyéni fejlesztés,
- szülőkkel való megújuló partneri kapcsolatok.

Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka Feladat

	Felelős
Egészségügyi szűrővizsgálatok (a gyermek testi fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szakorvosi vizsgálatok – fogászat, szemészet, ortopédia -) kezdeményezése, megszervezése	óvodavezető
Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás (a szülők számára az együttműködő partnerekkel közös programok – pl. egészségnap – szervezése	óvodapedagógusok
Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése (ruhák, játékok, könyvek gyűjtése, adományozása, kölcsönzése; kirándulásokon való részvétel és rendezvények látogatásának biztosítása)	Gyermekvédelmi felelős
Szociális ellátó rendszerrel való aktív együttműködés (a rászorulóknak a természetbeni és pénzügyi juttatásokhoz)	Gyermekvédelmi felelős

Együttműködés a szülőkkel

Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel

A gyermekek egyénre szabott beilleszkedésének biztosítása

Rendszeres tájékoztatás a gyermek fejlődéséről

- egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése,
- gyermekmunkák bemutatása, elemzése,
- szülők részvételi lehetőségének biztosítása a napi tevékenységek során

Egyéni beszélgetések,

- gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése,
- a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése,
- a család erőforrásainak feltárása

Szülői munkaközösség kialakítása

- rendezvények szervezése pl. őszi programok, adventi előkészületek, farsang, évzáró, anyák napja, stb.

A partneri igény- elégedettségmérés eredményei alapján a szülői igények kiszolgálása a törvényi és a pénzügyi lehetőségek függvényében.

Együttműködés az óvodán kívüli szervezetekkel Szervezet
Gyermekjóléti, családsegítő szolgálat
Védőnői hálózat

Szakmai szolgáltatók – Nevelési Tanácsadó

Együttműködési lehetőségek

Szülők támogatása, erőforrásaik feltárása
A gyermekek óvodai beiratásának támogatása, korai képességgondozással kapcsolatos tanácsadás
Konzultációk a gyermek fejlődéséről, fejlesztési terv közös kidolgozása, szolgáltatások megtervezése, biztosítása

Elvárt eredmény

- Megtörténik az intézmény körzetéhez tartozó HH/HHH gyermekek teljes körű be óvodázása
- Csökken az igazolatlan hiányzások száma
- Csökken a HHH gyermekek körében az SNI minősítés
- A HH/HHH gyermekek egyéni eredményei – a mérések alapján – 10%-nál nagyobb mértékben nem maradnak el a csoport átlagtól.
- A HHH gyermekek megfelelő időben, normál tantervű iskolában kezdhetik meg tanulmányaikat

NEMZETISÉGI NEVELÉS

Intézményünkben a roma gyermekek körében, roma/cigány kulturális nevelést folytatunk, magyar nyelven.

A nemzetiségi óvodai nevelés hazánk egységes nevelési- fejlesztési rendszerének része, mely az Óvodai nevelés országos alapprogramjával összhangban valósítja meg sajátos célkitűzéseit és feladatit.

Mint ahogy társadalmunk, városunk lakossága is sokszínű: kulturáltságban, anyagi lehetőségeiben, nemzeti és etnikai hovatartozás tekintetében.

Cél

- Kompenzálni a családi nevelés esetleges hiányát.
- Segíteni a család valamennyi tagját a többségi társadalom érték- és normarendszeréhez való minél sikeresebb alkalmazkodásában.
- A gyermekeknek – beilleszkedésük során – szeretet és biztonságérzet biztosítása, éreztetve, hogy a „különbözőséget” elfogadjuk, tiszteletben tartjuk, ezzel megalapozzuk érzelmi kötődésüket az óvodához, ösztönözzük társas kapcsolataik pozitív alakulását.
- A hátrányos családi környezetben élő gyermekek felzárkóztatásának elősegítése.
- A társadalmi elvárásoknak megfelelő viselkedéskultúra alapozása.
- A roma kultúra megismertetése, hagyományápolás, identitástudat alakítása

Feladat

- A gyermekek személyiségének megismerése, az esetleges lemaradás területeinek, mértékének megállapítása.
- A családi nevelés jellemzőinek megismerése. (A roma gyermekek óvodai nevelését meghatározza az eredet, a beilleszkedés foka, az életvitel, a szülők iskolázottsága, munkavállalása. Tudnunk kell,

hogya a gyermeknek hogyan teltek életének első éveit. Mindez fontos a családi házzal való együttműködés szempontjából is.)

- Körültekintő testápolási, higiénés, öltözködési szokások alakítása, az étkezési kultúra alapozása. Az egészség megőrzéséhez szükséges szokások alapozása, a harmonikus, szép mozgás elsajátíttatása.
- Az érzelmi élet gazdagítása, az érzelmek felett való uralkodás képességének kialakítása, a másággal tiszteletben tartása, az identitás alakítása
- Nyelvi képességek, a kommunikáció fejlesztése
- Erkölcsi, kulturális értékek megismertetése, a magán tulajdon tiszteletben tartásának erősítése.
- A magyar és roma gyermekek megismertetése egymás hagyományaival, szokásaival és azok tiszteletben tartására nevelés.
- A roma nemzetiség kultúrájának és szokásainak megismertetése, pozitív érzelmi viszony kialakítása, melynek hatására erősödik az identitás.
- Hátrányok kompenzálása a fejlesztési feladatok differenciált, egyénre szabott segítségével.
- Az önkiszolgálás, tisztálkodás, étkezési szokások területén mutatkozó hiányosságok pótlása, a hiányos fogalomismeret megszüntetése, beszédhibák korrigálása, a szókinésgazdagítása.
- A nemzetiségi kultúrkincs (irodalom, zene, népi játék) megismertetése.

Első lépésnek tartjuk a szülők megnyerését az óvodai neveléshez, az esélyegyenlőség megteremtéséhez.

Segítjük a családból az óvodába való átmenetet azzal, hogy lehetőséget biztosítunk az anyás beszoktatásra. Fokozottabban figyelünk arra, hogy a testvérek egy csoportba kerüljenek. Ez megnyugtató a szülő számára, hiszen bizalmatlanságuk az óvoda iránt mindenki által ismert. Féltik gyermeküket, csak maguk mellett tudják biztonságban. Arra törekszünk, hogy a szülők három éves kortól szívesen adják óvodába gyermekeiket, felismerve ezzel azt, hogy így nagyobb lehetőség kínálkozik az esélyegyenlőség megteremtésére.

Hangsúlyozzuk, hogy képesek vagyunk a különbözőség tolerálására, ezt közvetítjük a gyermekcsoport és a nem roma szülők felé. Ezt tapasztalhatja valamennyi szülő az óvoda különböző rendezvényein, szülői értekezleten, kirándulások alkalmával stb.

Rendelkezünk roma meséket tartalmazó könyvekkel, zenét tartalmazó kazettákkal, a cigánység történetével, kultúrájával, szokásaival foglalkozó könyvekkel.

A tevékenységekben hangsúlyozott szerepet kapnak a roma versek, mesék, dalok.

A vizuális nevelésben helyet kap a sajátos szín- és formavilág.

A mozgáshoz kötődő tevékenységek között szerepel a cigány tánckultúra megismertetése.

Ezek segítségével igyekszünk megismerni a roma nemzetiség szellemi és tárgyi kultúráját, hagyományait, szokásait.

Fontosnak tartjuk a kultúrkincs továbbörökítését, erre bátorítjuk, biztatjuk a szülőket is.

Intézményünk munkáját kiegészíti a családdal (szülőkkel, nagyszülőkkel) való együttműködés.

A szülők a gyermek neveléséért felelősséggel tartozunk, keressük velük a rendszeres partnerkapcsolatot.

Az óvodai nevelésben a szülők érdekét, jelenlétük biztosítását természetesnek, sőt kívánatosnak tartjuk. A nevelésben együttműködő szülők segítségükre vannak a csoportközösség szervezésében, a gyermek fejlődésének elősegítésében, az identitás megalapozásában, fejlesztésében.

.A felzárkóztatás tartalma

Gondozási feladatok

A gondozási feladatokat minden óvodapedagógus a saját csoportjába járó gyermekekkel gyakoroltatja, alakítja szokásaikat a mindennapok folyamatában, az egyéni hiányosságok és az eltérő ütemű egyéni fejlesztés figyelembevételével. Ennek gyakorlati megvalósításához az éves tervben részletesen kidolgozott ütemterv található

A gyermekek, beilleszkedését nehezíti az eltérő értékrend a család és az óvoda között. Fontos, hogy fokozatosan vezessük be a gyermekeket az óvoda helységeinek, eszközeinek megismertetésébe. Azoknak az eszközöknek a használatát, amelyek otthon hiányoznak, nem erőltetjük rájuk, amíg meg nem szokták ezek hangját, méretét (pl.: WC, háztartási gépek stb.).

Az alapvető higiénés szokások kialakítására nagyobb hangsúlyt fektetünk, több időt, lehetőséget teremtünk ezek gyakorlására.

- Helyes hatékony kézmosás bemutatása, gyakoroltatása (szappan, körömkefe használata).
- Saját törölköző használata
- WC használata, papír használat, WC lehúzás, kézmosás WC használat után.
- Étkezések előtti kézmosás.
- Zsebkendő használatának kialakítása.
- Fölösleges ruhadarabok önállóan levetése, illetve az időjárásnak megfelelő öltözködés igényének kialakítása.
- Étkezésnél az evőeszközök megismertetése, arra törekvés, hogy rendeltetésszerűen használják.

Készségek, képességek fejlesztése

Minden óvodapedagógus a napi tevékenységek során, az egyéni eltéréseknek megfelelően végzi a csoport többi tagjával együtt. Munkánk során figyelmet szentelünk a kimagasló zenei képességű, jó ritmusérzékű, kezűgyességű gyermekek fejlesztésére.

Játék és valóság tudatuk jó, szabályismeretük a praktikus nevelés miatt kissé elmarad az életkori szinttől, de fejleszthető. Egyéni fejlesztő programmal pótolható a gyermekek játékeszköz ismerete, használata.

A **munka** megszervezése nem okoz gondot a praktikus családi nevelés miatt. Azok a munkafolyamatok kapnak nagyobb hangsúlyt az óvodában, amelyek a családban nem ismétlődnek. Hangsúlyozottabb a fokozatosság és a rendszeresség elvének érvényesülése. A gyermekek tanulásában a családi hatások fokozottabban érvényesülnek: utánzás, modellkövetés, kevés a verbalizmus. A családban a szociális, az érzelmi, a viselkedéses, a felfedező tanulás erőteljesebb, a kognitív szféra működtetését nem tartják annyira fontosnak. A gyermekek bevonása a felnőttek játékába, munkájába a spontán tanulást erősíti. Az óvoda feladata az eltérő tapasztalás, élményhatás, ismeret, tudásanyag megismertetése és pótlásának megszerzése, az iskolakezdéshez az esélyegyenlőség megteremtése.

Az **anyanyelvi, irodalmi nevelés** során gyakran találkozunk a gyermekek körében hiányos fogalomismerettel. Gyakoribb a gyermekek körében az életkori beszédhiba. A szókinésgazdagítás lehetőségei körül gyakrabban alkalmazzuk a képolvasást, a hangutánzó játékokat, a mesedramatizálást, a bábozást. A verbális önállóság fokozásához dialógusokra épülő játékokat kezdeményezünk. Az óvodai irodalmi nevelés a roma gyermekek identitás tudatának kialakításának lehetőségét jelenti. Vizuális nevelés területén az ábrázoló tevékenységekhez szükséges tárgyi feltételek gyakran hiányoznak a családban. Ezek pótlásáról gondoskodunk az óvodában, valamint pályázati lehetőségek kihasználásával az otthoni feltételeket is támogatjuk.

Zenei nevelés területén jellemző a gyermekek érdeklődése. Megmutatkozik tehetségük a szép, tiszta éneklésben, a dallam gyors elsajátításában. Egyes csoportokban megvalósítható az emelt szintű zenei nevelés, a korai tehetséggondozás.

A **környezet megismerésére** nevelés során fontos, hogy az óvodapedagógus ismerjék a gyermekek eltérő élményanyagát, a hiányzó elemeket pótolják, bővítsék a meglévő tapasztalatokat. Megismertetjük a gyermekekkel a számukra nehéz gyűjtőfogalmakat, rászoktatjuk arra, hogy élményeiket merjék szóban kifejezni.

Óvatosan kell bánnunk a családból hozott hiedelmekkel, babonákkal. A gyermek valóság – mesetudatának erősítését ezeken a területeken a családokkal közösen próbáljuk megoldani.

A **matematikai nevelést** jól szolgálja a családok együttélése, gyakorlatias életvezetése. A gyermekek matematikai érdeklődése és tudása azonban kicsit egyoldalú, amire otthon szükség van azt feltűnően jól, amire nincs, azt egyáltalán nem tudja. Az ismerős területeket felszínre hozva feladatunk a gyermekeket elvezetni az ismeretek felé. A matematikai nevelésben állandó vizsgálódás tárgya a tárgyi világról a képi, a képiról a fogalmi, az elvontabb felé milyen mértékben képes a gyermek elmozdulni. Figyelmet fordítunk a cigány gyermekek értelmi fejlődésében a tanulékonyagra, az emlékezeti tevékenységre, a képszerű síkon történő műveletvégzésre.

Az alábbi képességfejlesztésekre nagy hangsúlyt helyezünk

- Kondicionális képesség (erő, állóképesség, gyorsaság)
- Térérzék, szem- láb- kéz koordináció
- Figyelem
- Testséma, irányok, téri tájékozódás
- Finommotoros koordináció, megfigyelőképesség
- Érzékelés, tapintás
- Esztétikai érzék, illetve ritmusérzék

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

A családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként

- A gyermekben kialakul a pozitív érzelmi viszony a nemzetiség kultúrája iránt
- Életkorának és egyéni képességének megfelelően olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi, hogy a megszerzett ismereteket közvetítse
- Tájékozódni tud kommunikációs helyzetekben
- Ismeri az anyanemzet kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat.

GYERMEKVÉDELEM AZ ÓVODÁBAN

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 5.§-nak pontja szerint veszélyeztettség az olyan magatartás mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, mely a gyermek testi, értelmi, érzelmi, és erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza.

GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

Gyermekintézmény lévén természetes, hogy programunkban kiemelt feladatként jelenik meg az egyéni sorsokkal való törődés, a családgondozás, a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartása, az elsődleges prevencióra való törekvés.

Kötelez bennünket ilyen irányú munkánk hosszú hagyománya, valamint a Gyermekvédelmi Törvény

Cél

- Feltárni mindazokat az okokat, amelyek a gyermek egészséges személyiségfejlődését (testi, értelmi, érzelmi fejlődést) hátrányosan befolyásolják, akadályozzák.
- Minden gyermek eljusson fejlődésének azon optimális fokára, mely által képes lesz egyéni készségének és képességének megfelelően az iskola megkezdésére.
- A gyermekek, szülők és dolgozók körében a „másság” elfogadtatása.

Feladat

Lehetőségeinken belül megadni minden segítséget a hátrányok kompenzálásához a családgondozás és az egyéni bánásmód keretei között, ehhez intézményi gyermekvédelmi felelős biztosítása

- A gyermeki – szülői jogok megismertetése és érvényesítése az intézményben.
- Biztonságos, egészséges óvodai környezet megteremtése.
- Intézményen belül szociális szolgáltatások megszervezése.
- Rendszeres kapcsolattartás a szülőkkel.
- A gyermek képességének megfelelő pedagógiai ellátás biztosítása
- Együttműködés a gyermekvédelmi partner társszervekkel.
- A gyermeket, családot megillető kedvezményekhez való hozzájutás elősegítése.

Az óvoda köteles jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál, hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

- Az óvoda és a jelzőrendszerben szereplő más intézmények, személyek (pl: a védőnői szolgálat, a házi orvos, óvoda orvosa) és hatóságok kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni.

Elveink

A gyermekvédelem fontos alapelve a nevelési hatások összehangolása a fejlődő személyiség veszélyeztetettségének megelőzése érdekében.

A gyermek nevelése a család joga és kötelessége. Ezt tiszteletben tartva erősítjük a szülők felelősség-érzetét, hangsúlyozva a családi nevelés fontosságát.

Személyes kapcsolat kialakítására törekszünk a szülőkkel.

A titoktartási kötelezettség természetesen minden, családokat érintő kérdésben érvényesül.

Az óvodák hagyományos együttműködését a családokkal, új szemlélettel, új formákkal gazdagítjuk.

A család mással nem pótolható, elsődleges szocializációs szerepét a legtöbb esetben igyekszik betölteni. Az óvodai nevelés elsősorban a családi nevelés kiegészítésére vállalkozik. A társadalmi folyamatok nemkívánatos hatására és egyéb okok miatt a család funkciói sérülhetnek.

Előfordul, hogy az óvodának át kell vállalnia a család által meg nem oldott feladatokat is, a gyermek érdekében. Ilyen esetben az óvoda jelenti a gyermek számára a biztonságot, a családi fészek melegét. Ezekben, a családokban is keressük az együttműködés lehetőségét.

Lényegesnek tartjuk a családokhoz való közeledés szemléletét. A kapcsolatkeresésben, kapcsolatteremtésben a kezdeményező szerepet vállaljuk.

Az intézményünkben történő gyermekvédelmi munka koordinálását gyermekvédelmi felelős látja el. A jól működő családok szokásainak, értékrendjének megismerését ugyanolyan fontosnak tartjuk, mint a krízishelyzetben lévő családokét. Tapintattal és körültekintéssel segítjük a szülőket abban, hogy feladataikat minél eredményesebben teljesíthessék. Ezt kívánja meg a gyermek érdeke, a nevelőmunka sikeressége.

A gyermek családi körülményeinek figyelemmel kísérése, fejlődésének követésével együttesen történik.

Az esetleges elakadás feltárásának folyamatában megjelenik a családi nevelés feltérképezése is. A megfelelő, őszinte kapcsolat a szülőkkel alapvető feltétel a problémák közös megoldásához.

Feladatunk az esélyegyenlőtlenség csökkentése mellett a befogadó környezet megteremtésével a kialakult előítéletek lebontásához való hozzájárulás, az újabb előítéletek kialakulásának megakadályozása.

Törekszünk arra, hogy megelőzzük a veszélyeztetett státus kialakulását. Súlyos esetekben azonban, elkerülhetetlen a veszélyeztetett helyzetben élő gyermek, nyilvántartásba vétele.

A nyilvántartásba vétel szempontjai

A gyermek fejlődését veszélyeztető tényezők

- A gyermek testi fejlődését, egészségét veszélyeztető okok.
- Pszichés károsodás.
- Tágabb környezet ártalmai.
- Súlyos anyagi nehézségekhez kapcsolódó elhanyagoló nevelés.
- Elhanyagoló neveléshez kapcsolódó testi – lelki bántalmazás.
- Súlyos érzékszervi károsodás illetve betegség.

Veszélyeztetett helyzetben élő gyermekeknek tekintjük, akit családjában, környezetében ismétlődő fizikai; vagy lelki bántalmazás, zaklatás, erőszak, elhanyagolás ér és ezt nem ellensúlyozza semmi.

A legjobb anyagi és kulturális körülmények között élő családokban is sérülhetnek mentálisan a családtagok, a gyermekek, a megromlott emberi kapcsolatok következtében.

Vannak olyan szülői csoportok, akik hasonló problémával küzdenek (elvált, munkanélküli, sérült gyermeket nevelő, stb.). A mi közvetítésünkkel ezek a szülők egymásra találhatnak, különböző segítséget, tanácsot nyújthatnak egymásnak.

A hátrányos helyzetben lévő családok gyermekei részére igyekszünk különböző pályázati úton nyert pénzből kedvezményessé tenni a kirándulásokat, színházlátogatásokat, uszoda használatát. Feltételezzük, hogy minden család közvetít a gyermek számára valamilyen mértékben értéket. A szülőt partnernek tekintjük a nevelésben, akinek igényei és szükségletei vannak. a szülővel szemben nincsenek előítéleteink. Felelősséget érzünk a gyermekkor nyugalmanak, derűjének megőrzésében, hiszen a rohamos változások, a modern élet stressz-hatásai egyre inkább szükségessé teszik a gyermekek óvását, védelmét.

A megszüntetés feladatai

- a felzárkóztatás megszervezése,
- egyéni tehetséggondozás,
- a hátrányok csökkentése érdekében egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése,
- szülők segítése a szülői szerep eredményesebb betöltése érdekében,
- a gyermekek szociális helyzetének lehetőség szerinti javítása,
- segítő szakemberek igénybevétele a problémák típusának megfelelően,
- együttműködés a társszervekkel, jelzőrendszer működtetése.

Intézményen belüli tevékenységek, feladatok

- óvodai szociális szolgáltatások felkínálása (felügyelet, étkeztetés, segélyjavaslat, stb.)
- logopédiai, fejlesztőpedagógiai ellátás biztosítása
- egyénre szabott fejlesztési tervek készítése, fejlesztés, a fejlesztés nyomon követése
- személyiségfejlesztő tréningek tartása dolgozóknak, szülőknek
- jogi segélyszolgálat megszervezése
- közös kirándulás szervezése
- a szülőkkel való kapcsolattartás egyéni formáinak kidolgozása (az éves munka-tervben rögzítve)

A gyermekvédelmi program megvalósításának erőforrásai, feltételei

személyi

- intézményi gyermekvédelmi felelős alkalmazása
- az óvodai dolgozók képzése gyermekvédelmi továbbképzéseken
- technikai dolgozók folyamatos fejlesztése a témában

dologi

- egészséges, nyugodt környezet kialakítása
- a fejlesztéshez szükséges speciális eszközök biztosítása

anyagi eszközök

- pályázati lehetőségek kiaknázása
- cégek, civil szervezetek, szponzorok támogatása
- segélyszervezetek akcióinak megszervezése

Kapcsolattartás a gyermekvédelmi társszervekkel: Gyermekjóléti Szolgálat, Pedagógiai Intézet, Egészségügyi szervek

Várható eredmény

- Érvényesülnek a gyermeki jogok.
- Megvalósul a szociálisan hátrányos helyzetű, illetve veszélyeztetett gyermekek felzárkóztatása, tehetségfejlesztése.
- Folyamatos, egymást segítő kapcsolat alakul ki a rászoruló családok és óvoda között.
- Csökken az esélyegyenlőtlenség

VIII.AZ ÓVODÁBA ÉS ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI

Intézményünkben a gyermekek felvételét a mindenkor érvényes tanügy igazgatási feladatnak megfelelően végezzük.

A gyermek általában három éves korra éri el az óvodai élethez szükséges testi, lelki és szociális fejlettséget.

Elsődleges szempontunk, hogy a gyermek betöltse a 3. életévét, ezen túl az alábbi fejlődési mutatókat is figyelembe vesszük:

- szobatisztaság
- kialakult beszédképesség
- önálló mozgásképesség

A gyerekek többsége szeptemberben kezdi meg az óvodai életet, de lehetőséget biztosítunk a folyamatos óvodai felvételre a gyermekeknek. Néhány esetben a Gyermekjóléti Szolgálat és a védőnő javaslatára kerül felvételre a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyerek. Az óvodai felvételnél a védőnő, az orvos és a pedagógus szerepe fontos, a szülők megfelelő felvilágosításában a gyerek folyamatos fogadásában.

A törvény másik fontos szabályozása az 5 évesekre vonatkozik. " A gyermek abban az évben, amelyikben betölti az 5. évet az óvodai nevelés első napjától óvodai nevelésben köteles részt venni." Ennek betartatása az óvodavezető egyik fontos feladata.

2014. 09. 01.-től már a 3. életévét betöltött gyermeknek kötelező az óvodai nevelés.

Sajátos nevelési igényű gyermek - amennyiben normál közösségben gondozható, felvételt nyer óvodánkba. Szeretetteljes bánásmóddal elfogadjuk a sérült gyerekeket. Beilleszkedési és magatartási zavarokkal küzdő gyerekeket türelemmel egyéni szeretetteljes bánásmóddal neveljük.

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai felvétele elsődlegességet élvez.

Az új törvényi szabályozás teret enged a "rugalmas" iskolakezdésnek, mellyel mi is egyetértünk, hiszen a gyerek érdekeit figyelembe véve az iskolakezdést két tényező " a gyerek fejlettségének és életkorának együttes figyelembe vételéhez köti.

Az óvoda, ill. az óvodavezető feladata a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megítélése s annak igazolása. Szakértői Bizottság vizsgálatát akkor kell kérni, amennyiben az óvodapedagógusok nem tudnak egyértelműen dönteni az iskolába lépésről, a gyermek nem jár óvodába, ill. a szülő nem ért egyet az óvoda döntésével. Minden esetben kérni kell a Szakértői Bizottság döntését, amennyiben a gyermek a hetedik életévét aug. 31.-ig betölti. Csak az ő javaslatukkal részesülhet a gyermek további óvodai nevelésben.

Az iskolába lépés feltételei:

Az iskolába lépésnek testi, lelki, szociális, pszichikus kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához.

A **testileg** egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alkatváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a főváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finom motorika.

Mozgását viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A **lelkileg** egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődéssel készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. / Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságának, térbeli mozgásfejlettségének

a testséma alakulásának a lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél /

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele
- a cselekvő - szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél: gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán és mássalhangzókat / a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek / végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről: tudja nevét és lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő állatokat, azok gondozását és védelmét látja el, felismeri az öltözködés és időjárás összefüggéseit, ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek természeti és társadalmi környezet megóvásához megbecsüléséhez szükségesek, elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes fokozatosan kialakuló együttműködésre, kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi. A szociálisan érett gyermek egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését, feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg. Kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

Az ötéves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamatai célja, feladata az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

Neurológiai és egyéb hátránnyal küzdő gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett korrekció mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A sajátos nevelési igényű gyermekek iskolaérettségi kritériuma tükrözi a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

A GYERMEKEK ISKOLAI FELVÉTELÉNEK GYAKORLATA

- 1, Minden évben a szükséges vizsgálatokat elvégzi a védőnő és az óvoda orvosa, hogy testileg egészségesen fejlődött-e a gyermek.
Az óvónők a nevelőmunka során megfigyelések tapasztalatok alapján megállapítják, hogy a tanuláshoz szükséges képességek megfelelő-szintre jutottak-e el. Ha szükséges teszt lapokkal is végeznek felmérést.
- 2, A problémás gyerekeket, a pedagógiai Szakszolgálathoz irányítjuk, iskolaérettségi vizsgálatot kérünk részére.
- 3, A gyermek érdekeit figyelembe véve megbeszéljük azokkal a szülőkkel ahol a gyermeknek még javasolunk 1 év óvodai nevelést, hogy használják ki ezt a lehetőséget, mert a gyermekük valamilyen területen még nem érett az iskolai élet megkezdésére.

- 4, A csoportban dolgozó óvónők elkészítik a tanköteles korú gyermekekről a pedagógiai szakvéleményüket, ennek alapján szóbeli tájékoztatást adnak az elsős tanítóknak.
- 5, Az óvodavezető megküldi az iskola igazgatójának évente a tanköteles korú gyermekek névsorát. Az óvodai és a Szakértői szakvéleményeket mellékeljük hozzá, a szülő is viszi beiratkozáskor. Az óvodavezető dönt a gyermek iskolaérettségéről a szakvélemények és az óvodapedagógus véleménye alapján.
- 6, Minden év áprilisában történik a beiratkozás az iskolába.

ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT

A helyi nevelési program érvényességi ideje:

2013. szeptember 1.-től visszavonásig

A helyi nevelési program módosításának lehetséges indokai:

- hálózatbővítés, leépítés
- szervezeti átalakítás
- a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt
- törvényi előírások módosulása
- egyéb érdekegyeztető fórum módosítási javaslata

Előírás a program módosítás előterjesztésére

- írásbeli előterjesztés az intézmény nevelőtestületének
- részletes szóbeli előterjesztés a nevelőtestületi értekezleten

A felülvizsgálat indoka:

- a program beválása során felmerülő változások beépítése
- a törvényi változásokból adódó feladatok kidolgozása és beépítése

IX. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Elfogadta:

Rudabányai Bóbita Óvoda nevelőtestülete

Jóváhagyta:

Rudabányai Bóbita Óvoda intézmény vezetője

Nyilvánosság biztosítása:

A Rudabányai Bóbita Óvoda SZMSZ-ében foglaltat szerint

Tájékoztatásul hivatalosan kapja:

Rudabánya Város Önkormányzatának Képviselő testülete

Kelt: Rudabánya, 2013. augusztus 31.